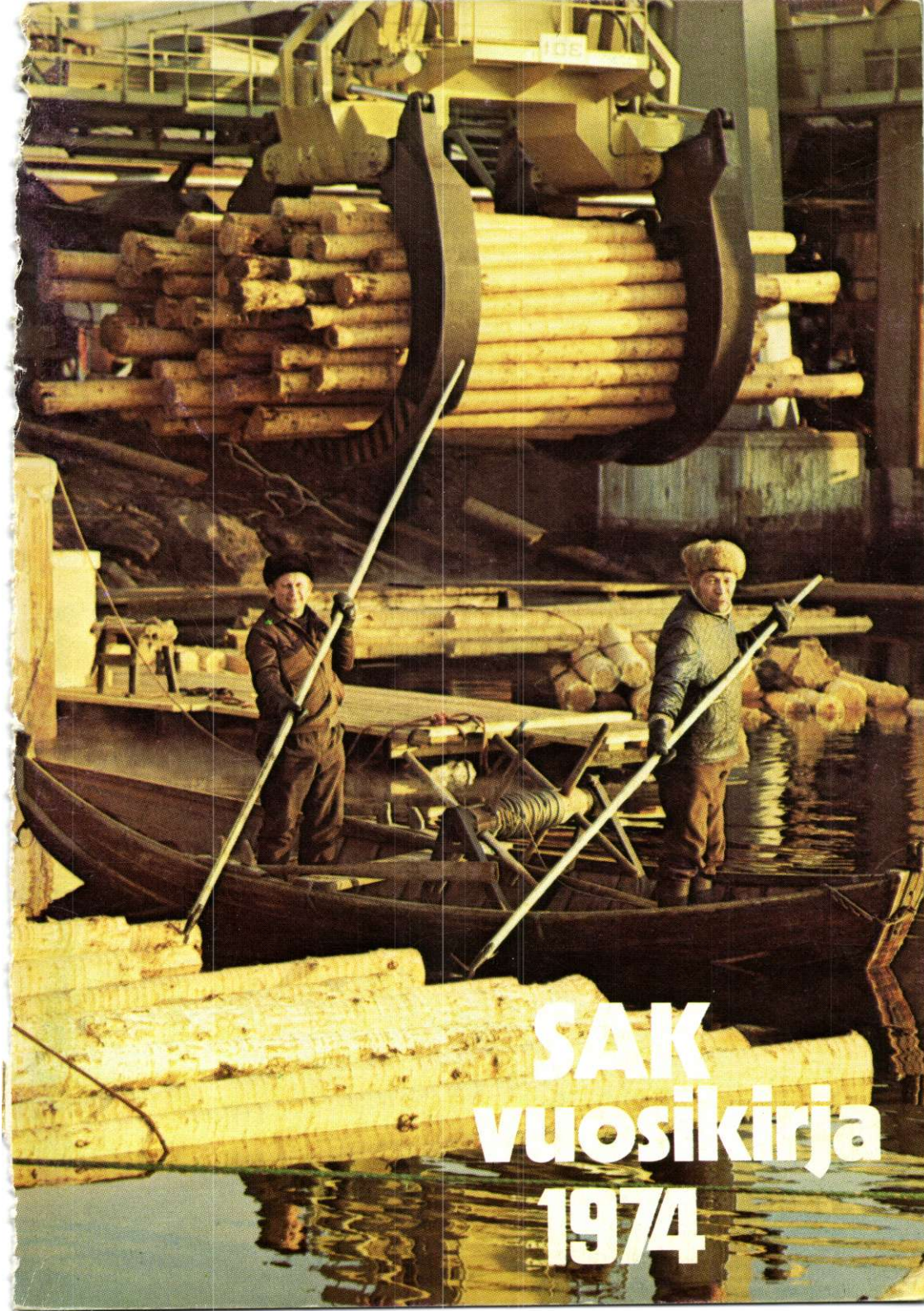

SAK vuosikirja 1974

SAK

VUOSI KIRJA
1974

Jäsenmäärä hipoo 900 000:n rajaa

Vuoden vaihtuessa oli SAK:n liittojen yhteinen jäsenmäärä noussut 885 103:een. Se merkitsee sitä, että jäsenmäärä vuoden 1975 aikana nousee melko varmasti 900 000:n paremmalle puolelle.

Eheyttämistyön alkaessa 1966 arveltiin, että tällaiseen jäsenmäärään päästään vasta kymmenluvun lopulla. Samalla asetettiin miljoonan jäsenen määrä "maagiseksi" rajaksi. Eheyttymisestä ja järjestäytymisen yleistymisestä on kuitenkin johtunut se, että vuosi vuodelta on voitu lyödä etukäteen arvioidut määrät.

SAK:n liittoihin tapahtunut järjestäy-

tyseisyys edustaa Euroopan korkeinta tasoa ja maailman mittakaavassa olemme suhteellisesti katsoen todella huippuluokkaa.

Keskusjärjestömme suurimmat liitot ovat nyt Metallityöväen Liitto 141 000, KTV 97 000 ja Rakennustyöläisten Liitto 92 437.

Jäsenistön näin voimakas lisäys muuttaman vuoden aikana on paitsi ilahduttava osoitus yheyttymisen merkityksestä myös voimakas haaste SAK:lle ja liitoille päästä kaikilla toiminnan alueilla yhä parempiin suori-
tuksiin ts. pysyä myös toiminnassa jäsenmäärän kehityksen mukana.

Taloudellinen kehitys

Vuonna 1974 tuotanto kasvoi lähes yhtä paljon kuin edellisellä vuotena. Muissa länsimaissa taloudellinen kasvu jäi huomattavasti vähäisemmäksi ennakoiden myös Suomen viennin kasvun vähenemistä ja siten myös tuotannon vähäisempää kasvua Vuoden 1974 aikana heikentyikin jo puuteollisuuden tuotteiden kysyntä vaikuttaen vuoden loppua kohden alan työntekijöiden työllisyyttä heikentävästi. Yleisenä piirteenä vuonna 1974 oli edelleenkin hyvä työllisyys. Työvoimasta oli jopa pullaa Etelä-Suomessa ja ajoittain myös muualla. Korkeasuhdanteelle tyypilliset pullonkaulailmiöt olivat eräillä aloilla tuotannon kasvun esteenä.

Inflaatiovauhti kasvoi edelleen vuoteen 1973 verrattuna. Inflaatio muodostikin ay-liikkeen näkökulmasta vaikeimman talouspoliittisen ongelman. Hintatason erittäin voimakkaaseen nousuun olivat syynä sekä kotimaiset että ulkoiset tekijät. Kansainvälisen hintatason nousu, joka tuonnin kautta heijastui kotimaiseen hintatasoon, muodosti lähes puolet koko elinkustannusten noususta vuoden 1974 aikana. Vientihintojen nousu oli myös viime vuoden aikana erittäin voimakas. Tämä heijastui myös kotimaahan myytävien tuotteiden hinnoissa. Kotimaisista tekijöistä on erityisesti mainittava maataloustuloratkaisu, jonka vaikutus ravintotuotteiden hintoja nostaneena oli erityisen suuri.

Tammikuussa 1974 suoritetun polttoaineen hinnan korotuksen vaikutus elinkustannusten nousuun oli erityisen suuri. Suurempi kuin esimerkiksi tulopoliittista kokonaisratkaisua tehtäessä saatettiin aavistaa. Lähinnä öljyn hintaan ja sen välillisiin vaikutuksiin liittyvien epävarmuustekijöiden johdosta tulopoliittisen kokonaisratkaisun aikaansaaminen viivästyi. Epävarmuustekijöiden lieventämiseksi saatiin sopimukseen tarkistusehdot, jonka mukaan sopimusta voidaan tarkistaa tammihelmikuussa, mikäli kehitys poikkeaa ennakkoidusta.

Vuoden 1974 loppua kohden öljyn hinta-

taso vakiintui ja jopa hieman laskikin. Kuitenkin Suomen hintataso on vielä korkeampi kuin eräiden muiden maiden. Kun Suomi on varsin riippuvainen tuontien energiasta on selvää, että öljyn hinnannousu tulee suhteellisten hintojen muuttumisen kautta aiheuttamaan muutoksia myös tuotantorakenteessa ja -teknologiassa.

Hallituksen talouspolitiikka, jossa inflaatiovauhdin hidastamisen olisi tullut olla keskeisellä sijalla, osoittautui varsin tehottomaksi. Muihin todella vaikuttaviin toimenpiteisiin ei kokonaisratkaisuun liittyvien toimien lisäksi ryhdytty. Ay-liike vaati moneen otteeseen vuoden aikana hallitukselta toimenpiteitä inflaatiovauhdin hidastamiseksi ja erityisesti asumiskustannusten alentamiseksi.

Vuoden 1974 aikana astuivat voimaan myös EEC-päätökseen liittyvät nk. suojalait, joista merkittävimpiä ovat pysyvä hintavalvontalaki, laki hinnantasokorotuksesta ja hintasulusta sekä vientimaksulaki.

Hintavalvontalainsäädäntö merkitsi sitä, että vastuu hintapolitiikasta siirtyi valtioneuvostolle ja virkamiehille. Kuluneen vuoden hintakehitys samoin kuin Elinkeinohallituksen linja hintavalvontalainsäädännön tulkinna suhteen ovat osoittaneet, että aikaansaatu lainsäädäntö ei ole paras mahdollinen. Toisaalta hintakehityksen olennainen hidastaminen hintavalvonnalla ei olisi ollut ehkä mahdollistakaan, koska merkittävä osa hintojen noususta aiheutui kansainvälisen hintatason noususta. Tässä suhteessa olisi ay-liikkeen esittämällä Suomen valuutan revaloroinnilla voinut olla hintatason nousua estävä vaikutus.

Kokonaisratkaisuun liittyen oli hinnanvahvistusmenettelyn alue maaliskuusta syyskuuhun erittäin laaja käsittäen lähes 97 prosenttia kuluttajahintaindeksiin hyödykkeistä. Vuoden lopussa hinnanvahvistusmenettelyn piirissä oli edelleen noin 2/3 kaikista kulutushyödykkeistä. Sovellettava hinnanvahvistusmenettely perustui hintasulkulakiin, joka lain

sanamuodoista johtuen ei anna mahdollisuuksia riittävän tehokkaaseen hintapolitiikkaan viime vuoden kaltaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Hallitus toteutti vuoden kuluessa eräitä toimenpiteitä hintatason nousun pienentämiseksi. Tällaisia toimenpiteitä olivat mm. Liikevaihtoveron poistaminen elintarvikkeilta, valmisteveron poistaminen öljytuotteilta, sokerin hinnan subventoiminen sekä maatalouden tukeminen. Ay-liikkeen edellyttämia vientimaksuja, revalvaatiota ja koron alentamista ei kuitenkaan toteutettu. Sen sijaan hallitus toteutti metsäteollisuuden kanssa neuvotteluun vapaaehtoisien suhdannetalletusjärjestelmän, jonka kautta perityt varat palauteaan lähes kaikki tavalla tai toisella takaisin metsäteollisuudelle.

Inflaatiokehityksen hillitseminen vuoden 1974 aikana olisi edellyttänyt sitä, että määrätietoisesti olisi voitu puuttua ulkomailta tuonti- ja vientihintojen muodossa tulevaan inflaatiopaineeseen. Tämä olisi edellyttänyt Suomen markan ulkomaisen arvon korottamista. Revalvaatio olisi alentanut markkamäärisiä vientihintoja sekä tuontihintoja. Tätä linjaa Suomen Pankki ei kuitenkaan valinnut, peläten ilmeisesti, että se olisi edelleen syventänyt vaihtotaseen alijäämää, joka oli yhtä suuri kuin aikaisempina kolmena vuonna yhteensä. Vaihtotaseen alijäämän kasvu, johtuu osittain seuraavista tekijöistä; öljyn ja raaka-aineiden hinnannousun sekä viennin tuontia heikompi kasvu. Vaihtotaseen alijäämäisyydestä alkaakin tulla yhä vaikeammin tasapainotettava, ellei talouspolitiikassa saada aikaan muutosta. Lyhyellä tähtäimellä kysymys on kuitenkin ulkomaisen rahoituksen saannista ja tuonnin rajoittamisesta. Pidemmällä tähtäimellä kysymys on rahoitusjärjestelmän toimivuudesta ja resurssien suuntaamisesta, joiden avulla sekä kotimaista suosimalla voidaan vaihtotaseen tasapaino saavuttaa.

Vuoden 1974 aikana asumiskustannukset nousivat huomattavasti. Tämä johtui lämmitysaineen hintojen noususta, asuntojen voimakkaasta hintojen noususta sekä osittain myös vuokrien säännöstelyjärjestelmän muuttumisesta. Ottaen huomioon edellisenä vuonna tapahtuneen asumiskustannusten nousun on pienituloisten jo vaikea löytää it-

elleen vuokran suhteen siedettävää asuntoa. Tästä syystä tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyi sopimuskohta, joka velvoittaa hallitusta asumiskustannustason alentamiseen joko korkokantaa alentamalla tai muin toimenpitein. Hallitus on suorittanut eräitä toimenpiteitä, jotka vaikuttavat lähinnä aravavuokrataloissa asuvien vuokriin. Vuoden loppuun mennessä ei kuitenkaan ollut toteutettu sellaisia toimenpiteitä, joilla hallitus olisi lunastanut sopimuksessa antamansa lupauksen. Korkokannan alentamiselle olisi etenkin loppuvuodesta ollut edellytyksiä. Koron alentamisella olisi omalta osaltaan vaikutusta myös säännöstelltyjen hyödykkeiden hintatasossa.

Lähinnä odotettua voimakkaammasta inflaatiosta ja vuonna 1974 jatkuneesta hyvästä työllisyydestä johtuen nk. palkkaliukumasta tuli odotettua suurempi. Kun palkkaliukumia syntyy erityisesti aloilla joilla kehitys on nopeaa ja tuottavuus hyvä, oli ko. palkkaliukumalla sopimusta ja sen solidaarista linjaa heikentävä vaikutus. Nimellisansioiden noususta muodostui huomattavasti suurempi kuin sopimuspalkkojen noususta. Keskimäärin kuitenkin palkansaajien reaaliansiökehitys oli tyydyttävä. Ongelmia tarkistusneuvotteluissa kuluvana vuonna aiheuttaakin epätsainen ansiökehitys vuonna 1975.

Vuonna 1974 käytettävissä olevien tulojen kehitykseen vaikuttaa mm. kokonaisratkaisuun liittyneet verohelpotukset ja sosiaalipoliittisten tulonsiirtojen kasvu. Verohelpotukset toteutettiin ennakonpidätyksissä 1.6.1974 alkaen. Sen sijaan taloudellisen kehityksen tervehdyttämisen kannalta välttämättömät elinkeino- ja pääomatulojen verotuksen uudistaminen eivät saaneet valtioneuvostolta vastakaikua. Vuoden 1974 lopussa hyväksyttiin myös uusi tulo- ja varallisuusverolaki, johon nähdn SAK ilmaisi eduskunnassa tyytymättömyytensä kahteen otteeseen. SAK:n mielestä aviopuolisoiden erillisverotus olisi pitänyt toteuttaa jo vuoden 1975 alusta.

Työvoimatilanne oli poikkeuksellisen hyvä, heiketen kuitenkin vuoden loppua kohden. Keskimääräinen työttömyysaste oli vain 1,8 %. Alkuvuodesta maastamuutto oli paluuvoittoista kääntynyt kuitenkin vuoden loppua kohden nettomaastamuutoksi. Kun

Ruotsin ja Norjan työllisyystilanteet tulevat ilmeisesti olemaan paremmat kuin Suomessa on pelättävissä, että maastamuutto jälleen saa huolestuttavat mittasuhteet. Työntävinä tekijöinä ovat tällöin ilmeisesti elinkustannusten jyrkkä nousu ja vuonna 1975 syntyvät työllisyysongelmat. Maastamuutto tulee vaikeuttamaan meidän tulevia kasvuedellytyksiämme ja mahdollisuuksiamme poistaa niitä ongelmia, joista maastamuutto aiheutuu. Työvoimapoliittisille näkökohdille tulisikin talouspolitiikassa antaa suurempi paino kuin lyhyen tähtäyksen tasapaino-ongelmille.

Inflaation hidastaminen, työllisyyden ylläpitäminen ja vaihtotaseen alijäämäisyyden supistaminen ovat ne tehtävät, joita hallitus joutuu vuoden 1974 kehityksen seurauksena kuluvana vuonna hoitamaan.

Tuotannon kehitys

Vuodesta 1974 ei muodostunut sellaista hitaan taloudellisen kasvun kautta kuin yleisesti alkuvuoden nk. energiakriisin johdosta oletettiin. Alustavien tilastojen valossa

taloudellinen kasvu oli yhtä nopeaa kuin vuonna 1973 eli hieman yli pitkän ajan keskimääräisen kasvun.

Suomen ulkomaankaupan kannalta tärkeimpien länsimaiden yhteenlasketun kansantuotteen määrä kasvoi vain neljänneksen prosentista.

Tämä heijastui selvästi viennissämme, jonka määrällinen kasvu oli edelliseen vuoteen verrattuna vain kolme prosenttia. Eriytyisen voimakkaasti on länsimainen lama vaikuttanut puuteollisuudessa.

Hidastuvasta viennistä ja monista pullonkauloista huolimatta bryttokansantuotteen kasvu oli yli viisi prosenttia. Seuraavasta taulukosta ilmenee eri elinkeinojen tuotannon määrällinen kehitys viime vuosina.

Kasvua* ylläpiti ennen kaikkea talonrakennustoiminnassa jo kolmatta vuotta vallinnut ylikuumeneminen. Teollisuuden kasvua kiihdytti puolestaan metalliteollisuuden toimitukset Neuvostoliittoon sekä kotimaisten kone- ja laiteinvestointien tarpeet. Yksityiset investoinnit kasvoivat määrällisesti lähes 10 % julkisten investointien edelleen supistuessa. Sekä yksityinen että julkinen kulutus kasvoi runsaat 4 %.

Vuonna 1974 bruttokansantuotteen arvo markkinahintaan oli 78,9 miljardia markkaa eli 19,5 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Tuotannon määrän muutokset, %

	1972	1973	1974
Maatalous, metsästys ja kalastus	- 3	- 7	- 3
Metsätalous	- 10	+ 1	+ 3
Teollisuus	+ 12	+ 6	+ 7
Talonrakennustoiminta	+ 8	+ 9	+ 9
Maa- ja vesirakennustoiminta	+ 4	+ 1	+ 1
Liikenne	+ 7	+ 8	+ 7
Kauppa, pankit ja vakuutuslaitokset	+ 10	+ 9	+ 5
Muut elinkeinot	+ 6	+ 5	+ 4
Bruttokansantuote	+ 7,0	+ 5	+ 5

Kansantulo

Kansantulo oli katsausvuonna ennakoarvion mukaan 63,1 mrd. mk eli 22 1/2 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Henkeä koti-

den laskettuna kansantulo oli noin 13 500 mk. Kansantulon lisäyksestä oli noin 3/4 inflaation aiheuttamaa nimellistä nousua. Seuraavasta taulukosta selviävät erityyppiset tulot, niiden osuudet ja prosentuaaliset kasvut edelliseen vuoteen verrattuna.

Kansantulo tulotyypeittäin

	mmk	1973		mmk	1974	
		osuus %	muutos %		osuus %	muutos %
Palkat	29 029	56.4	19.9	35 352	56.0	21.8
Työnantajien sosiaalikulut ..	5 852	11.4	26.4	7 342	11.6	25.5
Yksityisten elinkeinon- harjoittajien tulot	6 563	12.8	13.8	8 472	13.4	29.1
Voitot	4 616	9.0	28.1	5 967	9.4	29.3
Korko- ja vuokratulot	5 408	10.5	12.5	6 011	9.5	11.2
Kansantulo (netto)	51 467	100.1	19.6	63 143	99.9	22.7

Voimakkaasta inflaatiosta ja erityisesti ulko-
maankauppahintojen noususta johtuen kas-
voivat voitot ja elinkeinoharjoittajien tulot
erittäin nopeasti. Palkkasumman kansan-
tulo-osuus sen sijaan supistui.

Työvoimakustannukset — palkat ja
työnantajien sosiaalikulut — kasvoivat
22 1/2 % ja työpanosta kohden laskien noin
19 %. Koska kuluttajahintataso nousi keski-
määniin 17 %, oli reaalin kasvu vajaat 2 %
työn tuottavuuden noustessa koko kansanta-
loudessa noin 2 prosenttiyksikköä enemmän.
Maataloudenharjoittajien tulot kasvoivat liki-
main 12 % maatalousväestön määrän supi-
mistumisesta huolimatta. Kantohintojen voi-
makkaan nousun myötä kasvoivat metsätu-
lot peräti 65 1/2 % edelliseen vuoteen verrat-

tuna.

Korko- ja vuokratulojen kasvu oli vain
puolet kansantulon kasvusta ja tämän tulo-
tyypin osuus supistui näinollen selvästi. Ku-
ten edellisenäkin vuonna oli tulokehitys edul-
lisin metsätulojen ja voittojen kohdalla.

Käytettävissä oleva tulo poikkeaa luon-
nollisesti huomattavasti kansantulon jakau-
masta. Vuonna 1974 välittömät verot ja sosi-
aaliturvamaksut lisääntyivät 28 % kun sen
sijaan välillisten verojen tuotto kasvoi vain
12 %. Samalla kasvoivat kuitenkin tukipalk-
kiot elinkeinoelämälle ja tulonsiirrot kotita-
louksille peräti 44 %. Tämän johdosta yksi-
tyisen sektorin nettoveroaste aleni vaikkakin
bruttoveroaste nousi. Seuraavasta taulukosta
ilmenee käytettävissä olevan tulon jakauma.

Käytettävissä olevan tulon jakauma

	1971	1972	1973	1974
Yksityinen sektori	71.8	71.5	69.6	71.0
— yhteisöt	3.4	3.9	4.3	5.0
— kotitaloudet	68.4	67.6	65.3	66.0
Julkinen sektori	28.2	28.5	30.4	29.0
— valtio	14.8	14.9	16.5	14.2
— kunnat ja kuntainliitot	13.4	13.6	13.9	14.8
Koko kansantulo	100.0	100.0	100.0	100.0

Maatalous

Huonot sääolosuhteet vaikuttivat maatalous-
tuotannon tulokseen vuonna 1974. Leipävil-
jasato oli määrältään huomattavasti vuotta

aikaisempaa suurempi, mutta viljan laatu jäi
normaalia merkittävästi alhaisemmaksi. Re-
husato jäi edellisvuotista pienemmäksi ja
myös laadultaan heikoksi. Kun myös heinä-
sato jäi heikoksi aiheutti syntynyt rehupula
toisaalta maidontuotannon supistumista ja
toisaalta ruuhkaa teurastamoilla. Niinpä mei-
jereiden vastaanottama maitomäärä supistui

hieman edellisestä vuodesta, mutta lihan tuotanto kasvoi määrältään 9 % vuotta aikaisempaa suuremmaksi. Kananmunien tuotannon kasvu pysähtyi.

Maataloustuotteiden tavoitehintoja nostettiin vuoden aikana kahteen otteeseen, huhtikuun alusta 11.5% ja syyskuun alusta 4.1 %. Hintojen korotukset kohdistuivat keskeisiin maataloustuotteisiin. Maatalouden saama tuki lisääntyi kuluneena vuonna varsin voimakkaasti. Maataloustuloratkaisun mukaisesti sekä lisämenoarvion kautta hinna-lennuskorvauksia, tuotantotukea ja muuta hintapolitiittista tukea maatalous sai noin 1 900 miljoonaa markkaa.

Maataloudenharjoittajien tulot kasvoivat kansantalouden keskimääräistä tulokehitystä hitaammin eli noin 12 prosenttia edellisestä vuodesta. Samanaikaisesti maatalousväestön määrä supistui. Maatalouden kansantuoteosuus aleni viiteen prosenttiin markkinahinnoista bruttokansantuotteesta sen oltua vielä vuonna 1969 lähes 7 %.

Metsätalous

Vaikka sahatukkien osalta metsätalouden korkeasuhdanne alkoi jo taittua laskun suuntaan, lisääntyivät markkinahakkuut kuitupuun hakkuiden vilkastumisen ansiosta. Havusahatukkien kantohintataso säilyi edellisen vuoden korkealla tasolla, kun taas kuitupuun kantohinnat nousivat runsaasti yli sadalla prosentilla. Metsänomistajien kantorahatulot kasvoivat jo toisena vuonna peräkkäin erittäin voimakkaasti. Vuonna 1973 tulojen lisäys oli noin 45 prosenttia ja vuonna 1974 noin 65 prosenttia. Tulonlisäyksiä arvioitaessa on myös syytä muistaa, että metsätalouden verotus on tuntuvasti lievempää kuin palkansaajien verotus.

Vaikka markkinahakkuut lisääntyivät, heikkeni metsätalouden työllisyys vuonna 1974 voimakkaana jatkuneen rationalisoinnin takia. Myös sahateollisuuden suhdanteiden kääntyminen laskuun vuoden loppupuolella alkoi vaikuttaa työttömyyttä lisäävästi.

Rakennustoiminta

Talonrakennuksessa tuotannon kasvu oli vuonna 1974 hyvin voimakasta, jo kolmantena perättäisenä vuonna. Kasvuksi vuonna 1974 muodostui 9 prosenttia. Maa- ja vesirakennusalan tuotannon määrä sen sijaan lisääntyi edelleen suhteellisen hitaasti johtuen koko vuoden hyvänä vallinneesta työllisyys-tilanteesta.

Kuten vuonna 1973 myös katsausvuonna talonrakennustoiminnan kasvua tuki voimakas tuotannollinen talonrakennuksen investointitoiminta. Investoinnit kasvoivat muun kuin asuinrakennustoiminnan osalta vuonna 1974 runsaat 12 prosenttia. Kasvua on pidettävä erittäin merkittävänä, sillä jo vuonna 1973 tapahtui muun talonrakennustoiminnan osalta liki 16 prosentin kasvu.

Asuntoinvestoinnit kasvoivat vuonna 1974 noin 6 1/2 prosenttia, kun ne vuonna 1973 olivat kasvaneet runsaasti 5 prosenttia. Vuonna 1974 valmistui asuntoja noin 68 000 eli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Valmistuneista asunnoista oli valtion lainoittamia noin puolet. Asuntotuotannon kasvu pysähtyi vuoden 1974 loppupuoliskollapa kuluva vuonna arvioidaan erikoisesti vapaa-rahoitteisen tuotannon supistuvan. Asuntoja valmistuneen kuluva vuonna enää runsaat 50 000. Sen sijaan muu talonrakennustuotanto lisääntynee tänä vuonna vielä jonkin verran, mihin vaikuttaa mm. investointiveron lakkaaminen vuoden 1975 alusta lukien. Kaiken kaikkiaan talonrakennustoiminnassa tapahtuneen kuluva vuonna noin 3 prosentin supistuminen.

Maa- ja vesirakennustoimintaa lisäsivät vuonna 1974 erityisesti energiatalouden investoinnit, kun sen sijaan julkisia maa- ja vesirakennustöitä supistettiin hyvän työllisyys-tilanteen vuoksi. Kuluvana vuonna työllistämistämme on suurempi, mutta se ei kuitenkaan vaikuta kovin suuresti julkisia maa- ja vesirakennusinvestointeja lisäävästi. Sen sijaan yksityinen maa- ja vesirakennustoiminta kasvaa kuluvanakin vuonna etupäässä energia- ja julkisten liikelaitosten investointien vuoksi.

Valmistuneet rakennukset

	I—III nelj.		
	1973	1974	muu- tos %
	milj. m ³		
Asuinrakennukset	12.02	13.86	15
Teollisuusrakennukset	6.31	7.67	22
Liikerakennukset	2.74	3.19	16
Kaikki rakennukset	26.09	29.72	14

Keskeneräiset rakennukset

	I—III nelj.		
	1973	1974	muu- tos %
Asuinrakennukset	23.18	23.05	- 1
Teollisuusrakennukset	14.49	17.18	19
Liikerakennukset	6.06	4.91	- 19
Kaikki rakennukset	55.01	57.01	4

Myönnetty rakennusluvut

Koko vuosi	IV neljännes		
	1973	1974	muu- tos %
	milj. m ³		
Asuinrakennukset	24.7	22.3	- 9
Teollisuusrakennukset	14.6	16.4	37
Liikerakennukset	6.0	4.4	- 5
Kaikki rakennukset	55.0	53.2	5

IV neljännes

	1973	1974	muu- tos %
Asuinrakennukset	50.0	45.5	- 9
Teollisuusrakennukset	30.9	42.4	37
Liikerakennukset	10.0	9.5	- 5
Kaikki rakennukset	111.3	116.6	5

Rakennuskustannusindeksi (1964 = 100) nousi joulukuusta 1973 joulukuuhun 1974 16.1 prosenttia. Vuodesta 1973 vuoteen 1974 rakennuskustannusindeksin nousu oli keskimäärin 22.4 prosenttia. Indeksien ja sen alaryhmien muutokset olivat seuraavat:

Kustannusryhmä

	1972	1973	1974	Nousu % 1974/1973
Kokonaiskustannukset	160.9	187.9	229.9	22.4
Rakennustekniset työt	159.9	186.7	231.5	24.0
— työpalkat	181.8	202.0	231.6	14.7
— tarvikkeet	141.2	176.0	230.0	30.7
— erikoistyöt	159.7	179.7	222.2	23.7
— rakennustyömaan				
— yleiskustannukset	172.2	203.9	279.4	37.0
LVI-tekniset työt	163.8	189.6	231.2	21.9
Sähkötekniset työt	149.7	168.6	203.6	20.8
Muut kustannukset	176.7	216.0	285.3	32.1

Vuonna 1974 arvioidaan tuotannon volyymin kasvun pysyvän samalla tasolla kuin edellisenä vuotena eli noin 5 1/2 prosenttina. Samoin oletetaan teollisuustuotannon volyymin kasvavan vuonna 1974 samat 6 1/2% kuin edellisenäkin vuonna.

Kuitenkin teollisuudessa on jo selvästi havaittavissa merkkejä tuotannon hidastumisesta. Metalliteollisuuden ja muun tehdasteollisuuden osalta on vielä kasvua havaittavissa verrattuna edelliseen vuoteen. Kuitenkin tämänkin osalta kasvu on loppuvuotta kohti selvästi hidastunut erityisesti metalliteollisuuden osalta.

Sitävastoin puu- ja paperiteollisuuden osalta on edellisen vuoden 7%:n kasvu muuttunut vajaan prosentin supistumaksi. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä mainita, että loppuvaiheessaan olevan korkeasuhtanteen aikana erityisesti puu ja paperiteollisuuden tuotteiden menekki on ollut erityisen voimakasta. Samoin hintojen nousu tämän sektorin tuotteiden osalta on ollut nopeata. Näin ollen epänormaalin korkeasta lähtötasosta johtuen suuriltakin näyttävät supistumiset palauttavat tuotannon lähinnä "normaalitasolle" eikä varsinaisesta lamasta vielä voida puhua. Kuitenkin kansainvälisten rahamarkkinoiden kiristytessä ja tuotannollisen aktiiviteetin yleisesti vähetessä maailmanmarkkinoilla kohtaa kysynnän supistuminen myös puunjalostusteollisuuden tuotteita. Viime vuosina räjähdysmäisesti kohonnut hintataso on myös osaltaan supistamassa puunjalostusteollisuuden tuotteiden kysyntää. Tämä luonnollisesti heijastuu maassamme monille sektoreille johtaen ensivaiheessa markkinahakkuiden supistumiseen.

Investoititavaratuotanto kasvoi edellisestä vuodesta 2 1/2 prosenttia kun se edellisenä vuonna supistui 3 %. Tähän oli syynä pääasiassa alkuvuoden voimakkaana jatkunut kysyntä kansainvälisillä markkinoilla sekä voimakas inflaatio. Sitä vastoin kulutushyödykkeiden tuotannon kasvu hidastui edellisestä vuodesta jossain määrin. Suhdannevaiheen lisäksi tähän ovat syynä lähinnä tuotantoka-

pasiteetin täyskäyttöisyydestä johtuvat rajoitukset.

Liikenne

Liikenteen kasvu oli kertomusvuonna edelleen voimakasta. Kansantulotilaston ennakkotietojen mukaan liikenteen määrällinen kasvu oli 7.1 prosenttia, joten se oli runsaat 2 1/2 prosenttiyksikköä nopeampaa kuin kasvu koko palvelusektorilla keskimäärin. Liikenteen bruttokansantuotteen arvo vuonna 1974 oli 4996.1 miljoonaa markkaa. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 4100.3 miljoonaa markkaa, joten liikenteen bruttokansantuote kasvoi arvoltaan 21.8 prosenttia. Liikenteen osuus bruttokansantuotteesta oli kertomusvuonna 7 prosenttia.

Liikenteen käyttämän työpanoksen määrä lisäytyi 153 000 työvuodesta 155 000 työvuoteen. Kasvu oli siis 1.3 prosenttia. Kuljetus- ja liikennealan työllisyystilanne pysyi kertomusvuonna kutakuinkin ennallaan. Vuoden lopussa alalla oli työttömiä työnhakijoita runsaat 1 400 henkeä ja avoimia työpaikkoja yli 1 500 kappaletta. Vuotta aikaisemmin työttömiä työnhakijoita oli runsaat 1 300 henkeä ja avoimia työpaikkoja 1 150 kappaletta.

Valtionrautateiden matkustajamäärä kasvoi kertomusvuonna runsaalla 12 prosentilla eli vajaasta 30 miljoonasta runsaaseen 33 miljoonaan henkilömatkaan. Rautateiden kuljettama tavaramäärä puolestaan lisäytyi lähes 4 prosentilla.

Suomen kauppalaivasto väheni kertomusvuonna 15 aluksella. Vuoden lopussa kauppalaivasto käsitti 451 alusta, joista 27 oli hyöryaluksia. Ulkomainen merenkulku lisäytyi tavaramääriltään tuonnin osalta runsaat 8 1/2 prosenttia. Meritse viedyissä tavaramäärissä tapahtui sen sijaan noin 7 prosentin supistus. Noin puolet tuoduista ja viedyistä tavaramääristä kuljetettiin suomalaisilla aluksilla.

Kertomusvuonna merkittiin rekisteriin vaajaat 120 000 uutta moottoriajoneuvoa, mikä

on likimain viidenneksen edellisvuotista vähemmän. Rekisteriin merkityistä uusista ajoneuvoista oli henkilöautoja likimain 90 000 kappaletta eli lähes neljänneksen edellisenä vuonna rekisteröityä määrää vähemmän. Moottoriajoneuvokannan kasvu hidastui varsin selvästi kertomusvuonna.

Kotimaiset lentoyhtiöt kuljettivat vuonna 1974 säännöllisessä henkilöliikenteessä likimain 1.9 miljoonaa matkustajaa, mikä merkitsee edelliseen vuoteen verrattuna noin 12 prosentin kasvua. Lentoyhtiöiden kuljettamissa tavaramäärissä ei sen sijaan tapahtunut lisääntymistä. Tavarakuljetuksia tapahtui tonnikipometreinä laskien runsaat 32 miljoonaa tonnikipometria.

Posti- ja lennätinliikenteessä tapahtui kertomusvuonna varsin tuntuva kasvua. Posti- ja lennätinlaitoksen tulot lisääntyivät noin neljänneksellä edelliseen vuoteen verrattuna.

Kotimaankauppa

Huolimatta reaaliensioiden vähäisestä noususta kotitalouksien reaalitytulot kehittyivät vuonna 1974 verrattain suotuisasti mm. tulonsiirtojen kasvun ja verohelpotusten johdosta. Yksityinen kulutus lisääntyikin näin ollen määrältään noin 4 % edellisestä vuodesta kasvun oltua runsaat 6 % vuotta aikaisemmin. Tulojen kasvun hidastuminen, hintojen nopea nousu ja lainansaantimahdollisuuksien heikentyminen rahamarkkinoiden kiristymisen myötä vaikuttivat ensi vaiheessa isojen kestävien tavaroiden kulutukseen. Yleisäntönä näyttää olleen, että näiden hankinnat supistuivat vuonna 1974 varsin voimakkaasti edellisestä vuodesta. Sen sijaan muiden tavaroiden ja palvelusten kulutus lisääntyi suhdannevaihe huomioon ottaen voimakkaasti.

Vähittäiskaupan osalta tämä merkitsi toisaalta erikoistavaramyynnin heikkoa menekkiä ja toisaalta elintarvikemyynnin varsin suotuisaa kehitystä. Elintarvikkeiden myynti lisääntyi määrältään vuonna 1974 runsaat 4 %. Elintarvikemyynnin kasvuun

vaikutti alennushallien ja muiden suurmyymälöiden yleistyminen. Niinpä erityisesti pientavaratalojen ja erityyppisten markettien myynti lisääntyi määrältään keskimäärää huomattavasti nopeammin, kun sen sijaan sekatarvikauppojen ja pienten elintarvikemyymälöiden myynnin kehitys oli verrattain hidasta. Eri toimialoista lihakaupat lisäsivät myös myyntiään keskimäärää enemmän. Ilmeisesti tulot käytettiin enenevässä määrin juoksevaan kulutukseen isojen kestävien tavaroiden hankintojen siirtyessä tulevaisuuteen säästämishalukkuuden alentuessa inflaatiokehityksen seurauksena.

Erikoistavaramyynnin kasvu pysähtyi tai hieman aleni edellisestä vuodesta. Tämä johtui toisaalta autojen myynnin voimakkaasta supistumisesta ja toisaalta hitaasta myynnin kasvusta useimmilla toimialoilla. Huonot sääolosuhteet vaikuttivat urheilu- ja vapaa-ajanarvikkeiden heikkoon menekkiin. Erikoistavaramyynnissä jalkine- ja huonekalu- myymälöiden myynti kasvoi verrattain nopeasti ja myös kodinkoneiden ja laitteiden myynti lisääntyi mm. väritelevisioiden hankintojen johdosta varsin voimakkaasti, mikä muodosti poikkeuksen kulutuskäyttäytymisen yleiskuvassa. Kukkakauppojen myynti lisääntyi voimakkaaimmin erikoistavaramyynnissä.

Koko vähittäiskaupan myynti lisääntyi määrältään noin 3 % edellisestä vuodesta.

Ulkomaankauppa

Lähinnä erittäin nopeasti nousseiden ulkomaankauppahintojen vuoksi ulkomaankaupan kokonaisarvo lisääntyi voimakkaasti vuonna 1974. Viennin arvo kohosi 42 prosenttia ja tuonnin peräti 55 prosenttia. Vientin arvonlisäys johtui vientihintojen noususta. Vientimäärissä tapahtui jopa lievää supistumista. Tuonnissa sen sijaan tapahtui hintojen voimakkaan nousun ohella runsaat 7 prosentin suuruinen määrällinen kasvu.

Tuontihinnat nousivat kertomusvuonna keskimäärin noin 2 prosenttiyksikköä nope-

ammin kuin vientihinnat, joten ulkomaankaupan vaihtosuhte huononi hiukan, joskaan ei siinä määrin kuin useimmissa kilpailijamaissamme. Vientihinnoissa nousu tuli lähinnä puujalosteiden osalle, minkä vaikutukset näkyivät selvästi myös haiden tuotteiden kotimaisen hintatason kohoamisena. Tuonin puolella raakaöljyn hinta yli kolminkertaistui ja muidenkin raaka-aineiden hinnat kohosivat runsaan kolmanneksen.

Tärkeimpien vientisektoreiden osalta vientin arvon kasvu oli nopeinta kemian teollisuudessa. Myös peperiteollisuuden sekä metallituote- ja koneteollisuuden tuotteiden vienti kohosi arvoltaan voimakkaasti. Tuonnissa nopeimmin kasvavia erä olivat poltto- ja voiteluaineiden sekä raaka-aineiden tuonti. Sen sijaan kulutustavaroiden tuonnin lisäys oli varsin vähäinen. Henkilöautojen tuonnissa tapahtui jopa voimakasta supistumista.

Ulkomaankaupan rakenne ja kasvu vuosina 1973 ja 1974

	arvo mmk	1973 osuus %	arvo mmk	1974 osuus %	kasvu 73/72 %	kasvu 74/73 %
VIENTI						
maa- ja metsätalous-						
tuotteet	402	2,8	414	2,0	23,6	2,9
kaivannaistoiminnan						
tuotteet	30	0,2	50	0,2	42,8	66,6
elintarvike-, juoma- ja tu-						
pakkateollisuuden tuot-						
teet	454	3,1	620	3,0	-12,1	36,5
tekstiili-, vaate- ja nahka-						
teollisuuden tuotteet ..	1 197	8,2	1 615	7,8	14,2	34,9
puutavateollisuuden						
tuotteet	2 451	16,8	3 154	15,2	35,4	28,6
paperiteollisuuden tuotteet	5 264	36,0	7 788	37,6	20,2	47,9
kemiallisen teollisuuden						
tuotteet	681	4,7	1 273	6,2	22,7	86,9
savi-, lasi- ja kivenjalos-						
teollisuuden tuotteet ..	137	0,9	149	0,7	21,2	8,7
metallien perusteollisuus-						
den tuotteet	934	6,4	1 116	5,4	37,3	19,4
metallituote- ja kone-						
teollisuuden tuotteet ..	2 928	20,0	4 245	20,5	14,9	44,9
muut tavarat	127	0,9	262	1,3	-46,7	106,2
koko vienti	14 605	100,0	20 686	100,0	20,8	41,6
TUONTI						
raaka-aineet ja tuotanto-						
tarvikkeet	9 916	59,7	16 533	64,4	26,4	66,7
poltto- ja voiteluaineet ...	728	4,4	1 978	7,7	19,5	171,7
investointitavarat	2 919	17,6	3 858	15,0	24,0	32,1
henkilöautot	632	3,8	507	2,0	31,9	-19,8
muut kulutustavarat	2 336	14,1	2 775	10,8	31,9	18,7
muut tavarat	68	0,4	25	0,1	30,7	-63,2
koko tuonti	16 599	100,0	25 676	100,0	26,6	54,6

Markan ulkomainen arvo pysyi kertomusvuonna suhteellisen vakaana. Keskimäärin markan laskutusvaluutoilla painotettu ulkomainen arvo oli hieman edellisvuotisen tason yläpuolella.

Ulkomaankaupan alueellinen jakautuma muuttui kertomusvuonna erityisesti tuonnin osalta varsin selvästi. Tämä johtui ennen muuta hyödykkeiden hintasuhteissa tapahtuneista voimakkaista muutoksista.

Sosialististen maiden — erityisesti Neuvostoliiton — kanssa käytävän kauppavaihdon osuus Suomen koko ulkomaankaupasta lisääntyi selvästi. Sosialistisista maista tulevan tuonnin osuus kasvoi runsaat 6 ja näihin menevän viennin osuus hieman yli 2 prosenttiyksikköä. Sen sijaan EEC-maiden kanssa käytävän kaupan suhteellinen osuus supistui:

viennin 3 ja tuonnin runsaat 4 prosenttiyksikköä. Myös EFTA-maiden sekä muiden teollisuusmaiden kanssa käytävän kauppavaihdon osuus Suomen koko ulkomaankaupasta laski. Kehitysmaiden kanssa käytävän kaupan suhteellisessa osuudessa tapahtui yli prosenttiyksikön suuruinen nousu.

Tuonnin kasvu ylitti kertomusvuonna selvästi viennin kasvun ja kauppataseen vaje nousikin edellisvuotiseen vajeeseen verrattuna kaksinkertaiseksi — 4 990 miljoonaa markkaan. Kauppavaihto sosialististen maiden kanssa oli 2 300 miljoonaa markkaa alijäämäinen, josta alijäämästä yksin Neuvostoliitonkaupan osuus oli runsaat 1 800 miljoonaa markkaa. Maksuliike Suomen ja Neuvostoliiton välisessä kaupassa oli kuitenkin toimituksista saatavien etukäteismaksujen vuoksi lähes tasapainossa.

Asetelma 1

Ulkomaankaupan alueellinen jakautuminen vuonna 1974

	VIENTI			osuuden muutos 74/73 (%-yks.)	TUONTI			osuuden muutos 74/73 (%-yks.)	TASE
	arvo (mmk)	osuus (%)			arvo (mmk)	osuus (%)			
EFTA.....	4 573	22,1	-0,7		5 987	23,3	-2,3		-1 414
Ruotsi.....	3 306	16,0	1,0		4 098	16,0	-1,7		-792
EEC.....	8 952	43,3	-3,0		9 389	36,6	-4,1		-446
Iso-Britannia.....	3 903	18,9	-0,4		2 189	8,5	-1,6		+1 714
Saksan Liittotasavalta.....	1 738	8,4	-1,3		3 759	14,6	-2,1		-2 021
Itäryhmä.....	3 445	16,7	2,2		5 746	22,4	6,1		-2 301
Neuvostoliitto.....	2 857	13,8	2,0		4 692	18,3	5,8		-1 835
Muut teollisuusmaat.....	2 040	9,9	0,6		2 259	8,8	-1,5		-219
Yhdysvallat.....	786	3,8	-0,6		1 297	5,1	0,3		-511
Kehitysmaat.....	1 676	8,1	1,0		2 286	8,9	1,8		-610
YHTEENSÄ.....	20 686				25 676				-4 990

Efta-maiden kanssa käytävä kauppavaihto oli kertomusvuonna hieman runsaat 1 400 miljoonaa markkaa alijäämäinen. Yli puolet tästä alijäämästä muodostui Ruotsin kanssa käytävästä kaupasta. Tuonti Ruotsista paisui eritoten loppuvuodesta.

EEC-maiden kanssa käytävän kaupan vaje oli runsaat 400 miljoonaa markkaa huo-

limatta siitä, että kauppavaihto Iso-Britannian kanssa oli runsaat 1 700 miljoonaa markkaa ylijäämäinen. Yksin Saksan Liittotasavallan kanssa käytävässä kaupassa vajeetta muodostui yli 2 000 miljoonaa markkaa. Myös EFTA- ja EEC-alueiden ulkopuolisten teollisuusmaiden sekä kehitysmaiden kanssa käytävä kauppavaihto oli kertomus-

vuonna selvästi alijäämäinen.

Vaihtotaseen alijäämä oli kertomusvuonna 4 367 miljoonaa markkaa. Osa alijäämästä rahoitettiin valuuttavarantoa supistamalla. Valuuttavaranto supistui kertomusvuonna runsaalla miljardilla markalla ja oli vuoden lopussa enää vain noin 1 700 miljoonaa markkaa. Valuuttavarannon supistamisen ohella vaihtotaseen vajeen rahoittamiseksi turvauduttiin myös ulkomaisen pääoman tuontiin. Valtaosa otetuista luotoista on lyhytaikaisia, mikä merkitsee kasvavaa epävarmuutta sekä velanhoitokustannusten lisääntymistä. Ulkomaisen nettovelan osuus bruttokansantuotteesta nousi kertomusvuonna lähes 16 prosenttiin.

Rahoitusmarkkinat

Rahoitusmarkkinat olivat vuonna 1974 keskimäärin ottaen melko kireät. Rahalaitosten ottolainauksen kasvu jäi selvästi alle rahan arvon heikkenemisen, pääoman tuonti ei pystynyt kattamaan vaihtotaseen alijäämää vaan valuuttavaranto supistui samalla kun kotimainen investointitoiminta ja luotonkysyntä jatkui erittäin vilkkaana.

Jotteivät yllä mainitut tekijät olisi kiristäneet rahoitustilannetta liikaa, korotti Suomen Pankki liikepankkien luottokiintiöitä kolme kertaa vuonna 1974. Kesäkuusta alkaen ovat liikepankkien luottokiintiöt Suomen Pankissa olleet 2,8 miljardia markkaa. Liikepankit eivät kuitenkaan pysyneet kiintiöidensä puitteissa, vaan niiden velka Suomen Pankille kohosi vuoden lopulla 3,4 miljardiin markkaan.

Rahalaitosten antolainaus kasvoi yli viidenneksellä samaan aikaan kun ottolainauksen kasvu jäi 17 prosenttiin. Koko kansantalouden säästäminen lisääntyi 9 prosenttia samalla kun bruttoinvestoinnit kasvoivat arvoltaan 27 prosenttia. Pääomanmuodostuksen lisäyksestä oli siis suurin osa rahoitettava ulkomaisen velkaantumisen avulla.

Valtiontalous

Valtion tulot ilman lainanottoa olivat vuonna 1974 n. 20 miljardia markkaa eli 20 % enemmän kuin vuonna 1973. Vuonna 1973 oli valtion tulojen kasvu 18 %. Tulojen kiihtynyt kasvuvauhti johtui voimakkaammasta inflaatiosta, jonka takia hinnat ja nimellistulot nousivat huomattavasti nopeammin vuonna 1974 kuin vuotta aikaisemmin.

Verot ja veroluontoiset tulot nousivat vuonna 1974 19 % kun ne vuonna 1973 olivat nousseet 22 %. Pienempi nousuprosentti johtuu veroperusteiden muutoksista. Valtion tulo- ja omaisuusveron tuotto nousi vuonna 1974 31 % eli suurin piirtein samalla prosenttiluvulla kuin vuonna 1973. Tämä merkitsi edelleen palkansaajien verorasitusten kasvua koska kansantalouden palkkasumma kasvoi vain 22 % ja palkansaajat maksavat suurimman osan tulo- ja omaisuusverosta. Ellei veroasteikkoja olisi lievennetty vuoden 1974 verotuksen kohdalta olisi voimakas inflaatio aiheuttanut verorasituksen vielä suuremman kasvun.

Liikevaihtoveron tuotto kasvoi vuonna 1974 noin 19 % eli vähemmän kuin liikevaihtovero, koska elintarvikkeet osittain vapautettiin verosta syksyllä 1974.

Valmisteveron tuotto kasvoi puolestaan vain 16 % lähinnä polttoöljyn valmisteveron alentamisen vuoksi.

Valtion tullitulot eivät kasvanee juuri laisinkaan, vaikka tuonti voimakkaasti kasvoi, koska EEC sopimuksen johdosta suoritettiin tullialennuksia.

Valtion menot ilman valtionvelan kuoletuksia olivat 19,4 miljardia markkaa eli 25 % suuremmat kuin vuonna 1973. Valtion menot kasvoivat huomattavasti nopeammin kuin tulot. Kulutusmenot sekä palkkamenot kasvoivat 24 % edelliseen vuoteen verrattuna. Reaalisijoitukset eli sijoitukset valtion oman omaisuuden lisäämiseksi kasvoivat vain 18 %. Hyvän työllisyystilanteen vuoksi sijoitukset maa- ja vesirakennustoimintaan olivat suhteellisen pienet. Sen sijaan nettofinanssijoitukset eli valtion lainanannon

lisäys liike-elämälle, asuntotuotantoon ja maataloudelle olivat 29 %. Eläke- ja sairausvakuutusmenot kasvoivat yli 30 %. Tuki-palkkiot elinkeinotoiminnalle ja tulonsiirrot; kotitalouksille kasvoivat peräti 44 %. Näihin kuuluvat mm. maatalouden tukipalkkiot, so-kerin hintatuki ja ns. k-takuut eli eräistä vien-titoimituksista myönnettyt kustannustakuu-korvaukset.

Vaikka valtion menot vuonna 1974 kasvoivat huomattavasti voimakkaammin kuin tulot, oli valtion rahoitus- ja kassatilanne edelleen varsin hyvä. Valtion rahoitusyli-jäämä eli tulot ilman lainanottoa miinus menot ilman lainojen kuoletuksia oli vuonna 1974 n. 4 600 miljoonaa markkaa. Vuonna 1973 rahoitusylijäämä oli 1 200 miljoonaa markkaa. Rahoitusylijäämä antoi mahdol-lisuuden pienentää valtion velkaa yli 400 mil-joonalla markalla. Lisäksi valtion kassati-lanne parani yli 200 miljoonalla markalla. Valtiolla oli vuoden 1974 lopussa Postipan-kin ja Suomen Pankin tileillä ja rahastoissa rahaa 2,1 miljardia markkaa.

Lisäksi valtio pystyi rahoittamaan voi-makkaasti kasvaneet finanssisijoitukset eli oman lainanantonsa kokonaan verovaroin. Nämä olivat vuonna 1974 1,7 miljardia markkaa. Valtion lainananto voitaisiin hyvin perustellusti rahoittaa valtion velkaa lisää-

mällä. Koska valtio kuitenkin edelleen vuonna 1974 lisäsi omaa lainanottoa verova-roilla ja sen lisäksi pienensi omaa velkaansa valtio ei laisinkaan esiintynyt kilpailijana ra-hamarkkinoilla vaan päinvastoin vaikutti ra-hamarkkinoita keventävästi.

Hinnat ja palkat

Vuonna 1974 inflaatio voimistui huomatta-vasti edellisestä vuodesta: kuluttajahinnat nousivat vuositasolla 17 % eli runsaat 6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Myös vuo-den alusta sen loppuun kuluttajahinnat nou-sivat n. 17%. Voimakkainta hintojen nousu oli lämpö- ja valomenoissa, joissa tapahtui runsaan 35 %:n nousu joulukuusta 1973 jou-lukuuhun 1974. Voimakkaasti nousivat vält-tämättömyysmenoista myös ravinto 19,1 %, asunto 17,9% sekä vaatetus ja jalkineet 18,8 %.

Seuraavasta asetelmasta ilmenevät kulut-tajahintaindeksin ja sen eri alaindeksien muu-tokset joulukuusta 1973 joulukuuhun 1974:

Kuluttajahintaindeksi (1972 = 100) nousu joulukuusta joulukuuhun menoryhmittäin

Menoryhmä	Paino %	Nousu %	Nousun vaikutus kok. indeksiin %
Ravinto	24,1	19,1	4,6
Juomat ja tupakka	7,9	3,7	0,3
Vaatetus ja jalkineet	7,7	18,8	1,5
Asunto	16,5	17,9	3,0
Lämpö ja valo	2,6	35,5	0,9
Kotitalouskalusto			
— tarvikkeet ja palvelukset	6,2	18,0	1,1
Liikenne	15,4	15,2	2,4
Koulutus ja virkistys	8,0	14,4	1,2
Muut tavarat ja palvelukset	11,6	17,2	2,0
Kokonaisindeksi	100,0	17,0	17,0

Tukkuhintaindeksi nousi 24,4 % ja raken-nuskustannusindeksi 24,1 % vuonna 1974 edellisvuoden tasosta.

Suomen inflaatiovauhti ylitti vuonna 1974

selvästi läntisten kapitalistimaiden keskimää-räisen inflaatiovauhdin: kun Suomen tuontio-suuksilla painotetuissa OECD-maissa kulut-tajahinnat nousivat vuoden 1974 aikana kes-

kimäärin 12,5 %, ne Suomessa nousivat 17 % eli yli kolmanneksen enemmän.

Inflaatiokehityksen voimistumiseen vaikutti kansainvälisen inflaation nopeutumisen ohella maassamme harjoitettu hintapolitiikka. Tuontihintojen voimistuminen sinänsä lisäsi hintatason nousupainetta tuntuvasti: tuontihinnat nousivat vuonna 1974 44 % edellisestä vuodesta. Eniten nousivat poltto- ja voiteluaineiden hinnat, 130 %, tuonnin yksikköarvoindeksillä mitaten. Raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden hinnat nousivat 56 %. toisaalta myös vientihintojen nousu oli varsin voimakasta: ne nousivatkin vuositasolla lähes yhtä paljon kuin tuontihinnat eli 42 %. Vuoden 1973 viimeiseltä neljännekseltä vuoden 1974 viimeiselle neljännekselle vientihinnat nousivat 46 1/2 %, joka oli lähes 5 1/2 prosenttiyksikköä enemmän kuin vastaavana aikana tapahtunut tuontihintojen nousu. Voimakkaan sysäyksen inflaation nopeutumiselle antoi valtioneuvoston tammi-kuussa 1974 tekemä päätös polttonesteiden hinnankorotuksista. Nestemäisten poltto-aineiden hintojen kotonen arvioidaan selaisenaan lisänneen hintojen nousupainetta 5 1/2 %. Myöhemmin kevään ja syksyn aikana valtioneuvosto tarkasti korotettuja hintoja alaspäin. Valtiovallan eräistä subventio-toimista sekä polttonesteiden hintojen myöhemmistä tarkistuksista huolimatta hintataso kohosi varsin voimakkaasti. Tämä johtui yhtäältä siitä, että kansainvälinen hintatason nousu siirtyi kotimaiseen hintatasoon, kun

valtiovallan toimesta ei tätä torjuttu esim. vientimaksu- ja hinnantasaus- eikä revalvointitoimin. Toisaalta harjoitettu hintavalvonta on sallinut yritysten säilyttää vallitsevaa tulojakoa. Tämä merkitsee sitä, että raaka-aine- ja muiden kustannusten kohotessa on hintasäännöstelyn piiriin kuuluviakin hintoja sallittu kohottaa kustannusten nousua vastaavasti. Hintatason nousua on lisännyt myös se, että hintasäännöstelyn ulkopuolella on ollut käytännöllisesti katsoen kokonaan ns. välituotteiden hinnanmuodostus, ts. raaka-aineet, puolivalmisteet yms. sekä suuri osa lopputuotteisiin kuuluvista kulutus-hyödykkeistäkin.

Pitäen edellä sanottua lähtökohtana on arvioitavissa, että karkeasti noin puolet hintapaineesta aiheutui tuontihintojen noususta. Maatalouden tavoitehintojen korotukset sekä maataloustuotteiden jalostus-, välitys- ja jakeluportaan marginaalin korotukset yhdessä kohottivat kuluttajahintatasoa n. 3 %. Loppuosa kuluttajahintojen noususta aiheutui muiden kotimaisten kustannus- ja kysyntäte-kijöiden johdosta.

Maaliskuussa 1974 allekirjoitetun tulopoliittisen sopimuksen mukaiset palkankorotukset merkitsivät yhteensä 10 %:n suuruista kaikkien palkansaajien keskimääräistä ansioiden nousua. Tästä noususta huhtikuun alussa voimaantulleet korotukset merkitsivät 7,9 %:n ja syyskuun alussa toteutetut korotukset 2,1 %:n suuruista nousua. Tilastokeskuksen laatiman sopimuspalkkaindeksin

Vuosi ja
neljännes

Teollisuuden työntekijöiden keskituntiansio kaikkine
lisineen ja arkipyhäkorvauksineen

	Miehet	Naiset
1972 I	7,06	4,94
II	7,68	5,40
III	7,69	5,47
IV	7,83	5,59
1973 I	8,01	5,67
II	8,88	6,29
III	9,10	6,49
IV	9,34	6,70
1974 I	9,69	6,89
II	10,82	7,74
III	11,05	8,00
IV	11.43	8,29

osoittama kaikkien palkansaajien keskimääräisen, työ- ja virkaehtosopimusten mukainen palkkojen nousu vuoden 1974 I neljännekseltä vuoden 1975 I neljännekselle oli 13,1 %. Tähän nouseen sisältyvät myös julkisen sektorin ns. liukumakorotukset. Sopi-muspalkkaindeksi oli vuonna 1974 12,6 % edellisvuotta korkeampi.

Työntekijöiden keskituntiansioiden kehitys teollisuudessa viimeisten kolmen vuoden aikana ilmenee edellisestä taulukosta: Kaikkien palkansaajien nimellisansioiden nousi vuodesta 1973 vuoteen 1974 keskimäärin 18,9% ansiotasoindeksillä mitattuna. Näin ollen mm. työpaikkaakohtaisista palkankorotuksista ja erilaisista rakennemuutoksista johtuva ansioiden liukuma oli noin 6 % vuonna 1974.

Ansiotasoindeksiin ja elinkustannusindek-sin pohjalta laskettu kaikkien palkansaajien reaaliansioiden nousu vuonna 1974 oli noin 2 %. Kun tähän lisätään lomaltapaluuran vaikutuksen vaikutus (1 %), voidaan reaali-an-sioiden todeta kasvaneen noin 3 % vuodesta 1973 vuoteen 1974. Tässä luvussa ei ole otettu huomioon verotuksen ja tulonsiirtojen vaikutuksia. Kun työn tuottavuus nousi vuonna 1974 lähes 4 %, muuttui tulonjako edelleen palkansaajien tappioksi.

Työvoima ja työllisyys

Työvoiman määrän muutoksen tarkastelua vaikeuttaa tilastoperusteiden muuttuminen: vuoden 1974 alusta on Tilastokeskuksen tekemän työvoimatiedustelun luvut, joita tarkastelussa käytetään pohjana, korjattu vuoden 1971 lopullisen väkiluvun mukaisiksi. Esimerkiksi työikäisen väestön kohdalla korjaus merkitsee 14 000 hengen tasokorotusta.

Oheisesta työvoimataseesta käy ilmi työvoiman eri osatekijöissä tapahtunut kehitys. Vertailua suoritettaessa on kuitenkin syytä muistaa em. vuoden 1974 alussa tapahtunut korjaus.

Työvoimataseesta havaitaan työvoiman tarjonnan kasvaneen vuoden 1974 aikana keskimäärin 2,5 prosenttia eli 55 000 henkeä. Tapahtunut lisäys työvoiman tarjonnassa on aiheutunut yhtäältä työikäisen väestön määrässä tapahtuneesta lisäyksestä sekä työhön osallistumisen asteesta tapahtuneesta 0,8 prosenttiyksikön suuruudesta kasvusta.

Työvoiman elinkeinottaista kehitystä tarkasteltaessa voidaan havaita selvää kasvua tapahtuneen teollisuuden ja palveluelinkeino-

Työvoimatase

	1972	1973	1974	Muutos 1974/1973 %
	1000 henkeä keskimäärin vuodessa			
Työikäinen väestö	3409	3442	3483	1,2
Työvoima	2173	2215	2270	2,5
Työtön työvoima	55	51	40	-21,6
Työllinen työvoima	2118	2164	2230	3,1
maa- ja metsätalous	399	369	366	-0,8
teollisuus	570	584	612	4,8
rakennustoiminta	180	185	186	0,5
palveluelinkeinot	968	1026	1066	3,3
Työvoimaosuus	63,7	64,4	65,2	
Työttömyys	2,5	2,3	1,8	

Tiedot koskevat 15—74-vuotiaita.
Ennakkotietoja.

jen alalla. Rakennustoiminnassa on työvoiman määrä säilynyt vuositasolla tarkastellen keskimäärin saman suuruisena, kun sen sijaan maa- ja metsätaloudessa on tapahtunut selvää supistumista. Varsinkin metsätaloudessa on työvoiman määrässä tapahtunut viime vuonna selvää vähentymistä, mikä johtuu metsätaloudessa tapahtuneesta rationaalisoinnista.

Työvoiman kysyntä oli koko vuoden ajan erittäin voimakasta, varsinkin maamme eteläosissa, mutta myös muualla maassa avoimia työpaikkoja oli enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 1974 vallitsi maassamme eräiden alojen ammattimiehistä jatkuvasti tarjontaa suurempi kysyntä. Erityisen suurta puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta oli Etelä- ja Lounais-Suomen suurissa asutuskeskuksissa, mutta työvoiman puutetta esiintyi ajoittain jopa kehitysalueillakin.

Työttömiä oli maassamme vuonna 1974 keskimäärin 40 000 henkeä, ja heistä suurin osa Pohjois- ja Itä-Suomessa. Työttömyysasteeksi muodostui vuositasolla 1,8 prosenttia. Pienimmillään työttömyys oli huhtikuussa, jolloin se kausivaihteluista puhdistettuna oli

vain 1,6 prosenttia.

Työvoiman kysyntä heikkeni melko selvästi vuoden viimeisinä kuukausina mistä seurasi myös työvoimaosuuden aleneminen. Tuotannon kasvun hidastuminen kuluvana vuonna aiheuttaa lisäyksen myös työttömien määrässä Pohjois- ja Itä-Suomen alueilla ja etenkin metsätaloudessa ja rakennustoiminnassa on varsinkin vuoden loppupuolella odotettavissa melkoinen työttömyyden lisääntyminen. Työtilaisuuksia tarjoavat kuluvana vuonna kuitenkin Neuvostoliitossa urakoivat rakennusprojektit* jotka jo vuoden 1974 aikana työllistivät suomalaista työvoimaa.

Vuonna 1974 Suomeen muutti arviolta 1 600 henkeä enemmän kuin Suomesta muutti ulkomaille. Kuitenkin nettomuutto, joka vuosina 1972 ja 1973 oli paluumuuttovoittoa, on selvästi kääntymässä jälleen nettomaastamuutoksi. Työvoiman poismuuttoa lisänee kuluvana vuonna työnsaantimahdollisuuksien paraneminen Ruotsissa sekä työvoiman lisääntynyt kysyntä Norjassa.

Järjestövaliokunnan toiminta

Järjestövaliokunnan toiminta on kertomusvuoden aikana noudattanut aikaisempien vuosien toimintalinjaa keskittyen pääosiltaan paikallisjärjestötyöhön sekä jäsenliittojen liittorajakysymysten selvittelyihin.

Liittorajakysymyksiä

Suomen Muusikkojen Liitto SAK:n jäseneksi. Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liiton, Teknisten ja Erikoisammattien Liiton Suomen Merimies Unionin ja Suomen Muusikkojen Liiton väliset neuvottelut ja selvittelyt johtivat siihen, että SAK:n hallitus hyväksyi Suomen Muusikkojen Liiton keskusjärjestön jäseneksi 18.02.1974.

Lentoteknisten siirtyminen Ilmailualan Unioniin. Kertomusvuoden aikana saatiin päätökseen neuvottelut Teknisten ja Erikoisammattien Liiton ja Ilmailualan Unionin välillä Lentotekniset ry:n siirtymisestä Ilmailualan Unioniin joka tapahtuu 01.01.1975.

Metallityöväen Liiton ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton välinen liittorajakysymys autoalan laskutuskorjaamoiden

järjestämis- ja työehtosopimusoikeudesta.

Tämä yksi vanhimpia jo 27 vuoden takainen liittorajakysymys saatiin pois päiväjäestyksestä kun liittojen välillä päästiin sopimukseen jäsenäänestyksen suorittamisesta kysymyksen ratkaisemiseksi. Äänestyksen tuloksena todettiin alan työntekijäin enemmistön kannattaneen Metallityöväen Liittoa. SAK:n hallitus vahvisti vaalien tuloksen ja päätti, että autoalan laskutuskorjaamoiden järjestämis- ja työehtosopimusoikeus kuuluu Metallityöväen Liitolle.

Välke O/y:n työntekijäin järjestämis- ja työehtosopimuskysymys.

Tilanne Välke O/y:n työntekijäin järjestämis- ja sopimusoikeutta koskevassa kysymyksessä saatiin päätökseen sen jälkeen kun Paperiteollisuuden Työntekijäliiton, Kemian Työntekijäliiton ja SAK:n järjestövaliokunnan edustajat kävivät tutustumassa Valken tuotantolaitokseen ja tuotantoon todeten yksimielisesti, että laitos tuottaa ainoastaan kemian alaan kuuluvia tuotteita.

SAK:n hallitus päätti 12.12.1974 yksimie-

JÄRJESTÖ VALIOKUNTA

Toivo Anttila	KTV (puheenjohtaja)
Pauli Aaltojärvi	Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto
Raimo Lindlöf	Maaseututyöväen Liitto
Uuno Lehtonen	Rakennustyöväen Liitto
Sulo Maanonen	Metallityöväen Liitto
Simo Raivio	Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto
Elsa Aaltonen	SAK
Aarne Etelä	SAK (sihteeri 30.4. asti)
Maunu Alppinen	(vt sihteeri 1.5. alkaen)
Lauri Havia	YTY (asiantuntijajäsen)

liesesti, että Välke O/y:n työntekijäin järjestämis- ja sopimusoikeus kuuluu Kemian Työntekijäin Liitolle.

Paikallisarjestötoiminta

Paikallisarjestöjen toiminnassa on kertomusvuoden aikana ollut havaittavissa selvää aktiivisuuden lisääntymistä. Osanottajamäärät edustajistojen kokouksissa ja erilaisissa opinto, tiedotus ja virkistystilaisuuksissa ovat olleet varsin runsaita.

Paikallisarjestöt ovat perinteiseen tapansa järjestäneet kurssi- ja koulutustilaisuuksia sekä alueellisia neuvottelupäiviä. SAK:n järjestövaliokunnan järjestämät valtakunnalliset neuvottelupäivät järjestettiin 31.08.-01.09. Kiljavalla. Neuvottelupäivien ohjelmassa oli kolme pääkysymystä yritys-demokratia, talouspolitiikka ja työturvalisuus. Päiville osallistui noin 160 osanottajaa.

Paikallisarjestöjen työmuotojen yhdenmukaistamiseksi ja toiminnan edelleen tehostamiseksi on järjestöosastolla selvitetty paikallisarjestötyössä esiintyviä vaikeuksia ja

epäselvyyksiä ja päädytty siihen, että on laadittava paikallisarjestötyötä ohjaava ja selvittävä käsikirja.

AE-toiminta

AE-toiminnan merkeissä järjestetyt tilaisuudet keräsivät osanottajia edelleen runsaasti. Tilaisuuksissa oli KK:n ja paikallisen osuusliikkeen edustajien lisäksi SAK:n edustajan puheenvuoro.

Uutena toimintamuotona oli vakuutusyhtiö Kansan järjestämät myyntiseminaarit joita järjestettiin 10 paikkakunnalla Kansan myyntimiehille. Näihin seminaareihin osallistui myös SAK:n edustajat.

Työväenlehtikampanja

Aikaisempaa tapaa jatkaen järjestivät paikallisarjestöt yhdessä työväenlehtitoimikunnan kanssa tilaisuuksia työväenlehtipäivänä. Yleensä kaikissa paikallisarjestöjen suuremmissa kokouksissa ja tilaisuuksissa oli alustus työväenlehtien levikin tehostamiseksi.

Vuonna 1969 sovitun SAK:n eheyttämissopimuksen "viimeinen solmu" tuli selvitettyksi Nahka- ja kumialojen eheytysvaaleissa 17.-21. 11. 1974. Vaaleissa annettiin ääniä kaikkiaan 9 081. Äänten laskenta suoritettiin SAK:ssa 29. 11.—30. 11. välisenä aikana. Sovittelu- ja toimeenpanevan toimikunnan puheenjohtajana toimi Paavo J. Paavola (vas.), joka yhdessä eheytettyjen Hittojen Kumi- ja Nahkатыöväen Liiton puheenjohtoa Väinö Huhtamäen ja Nahka- ja Kumialojen Ammattiliiton puheenjohtaja Erkki Lassisen kanssa seuraavat tässä ensimmäisen äänestyslipukkeita sisältäneen kuoren avaamista.

Naisvaliokunnan toiminta

Kertomusvuoden aikana on paikallisjärjestöjen naisjaostojen piirissä keskitytty jatkuvasti järjestötehtävien hoitoon liittyvien viikonloppukurssien pitämiseen; näitä oli ensisijaisesti niillä paikkakunnilla, joilla viime aikoina on perustettu uusia naisjaostoja.

Saarijärvellä oli tähän toimintaan liittyvä tilaisuus huhtikuun 04—06. päivänä.

Tammisaarella pidettyyn opintopäivä-tapahtumaan toukokuun 05. päivänä osallistui sekä ruotsin- että suomenkielisiä naisedustajia Tammisaaresta ja sen ympäristöstä.

Pohjois-Suomen ammattiyhdistysnaisille pidettiin opintopäiviä **Pohjola Opistolla** elokuun 24—25. päivinä. Tilaisuudessa käsiteltiin työterveyteen ja erityisesti naistyöntekijöitten asemaan työelämässä liittyviä aiheita. Alustavasti esiteltiin valmistautumista naisten kansainvälisen vuoden viettoon ja naisen asemaan muissa maissa.

Porin ammatillisen paikallisjärjestön naisjaoston kanssa pidettiin opintotapahtuma 28—29. päivinä syyskuuta.

Vuosi 1974 oli Yhdistyneiden Kansakuntien julistama väestövuosi. SAK:n naisvaliokunta järjesti **väestöpoliittisen seminaarin** Kiljavan Kuntokeskuksessa lokakuun

19—20. päivinä. Eri liittojen edustajina tässä seminaarissa oli sata ammattiyhdistysnaista.

Opinto- ja neuvottelutapahtumien lisäksi on naisvaliokunnan ohjauksessa pidetty kolme viikonloppukurssia, joissa on selvitetty ammattiyhdistysliikkeen järjestörakennetta, tehtäviä ja ajankohtaisia tavoitteita. Edellä esitettyjen piirikunnallisten tapahtumien, viikonloppukurssien ja paikallisten opintotapahtumien lisäksi on ollut kuusikymmentäyksi toimintatapahtumaa eri paikkakunnilla. Naisvaliokunnan ja järjestöosaston tehtävänä on ollut huolehtia tilaisuuksien käytännöllisistä järjestelyistä ja asiantuntijaluennointisijoitten hankkimisesta erityiskysymysten käsittelyä varten. Naistoimitsijat ovat myös osallistuneet näihin tapahtumiin.

Tanskan LO:n pohjoismaiselle **perhepoliittiselle kurssille** toukokuun 19—25. päivä 1974 osallistui naisvaliokunnan jäsenistä: Helvi Heinonen, Kaarina Kari, Anna-Liisa Saarela, Irene Yrjälä, Vieno Hämäläinen ja Helvi Raatikainen. Sosiaalivaliokunnan edustajana oli Lauri Kaarisalo.

Saksan Demokraattisen Tasavallan ammatillisen keskusjärjestön FDGB:n kutsutuna vieraili 3-henkinen **ammattiyhdistys-**

NAISVALIOKUNTA

Helvi Raatikainen
Irene Yrjälä
Kirsti Ryytänen
Anna-Liisa Saarela
Ebba Keskinen
Helvi Heinonen
Kaarina Kari
Elli Eerola
Vieno Hämäläinen

SAK (puheenjohtaja)
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto
Elintarviketyöläisten Liitto
Rakennustyöläisten Liitto
Liiketyöntekijäin Liitto
KTV
Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto
Metallityöväen Liitto
SAK (sihteeri)

SAK:n naisvaliokunta järjesti 19. 10.—20. 10. ay-naisten väestöpoliittisen seminaarin Kiljalla. Seminaarissa pohdittiin lähes sadan naisen voimin naisen asemaa perheessä ja yhteiskunnassa. Kuvassa seminaariin osallistuneita ay-naisia.

naisten valtuuskunta 05—12.11.1974 välisenä aikana tutustuen isäntämaan naisten asemaan työelämässä ja toimintaan ammattiyhdistysliikkeessä. Valtuuskuntaan kuuluivat: Aino Salovaara Postiliitosta, Rauni Ruotsalainen Teknisten ja Erikoisammattien liitosta ja Eila Saarinen Kiinteistöliitosta.

SAK:n naisvaliokunnan vieraana oli 4-henkinen **neuvostoliittolainen naisvaltuuskunta** 09—16.09.1974 välisenä aikana. Valtuuskunta tutustui maassamme teollisuus ja sosiaalisiin laitoksiin. Valtuuskunnalla oli myös tilaisuus tavata ammattiyhdistysaktiiveja Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä ja Kuopiossa.

SAK:n naissihteeri Helvi Raatikainen oli SAK:n edustajana Saksan Liittotasavallan DGB:n 8. naisten liittokokouksessa Karlsruhessa 09—10.05.1974 sekä Unkarin ammat-

tiyhdistysten keskusneuvoston symposiimissa 16—21.09.1974 Budapestissa yhdessä tiedotusosaston toimittajan Kerttu Vainion kanssa.

SAK:n naisvaliokunta järjesti kertomusvuoden aikana neuvottelutalaisuuksia liittojen naistoimitsijoille, joilla suunniteltiin naisten vuoden 1975 viettoon liittyviä toimenpiteitä.

Järjestöllisten tehtäviensä lisäksi naisvaliokunta on antanut lausuntoja naisten erityiskysymyksissä eri virastoille ja laitoksille.

Naisvaliokunnan työskentelystä ovat vastanneet toimitsija Vieno Hämäläinen ja naissihteeri Helvi Raatikainen. Näitten tehtävien lisäksi heille on kuulunut edustus useissa eri komiteoissa ja toimikunnissa, mihin SAK:n hallintoelimet ja naisvaliokunta on heidät nimityttäneet.

Nuorisovaliokunnan toiminta

Lähtökohtana nuorisopoliittinen ohjelma- ja toimintasuunnitelma.

Nuorisovaliokunta on nuorisopoliittisen ohjelman ja toimintasuunnitelman mukaisesti pyrkinyt toimimaan hallituksen alaisena valikuntana siten, että työläisnuorison kannalta tärkeisiin taloudellisiin, ammatillisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin on koko ayliikkeen voimalla kiinnitetty suurempaa huomiota. Samalla on pyritty edelleenkin vahvistamaan erityisesti paikallisjärjestötasoisien nuorisotyön toteuttamista lisäämällä koulutus- ja valistustyötä. Nuorisovaliokunta on pyrkinyt kiinnittämään erityistä huomiota ammattiliittojen vastuuseen nuorisotyön osalta. Nuorisovaliokunta on kokoontunut toimintakauden aikana 24 kertaa.

Yleinen nuorisopoliittinen kehitys

Maamme 15—24 vuotiaista nuorista on 503 000 työsuhteessa. 15-19 vuotiaitten osuus on 163 000 eli 38,7 % sen ikäryhmän nuorista, alle 18 vuotiaita on noin 70 000 työssä. Koulutusjärjestelmämme puutteellisuudet ja alueelliset erot erityisen ammatillisen koulutuksen osalta ovat merkinneet sitä, että edelleenkin joskus vähenevään suuntaan koulutusiässä olevien nuorten osuus työelämässä on varsin korkea. Vuoden 1974 taloudellinen kehitys merkitsi suuria vaikeuksia pienituloisille nuorille etenkin perheenperustamistilanteessa oleville vähävaraisille parille.

Korjauksia sopimuspolitiikalla

Vuoden 1974 keväällä solmitussa tulopoliittisessa sopimusratkaisussa eräiden nuorison kannalta tärkeiden sosiaalipoliittisten uudistusten lisäksi kirjattiin nuorten palkanmääräytymisperusteista koskeva yleismääritelmä sekä sovittiin siitä, että alakohtaisissa so-

pimusneuvotteluissa on riittävän täsmällisesti määriteltävä mitä harjoittelija ja oppilas-käsitteellä tarkoitetaan, sen väärinkäytön estämiseksi. Samoin osapuolet totesivat, että oppisopimuslain mukaista oppisopimus-koulutusta tulee edelleenkin kehittää ja sen valvontaa parantaa. Ratkaisuun ei päästy nuorisovaliokunnan kannalta keskeisissä kysymyksissä, kuten vähimmäispalkkaikarajan alentamisessa, ikään perustuvien palkkar ryhmien poistamisessa sekä vastaanotto- ja työopastusjärjestelmän kehittämisessä.

Nuorisovaliokunnan asettamat ja keskusjärjestön hyväksymät tavoitteet liittyvät sosiaalipaketista käytäviin neuvotteluihin. Nuorisovaliokunnan järjestämällä neuvottelupäivillä kiinnitettiin toimintavuoden aikana huomiota ajankohtaisiin talous- ja työehtosopimuspoliittisiin kysymyksiin nuorten työläisten näkökulmasta.

Nuorisopolitiikassa edistystä

Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen valtionapua koskeva laki astui voimaan toimintavuoden alussa. Se oli omiaan parantamaan nuorisotyötä toteuttavien järjestöjen toiminnallisia edellytyksiä. Laki kunnallisesta nuorisotyöstä ja siihen saatavasta valtionavusta on merkinnyt muutoksia kunnallisella tasolla tapahtuvassa nuorisotoiminnassa. Nuorisolautakuntien asema on vahvistunut ja nuorisojärjestöjen työtä on paikallisesti pystytty tukemaan entistä paremmin. Toimintavuoden aikana Valtion nuorisoneuvoston työssä suurinta huomiota on kiinnitetty nuorison kansainvälisten suhteiden edelleen kehittämistä, nuoriso-ohjaajien koulutuksen uudistamiseen ja lisäämiseen sekä perusteellisen nuorisopoliittisen tutkimustyön käynnistämiseen. Samoin on toimintavuoden aikana tehty esitys läänitasoisen nuorisotyön lakisäätöistämisestä.

Sen sijaan muussa lain lainsäädäntötyössä ei riittävästi ole kiinnitetty niihin seikkoi-

hin huomiota, mitä nuorisojärjestöjen ja ay-liikkeen toimesta on esitetty kuten täysikäisyys ja vaalikelpoisuusikärajan alentamista 18-ikävuoteen. Nuorten suojelua koskevaa lainsäädäntöä tarkennettiin koskien nuorten käyttämistä vaarallisiksi katsottavissa työtehtävissä ammatillisen koulutuksen jälkeen. Samoin laadittiin perusteelliset ohjeet nuorten työsuojelulain valvonnasta työharjoittelussa. Työsuojeluhallituksessa ryhdyttiin valmistelemaan asetusta koskien työsuhdetta vailla olevien työsuojelua. Asetus koskettaa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevia nuoria. SAK oli osaltaan vaatimassa ammattikoulujen sisäisen hallinnon demokratisointia. Laki ammattikoulujen opilasneuvostoista tulikin hyväksytyksi touku-kuussa 1974 ja astui voimaan 01.01.1975. Ammattikoulujen työmarkkinaopetuksen uudistamista käsitellyt työryhmä sai työnsä valmiiksi '09.08.1974.

Järjestötasolla toimintavuoden aikana oli havaittavissa erityisesti koululais- ja opiskelijajärjestöjen osalta sisäistä tulehtuneisuutta ja tästä seurannutta toiminnallista heikkene- mistä. Poliittisten nuorisojärjestöjen rooli on vahvistunut maamme nuorisopolitiikassa niin järjestö- kuin ns. virallisen nuorisopolitiikan alueella. Ammattiyhdistysliikkeen osuus nuorisopolitiikassa on ollut aktiivinen, työläis- nuorison osuutta vahvistava ja työväenliik- keen kokonaisvoimaa kasvattava.

Nuorisovaliokunnan edustaja on toiminta- vuotena osallistunut ammatinvalinnanohja- usneuvoston sekä ammattikurssiasia-ain neu- vottelukunnan työskentelyyn ja Valtion nuor- isoneuvoston työhön.

Ay-liikkeen nuorisotyöstä

Toimintakauden päättyessä kuudessatoista liitossa toimi nuorisovastaava ja seitsemässä ammattiliitossa nuorisajaosto sekä kolmessa ammattiliitossa päätoiminen nuorisosihteeri. Ammatillisissa paikallisjärjestöissä oli 72 nuorisajaostoa. Näiden lisäksi on muuta- missa paikallisjärjestöissä nimetty nuoriso- vastaava.

Nuorisovaliokunnan järjestämät tapahtumat Kurssit

Viikon kestäviä nuoriso-ohjaajakursseja jär- jestettiin neljä, joista kaksi perus- ja kaksi jatkokursssia.

Peruskursseilla käsiteltiin ay-liikkeen ta- voitteita, toimintaperiaatteita ja työläinsä- däntöä sekä nuorisotyön menetelmäoppia. Jatkokursseilla oli ajankohtaisia talouspo- liittisia, luottamusmiestietoon ja järjestö- koulutukseen liittyviä aineita sekä ajankoh- taisia nuorisopoliittisia pyrkimyksiä.

NUORISOVALIOKUNTA

Ari Kekkinen	Kemian Työntekijäin Liiton (puheenjohtaja)
Timo Sandberg	Metalliliitto (varapuheenjohtaja)
Timo Ronkainen	Metalliliitto
Matti Puumalainen	Liikeliiitto
Erkki Järvinen	Kirjatyöntekijäin Liitto
Aimo Karhu	Puutyöväen Liitto (11.11.1974 saakka)
Eeva-Liisa Niinioja	Puutyöväen Liitto (11.11.1974 lähtien)
Tauno Nieminen	Rakennustyöläisten Liitto
Lauri Ihalainen	SAK (sihteeri)
Sulo Hentula	TSL (asiantuntijajäsen)
Tauno Salama	TKL (asiantuntijajäsen)

Neuvottelutilaisuudet

Nuorten neuvottelupäivät 19—20.01. Kiljalla
Nuorten neuvottelupäivät 06.—07.04. Kiljalla
Nuorten neuvottelupäivät 23.—24.11. Kiljalla
Nuorten neuvottelupäivät 07.-08.09. Kiljalla
APJ:n neuvottelupäivät 31.08.-01.09. Kiljalla
Ammattikurssille järjestetty neuvottelutilaisuus 02.03. Helsingissä.

Alueelliset neuvottelupäivät

Ammatillisten paikallisjärjestöjen nuorisojastoille järjestettiin alueellisia kaksipäiväisiä neuvottelupäiviä Rovaniemellä, Kuopiossa, Vaasassa, Tampereella, Lappeenrannassa, Keuruulla ja Raumalla.

Nuorten koulutusleiri

SAK:n nuorten koulutusleiri pidettiin Väinö Voionmaan Opistolla Ylöjärvellä 23—29.06. välisenä aikana. Leirille osallistui 130 nuorta kurssilaista.

Ay-nuorten kulttuuritapahtuma -74

Ay-nuorille tarkoitettu kulttuuritapahtuma pidettiin 26—27. 10. Kiljalla. Tapahtumaan sisältyivät "kilpailut" kuvanteosta, runoista, kirjoituksista, laulu- ja lausuntaesityksistä, musiikista ja siihen otti osaa yli sata edustajaa. Tapahtumaan liittyi kutakin kilpailua käsittävä seminaari. Kulttuuritapahtuman työt arvosteltiin. Parhaimmista kuvista pystytettiin näyttely SAK:n tiloihin.

Nuorisovaliokunnan ja Kulutusosuuskuntien Keskusliiton (KK) yhteisseminaarit

Nuorisovaliokunnan ja KK:n yhteistyöllä järjestettiin "nuoret ja kuluttajavalistus" aiheinen valtakunnallinen seminaari 12—13.10 Helsingissä. Piirikohtaisesti vastaavanlaisia seminaareja pidettiin neljä: Lappeenrannassa, Oulussa, Raumalla ja Tampereella.

Yhteistoiminta muiden järjestöjen kanssa

Nuorisovaliokunta on pitänyt yhteyksiä maamme nuoriso-, opiskelija- ja koululaisjärjestöihin. Erityisesti Yhteistyötä on korostettu työväenliikkeen poliittisten nuorisojärjestöjen SNK:n ja SDNL:n ja SSN:n kanssa. Nuorisovaliokunta on neuvotellut yhteistoimintakysymyksistä myös työväenliikkeen varhaisnuorisojärjestöjen kanssa. Vilkasta yhteistoimintaa on ollut myös TUL:n ja sen nuorisovaliokunnan sekä TKL:n kanssa. Nuorisovaliokunta on ollut osaltaan järjestelemässä suuriin mittasuhteisiin noussutta ay-väen valtakunnallista lentopallisarjaa yhdessä TUL:n ja TKL:n kanssa. Lisäksi nuorisovaliokunnalla ovat olleet yhteydet Ammattikoululaisten Liittoon, Teiniliittoon, Tekniikan Opiskelijoiden Liittoon, Varusmiesliittoon, Iltaopiskelijoiden Liittoon, Siviilipalvelumiesliittoon, TVK:n nuorisotoimikuntaan, Suomen Ylioppilaskuntien Liittoon, Tasa-arvoasiain neuvottelukuntaan, Suomi-Neuvostoliitto-Seuran Nuoriso- ja ylioppilasvaltuuskuntaan ja Liikenneturvaan.

Nuorisovaliokunnan kansainvälisestä toiminnasta

- SAK:n nuorisovaliokunta on toteuttanut SAK:n kv-valiokunnan yleisperiaatteiden viitoittamaa ay-liikkeen kansainvälistä nuorisotason toimintaa. Nuorisovaliokunta edusti ay-liikettä maamme laajimmassa solidaarisuuskeräyksessä — Taksvärkkikeräyksessä — joka toteutettiin 11.10. Keräyksen tunnukseksi oli "Tue Chilen kansaa — solidaarisuus auttaa voittoon". Keräyksen muotoina olivat koululaisten päivätyö, tunnin palkkakeräys sekä lista ja lipaskeräys. Keräykseen osallistuivat SAK:n lisäksi kaikki koululais- ja opiskelijajärjestöt, TUL ja TVK. Keräyksen tuotto oli 1,63 miljoonaa markkaa, josta ay-liike keräsi noin 40 %, ja joka luovutettiin Chilen sorretun kansan humanitääriseen apuun.

- SAK:n ja VZSPS:n yhteistyöhön perustuen pidettiin Neuvostoliiton ja Suomen ay-nuoriso ystävyysseminaari 30.11.—07.12. välisenä aikana Keuruulla.

SAK:n ja VZSPS:n ay-nuorten seminaariin osallistui viisitoista neuvostonuorta käsittävä valtuuskunta ja yli kaksikymmentä suomalaista ay-nuorta. Seminaarin teemoina oli nuorison panos kansainvälisessä yhteistyössä. Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyssuhteiden syventäminen ja nuorison osuus siinä sekä työläisnuorison elämä Suomessa ja Neuvostoliitossa.

Valtuuskuntavaihtoja

- Nuorisovaliuokunnan valtuuskunta vieraili DDR:n ammatillisen keskusjärjestön FDGB:n nuorisovaliuokunnan vieraana toukokuussa.
- Suomessa vieraili DDR:n ammatillisen keskusjärjestön FDGB:n lähettämä asian-tuntijaluennoksia 05—11.01. välisenä aikana.
- SAK:n nuorisovaliuokunnan valtuuskunta vieraili Neuvostoliiton ammatillisen keskusjärjestön VZSPS:n kutsusta Neuvostoliitossa 18—28. 02. välisenä aikana.
- SAK:n nuorisoseminaarivaltuuskunta oli Saksan Liittotasavallan ammatillisen keskusjärjestön DGB:n vieraana 10—16.06. välisenä aikana. Seminaari aiheena oli nuorten työsuojelu.
- Nuorisovaliuokunta oli mukana neljällä edustajalla Suomen ja Neuvostoliiton nuorison ystävyyssleirillä, joka pidettiin 11—24.08. välisenä ai^pa Moldaviassa, Neuvostoliitossa.
- Nuorisovaliuokunnan vieraana oli Unkarin ammatillisen keskusjärjestön ZSOT:n kolmi-henkinen nuorisovaltuuskunta 09—16.09. vä-lisenä aikana.
- Nuorisovaliuokunnan edustajat osallistui-vat DGB:n nuorisokonferenssiin, joka pidet-tiin 19—21.11. välisenä aikana Strasburgissa.

- Nuorisovaliuokunnan edustaja oli mukana Valtion nuorisoneuvoston edustajana sopi-massa Saksan Liittotasavallan ja Suomen nuorisotason virallisesta vaihto-ohjelmasta vuodelle 1975.

Kansainväliset kysymykset ovat olleet esillä nuorisovaliuokunnan koulutustyössä sekä sen järjestämissä neuvottelu- ja se-minaaritilaisuuksissa.

Toiminnallisesti suurimpia puutteita on il-mennyt siinä, että paikallisjärjestötasolla to-teutettavan nuorisotyön hyväksi ei ole ollut tarvittavia voimavaroja. Informaatio- ja kou-lutustarvetta on tarjontaa enemmän. Puut-teena koko ay-liikkeen nuorisotyötä tarkas-teltaessa on myös havaittavissa siinä, että ammatiliittotasolla on hyvin kirjavaa ja eri-tasoista nuorisotyötä ja siihen suhtautumista. Valtakunnallisella tasolla ay-liike on myös nuoriso-poliittisessa työssä keskeinen työ-läisnuorisoa edustava järjestö ja tässä suh-teessa toimintakeudella asema on vahvis-tunut. Nuorisotoiminnan organisaatiossa ei olla saavutettu nuorisovaliuokunnan toivomia muutoksia eikä työvoimavaroja ole ollut riit-tävästi laajentuneen nuorisotyön tehokkaa-seen hoitamiseen. Kulunut toimintakausi on merkinnyt monessa suhteessa reipasta eteen-päinmenoa nuorisotyössä ja samalla koko ay-liikkeen järjestötoiminnassa.

Ruotsinkielisen jäsenistön toiminta

SAK:n ruotsinkielinen sihteeristö on kokoon tunut toimintavuoden aikana 10 kertaa. Sihteeristön tehtävänä on SAK:n hallituksen alaisena valiokuntana suunnitella ja toteuttaa tiedotus- ja koulutustoimintaa, joka kohdistuu ruotsinkieliseen ammattiyhdistysjäsenistöön. Sihteeristö toimii samanaikaisesti myös, keskusjärjestön ruotsinkielisen lehden Löntagarenin toimitusneuvostona.

Toimintavuoden aikana on sihteeristö koontunut 10 kertaa, toimitsijat. Kurt Gustafsson on toiminut sihteerinä. Sihteeristön kokouksiin on osallistunut huomioitsijoina: Löntagarenin toimitussihteeri Tom Saxén, toimittaja Christina Nordgren-Ra ja virkailija Anne-Marie Vuorinen.

Sihteeristöjä TSL:n ruotsinkielinen sihteeristö on toimintavuoden aikana laatinut Työsuojelua käsittävän kirjekurssin. Aikaisemmin on seuraavat kurssit ilmestyneet: Ammattiyhdistystiedon peruskurssi, luottamusmiestiedon kurssi ja työolainsäädäntökurssi.

Koulutoiminta

Ammattiyhdistysopiston johdolla on järjestetty seuraavia kursseja:

11.03—22.03 Puheenjohtaja, sihteeri ja ta-

loudenhoitajakurssi

06.05—10.05 Luottamusmiehen peruskurssi

03.06—14.06 Työsuojelun jatkokurssi

29.07—09.08 Skandinaavinen kesäkoulu

21.10—25.10 Työsuojelun peruskurssi

11.11—15.11 Luottamusmiestiedon peruskurssi

Ruotsinkielisille kursseille osallistui kaikkiaan 120 henkilöä. Kurssien vetäjinä on toiminut SAK:n ruotsinkielinen toimitsija Kurt Gustafsson ja useimmat luennoitsijat ovat olleet sihteeristön jäseniä sekä asiantuntijoita Työterveyslaitokselta. Perinteellisessä skandinaavisessa kesäkoulussa oli osanottajia kaikista pohjoismaista myös Islanti oli edustettuna. Osanottajat jakaantuivat seuraavasti: Suomesta 11, Ruotsista 14, Norjasta 7, Tanskasta 5, Islannista 1.

Tiedotustoiminta

Sihteeristö on toimintavuoden aikana järjestänyt useampia paikallisia viikonloppukursseja kaksikielisten paikallisyhteisöjen yhteistyönä. Yhteensä on noin 600 henkilöä ollut mukana erillisissä tiedotustilaisuuksissa. Sihteeristö on kevään aikana pitänyt yhden kokouksen Tammisaarella ja syksyllä Maa-

RUOTSINKIELINEN SIHTEERISTÖ

Rauno Kousa

Jarl Sund

Harry Fredriksson

Ingmar Blom

Sigurd Norrmén

Jan Furstenborg

Reyo Hyytiä

Bo-Axel Gustafsson

Kurt Gustafsson

SAK (puheenjohtaja)

Elintarviketyöläisten Liitto (vara.puh.joht.)

Maaseututyöväen Liitto

Rakennustyöläisten Liitto

KTV

Liiketyöntekijäin Liitto

Kemian Työntekijäin Liitto

Metallityöväen Liitto

SAK (sihteeri)

rianhaminassa saadakse tällä tavoin paremman kontaktin ruotsinkieliseen jäsenistöön.

Sihteeristön toiminta-alueella toimii 12 paikallisjärjestöä, joiden kokouksiin sihteeri ja sihteeristön jäsenet ovat osallistuneet.

Sihteeristö on käynyt neuvotteluja muiden järjestöjen kanssa, jotka toimivat ruotsinkielisen vähemmistön oikeuksien ja informaatio-otarpeen tyydyttämisen puolesta. Ruotsin LO on tukenut sihteeristön toimintaa materi-

aalin ja luennoitsijain muodossa. Luennoitsijoista mainittakoon mm. Jalmar Rantanen, Klas Pettersson.

SAK:n ruotsinkielistä sihteeristöä TSL:n ruotsinkielisessä sihteeristössä ovat edustaneet Tom Saxén (pj.) ja Kurt Gustafsson.

Sihteeristön päätösten toteuttamisesta ja suorittamisesta ovat huolehtineet toimitsija Kurt Gustafsson ja virkailija Anne-Marie Vuorinen.

Svenska sekretariatets verksamhet

FFC:s svenska sekretariat sammanträdde 10 gånger, under senaste verksamhetsår.

Sekretariatets uppgift är att som ett utskott under FFC:s styrelse planera och verkställa den informations- och utbildningsverksamhet som riktar sig till de svenskspråkiga fackföreningsmedlemmarna. Samtidigt fungerar sekretariatet som redaktionsråd för centralorganisationens svenska tidning Löntagaren.

Under verksamhetsåret har sekretariatet sammanträtt 10 gånger, ombudsman Kurt Gustafsson har tjänstgjort som sekreterare. Som observatörer på sekretariatets möten har deltagit: Löntagarens redaktionssekreterare Tom Saxén, redaktör Christina Nordgren-Ra och kanslist Anne-Marie Vuorinen.

Sekretariatet har i samarbete med ABF:s svenska sekretariat under verksamhetsåret utgett en brevkurs i Arbetarskydd. Tidigare har följande kurser utgetts: Facklig grundkurs, Förtroendemannen och Arbetslagstiftningens grunder.

Utbildningsverksamhet

I Fackföreningsinstitutets regi har följande kurser arrangerats.

11.03-22.03 Ordförande, sekreterare samt kassörer

06.05—10.05 Grundkurs för förtroendemän
03.06—14.06 Föreläsning i arbetarskydd

29.07—09.08 Skandinaviska sommarskolan

21.10-25.10 Grundkurs i arbetarskydd

11.11—15.11 Grundkurs för förtroendemän

I de svenskspråkiga kurserna har deltagit sammanlagt ungefär 120 personer. Som kursledare har fungerat ombudsman Kurt Gustafsson och de flesta föreläsare har varit sekretariatets medlemmar eller sakkunniga från Institutet för Arbetshygien.

Den traditionella skandinaviska sommarskolan samlade deltagare från alla nordiska länder också Island var representerat. Deltagarna fördelade sig enligt följande: Finland 11, Sverige 14, Norge 7, Danmark 5, Island 1.

Informationsverksamheten

Sekretariatet har under verksamhetsåret arrangerat ett flertal regionala veckoslutskurser i samarbete med de tvåspråkiga platsorganisationerna. Sammanlagt har ungefär 600 personer deltagit i olika informationstillfällen. Sekretariatet har hållit ett möte under våren - 74 i Ekenäs och ett på hösten i Mariehamn för att på detta sätt nå en närmare kontakt till flet svenska medlemsfältet.

Inom sekretariatets verksamhetsområde verkar 12 platsorganisationer på vilkas möten ombudsmannen och sekretariatets medlemmar har deltagit.

Sekretariatet har fört diskussioner med andra organisationer som har verkat för den svenskspråkiga minoriteten och dess informationsbehov. Sveriges LO har gett sekreta-

riatet sitt stöd i form av material och föreläsare bl.a. kan nämnas Jalmar Rantanen, Klas Pettersson.

Representanter i ABF:s svenska sekretariat har under året varit Tom Saxén (ordf.)

och Kurt Gustafsson.

För uppföljandet och verkställandet av sekretariatets beslut har svarat ombudsman Kurt Gustafsson och kanslist Anne-Marie Vuorinen.

FFC:S SVENSKA SEKRETARIAT

Rauno Kousa

Jarl Sund

Ingmar Blom

Sigurd Norrmén

Jan Furstenborg

Harry Fredriksson

Rego Hyytiä

Bo-Axel Gustafsson

Kurt Gustafsson

FFC (ordförande)

Finlands Livsmedelsarbetarförbund (viceordf.)

Byggnadsarbetarförbundet

Kommunala arbetarnas och (jänsteinnehav.förbund

Affarsarbetarförbundet

Landsbygdens Arbetarförbund i Finland

Kemiska Arbetarförbundet

Metallarbetarförbundet

FFC (sekreterare)

Koulutusvaliokunnan toiminta

Yleisessä koulutuspolitiikassa on ollut esillä merkittäviä kokonaisuudistuksia, joista ammattiyhdistysliikkeen piirissä on käyty laajaa keskustelua. Ammattiyhdistysliikkeen oman koulutustyön kehittämisessä on ollut tavoitteena sekä määrällisen että laadullisen tason kohottaminen kaikessa koulutuksessa. SAK on antanut myönteisen lausunnon vuoden 1971 koulutuskomitean mietinnöstä, joka oli merkittävä kokonaisuudistusesitys maamme koulutusjärjestelmän kehittämiseksi yhtenäiskouluperiaatteella. Koulutusvaliokunta on osallistunut aktiivisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen pohjalla tapahtuvaan keskiasteen koulutuksen uudistustyöhön. Koulutusvaliokunta on osallistunut myös aikuis-koulutuksen kokonaisuudistuksen valmisteluun aikuiskoulutuskomiteassa.

Kaksivuotisessa tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa ei saatu työmarkkinajärjestöjen väliseen koulutussopimukseen uudistuksia, vaan sopimus säilyi ennallaan. Selvitystyö jatkuu keskusjärjestöjen asettamassa työryhmässä. Työmarkkinajärjestöjen välillä ei päästy työsuojelukoulutusta koskevaan sopimukseen koska työnantajapuoli ei ollut halukas neuvottelemaan ammattiyhdistysliikkeen esittämistä vaatimuksista. Ammattiyhdistysliikkeen omien jäsenten taloudelliset tukitoimenpiteet säilyivät sellaisena, miksi ne oli hyväksytty joulukuussa 1973 annetussa SAK:n hallituksen suosituksessa. Ammattiyhdistysopiston kurssilaisten lukumäärässä tapahtui edelleenkin nousua. Paikallisessa opintokohetyössä ei tapahtunut sanottavia muutoksia aikaisempaan verrattuna.

SAK:n koulutus- ja järjestövaliokunta antoivat yhteisen kehituksen ammattiliitoille siitä, että liitot lisäisivät sääntöihinsä maininnan ammattiosaston opintojaostosta ja opintosihteeristä sekä vakiinnuttaisivat opintosihteerin aseman paikallisessa opintotoiminnassa.

Vuonna 1974 SAK:n ja TSL:n yhteistyönä uusittiin Taloustiedon perusteet kerho-

kurssiaineisto, ja Sosiaalipolitiikka valmistui uutena kerhokurssiaineistona.

Vuoden alkupuoliskolla koulutusvaliokunta järjesti ammattiliittojen koulutusvastaville seminaarin paikallisesta opintovaapaasta. Seminaariin osallistui parikymmentä koulutustyöntekijää eri ammattiliitoista.

Toukokuussa valiokunta järjesti kolmipäiväisen "SAK:n ammatillisen koulutuksen seminaarin" Siikarannassa. Seminaarissa oli noin viisikymmentä edustajaa ammattiyhdistysliikkeestä, työväenjärjestöistä ja valtionhallinnosta. Seminaarista valmistettiin raportti, jossa on ammattiyhdistysliikkeen ammatillisen koulutuksen kehittämisvaatimukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

SAK:n koulutusjaoston vieraina olivat syyskuussa Ruotsin LO:n koulutussihtööri Sune Ahlen ja Ruotsin Metalliliiton koulutuskeskuksen rehtori Olle Rask. Vierailun aikana vaihdettiin mielipiteitä ammattiyhdistyskoulutuksesta ja sen kehitysnäkömystä.

SAK:n koulutusjaoston ja opistojen edustajat olivat marraskuussa Ruotsin LO:n järjestämässä koulutussymposiumissa, jossa oli edustajia kaikista Skandinavian maiden ammattiyhdistysliikkeistä. Pentti Öhman oli samassa yhteydessä Ruotsin LO:n koulutusosaston vieraana tutustuen LO:n kouluihin ja niiden kehityssuunnitelmiin.

SAK:n opistoilla ja VZSPS:n kouluilla on ollut vuoden aikana luennoitsijavaihtoa. Pentti Öhman kävi VZSPS:n vieraana luennotmatkalla Neuvostoliitossa maaliskuussa.

Pentti Öhman osallistui PAY:n koulutuspoliittiseen konferenssiin, joka pidettiin loka-kuussa Ruotsissa.

SAK:n koulutusvaliokunta järjesti kahdeksat ammatillisten paikallisjärjestöjen opintosihteerille tarkoitetut neuvottelupäivät. Näillä päivillä käsiteltiin ammattiyhdistysliikkeen koulutusjärjestelmää, sen kehittämistä, paikallisen koulutuksen tarpeita ja koulutusmuotoja sekä aikuiskoulutusjärjestelmää ja koulun uudistamistavoitteita am-

ammattiyhdistysliikkeen kannalta.

SAK:n koulutusjaosto järjesti yhteistyössä sosiaali- ja työsuojelujäjestön kanssa työsuojeluhallituksen myöntämällä määrärahoilla kolme 8 päivän työsuojelukouluttajakurssia, joihin sisältyi myös 3 päivän opustekniikan osa. Kurssit pidettiin Keurusselän lomahotellissa ja niille osallistui ammattiliittojen työsuojelusta vastaavia toimitsijoita ja liittojen kenttäaktiiveja, lähinnä työsuojeluvalluutettuja.

Koulutusvaliokunta on antanut opetusministeriölle mm. seuraavat lausunnot: vuoden 1971 koulutuskomitean mietinnöstä, ILO:n sopimus- ja suositusluonnoksesta, joka koski palkallista opintovapaata, metsä- ja puutalouden koulutuskomitean mietinnöstä, tutkintojen vastaavuustoimikunnan mietinnöstä ja pohjoismaisten opintosuosituksen vastaavuutta käsitellen asiantuntijatoimikunnan mietinnöstä, opetusministeriön alaisuuteen asetettavasta invalidien ammattikoulutuksen neuvottelukunnasta, psykologien koulutuksen uudistamistoimikunnan mietinnöstä, sekä kauppaoppilaitosten ulkomaankaupan koulutustoimikunnan mietinnöstä. Eduskunnan sivistysvaliokunnalle annettiin lausunto lakiesityksestä ammattikoulujen oppilasneuvostoista.

Koulutusjaoston työntekijät ovat osallistuneet useisiin ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella järjestettyihin tilaisuuksiin, joissa he ovat esitelleet ammattiyhdistysliikkeen näkemyksiä etupäässä koulun uudistamisesta sekä ammattiyhdistysliikkeen omasta koulutustoiminnasta.

Koulutus SAK.m opistoissa

Ammattiyhdistysopisto

Työvuonna 1974 Ammattiyhdistysopistossa ja sen alaisissa kurssikeskuksissa opiskeli yhteensä 5 128 jäsentä. Vuoden aikana näissä järjestettiin kaikkiaan 184 erilaista kurssia, jotka jakaantuivat opiskelijamääriltään ja pituudeltaan seuraavalla tavalla:

Kurssien pituus	Kurssien lukumäärä	Oppilas- määrä
1 viikko	28	924
2 viikkoa	39	1 062
3 viikkoa (kielikurssi)	1	69
4 viikkoa	6	229
7 kuukautta	1	41
Yhteensä	75	2 325

Miehiä kurssilaisista oli 1 889 ja naisia 436.

Kurssikeskukset

(Karjaa, Petäys, Siikaranta)

Kurssien pituus	Kurssien lukumäärä	Oppilas- määrä
1 viikko	97	2 558
2 viikkoa	12	245
Yhteensä	109	2 803

Miehiä kurssilaisista oli 2 059 ja naisia 744.

Vuonna 1974 Ammattiyhdistysopiston opettajina ovat olleet seuraavat henkilöt: rehtorina Eemil Strand, vararehtorina Pentti Aho ja apulaisrehtorina Pirjo Ala-Kapee. Muissa opettajantehtävissä ovat olleet Pekka Ahmavaara, Heikki Lappalainen (30.11.74 saakka, virkavapaa), Jorma Nirhamo, Sirpa Nurmi, Kalle Pirttijärvi, Kaarina Saarinen, Marita Saarinen (1. 1. 74 alkaen) Seija Strand, Pentti Taavitsainen (1. 12. 74 alkaen, viransijainen) ja Markku Toropainen.

Ammattiyhdistysopiston kurssikeskuksissa opettajina ovat olleet seuraavat henkilöt: Jyrki Helin (1. 1. 74 alkaen), Raimo Huitula (2. 4. 74 alkaen), Pentti-Johannes Lahtinen (1. 1. 74 alkaen), Matti Niinimäki (1. 2. 74 - 30. 6. 74), Ilkka Tahvanainen (1. 1. 74 alkaen) ja Antti Timonen (1. 7. 74 alkaen).

Opiston johtokunnan varsinaisina jäseninä ovat olleet seuraavat henkilöt: Antti Heikkilä, Jorma Kallio, Tuulikki Kannisto, Raimo Kantola, Risto Koskinen, Unto Luchtasaari, Holger Nieminen, Pentti Ohman (25. 5. 74 alkaen) ja Eemil Strand. Varalla ovat olleet: Veikko Behm, Eeva Hakala, Viljo Järvinen, Eugen Kaukolampi, Pekka Kinnari, Aarno Peltokoski, Marja-Liisa Riskilä ja Irene Yrjälä.

Johtokunta valittiin kesäkuussa -73 pidentyissä SAK:n valtuuston kokouksessa kahden vuoden toimikaudeksi. Johtokunnan puheenjohtajana toimi Raimo Kantola. Sihteerin tehtäviä hoiti viran puolesta Eemil Strand.

Pohjolan Opisto

Työvuonna 1974 Pohjolan Opistossa opiskeli yhteensä 1 032 jäsentä. Vuoden aikana järjestettiin kaikkiaan 37 kurssia, jotka pitu-

TSL:n valtionapukerhot ammattiliittoittain

Liitto	Opintokausi 1973-74	72-73
Metallityöväen liitto	313	356
Paperiteoll.työnt. liitto	212	239
VTY:		
Rautatiel. liitto	90	43
VVTL	60	35
Veturimiest. liitto	23	8
Postiliitto	16	11
Vaty	13	21
MKL	6	1
Tullimiesliitto	2	6
KTV	210	125
SAK	206	185
Liikelitto	138	136
Tekstiili- ja Vaatetustyöv. liitto	127	99
AKT	68	101
Puutyöväen liitto	63	59
SSTL	56	91
Elintarviketyöl. liitto	56	61
Kirjatyönt. liitto	51	65
HRHL	48	61
Kemiantyönt. liitto	46	37
Maaseututyöväen liitto	30	24
Lasi- ja posliinityöv. liitto	28	22
Kumi- ja nahkатыöv. liitto	21	19
Teknisten ja erik.amm. liitto	15	15
Kiinteistötyönt. liitto	14	13
MEPA—Merimies-Unioni	13	12
Tekstiililaitosm. liitto	12	12
Rakennustyöl. liitto	9	9
Ilmailualan Unioni	7	6
Jalometallityönt. liitto	5	8
Nahka- ja kumialojen ammattiliitto	4	6
Toimittajaliitto	4	9
Järjestötoimitsijain liitto	3	3
Muut ay-kerhot	—	2
ABF	79	—
	32	64
Yhteensä	1 870	1 833
Ilmoittautuneita ay-kerhoja	2 079	2 093
Ilmoittautuneita opintokerhoja	5 124	4 728

deltaan ja osanottajamääriltään jakaantuivat seuraavasti:

Kurssien pituus	Kurssien lukumäärä	Oppilas- määrä
1 viikko	31	874
2 viikkoa	2	32
1 kuukausi	2	69
3 kuukautta	2	57
Yhteensä	37	1 032

Miehiä kurssilaisista oli 802 ja naisia 230.

Opiston rehtorina on toiminut Veikko Rän-tilä. Apulaisrehtorina on ollut Anna-Liisa Vesterinen ja opettajina Veli-Pekka Anttila, Tauno Kolari ja Riitta Partinen.

Opiston johtokunnan varsinaisina jäseninä ovat olleet seuraavat henkilöt: Eelis Aikio, Antti Heikkilä, Pekka Heinonen, Viljo Järvinen, Arvo H. Kreivilä, Unto Luhtasaari, Irene Yrjälä, Pentti Öhman ja Veikko Rän-tilä. Varajäseninä ovat olleet Eeva Hakala, Juhani Hietanen (25. 5. saakka), Jorma Kal-lio, Alvar Lankila, Raimo Lindlöf (25. 5. läh-tien), Jouko Möttönen, Pauli Nieminen ja Tauno Nieminen.

Opiston johtokunnan puheenjohtajana on toiminut Unto Luhtasaari. Sihteerinä on ollut viran puolesta opiston rehtori.

Paikallinen koulutus

Paikallista koulutusta on toteutettu kahdessa muodossa. Peruskoulutusmuotona on opin-tokerhotoiminta, joka on tärkein ja merkittä-vin ammattiyhdistysliikkeen paikallisen tason

koulutuksen muoto. Toisena muotona on ol-lut lyhytkurssitoiminta, joka on ollut suhteel-lisen vähäistä paikallisella tasolla.

Edellinen tilasto selvittää sen, miten am-mattiyhdistysliikkeen jäsenet ovat ammattilii-toittain osallistuneet opintokerhotoimintaan Työväen Sivistysliitossa opintokautena 1973-74.

KSL:ssä oli opintokaudella 1973—74 opinto-kerhoja, jotka saivat valtionapua, ammattilii-toittain seuraavasti:

KSL:n valtionapukerhot ammattiliitoittain (Opintokausi 1973-74)

Liitto	Opintokerhoja
Rakennustyöläisten liitto	117
Metallityöväen liitto	74
Puutyöväen liitto	39
Elintarviketyöläisten liitto	28
KTV	18
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen liitto	11
Maaseututyöväen liitto	7
VVTL	7
Kiinteistötyöntekijäin liitto	5
Sähkötyöntekijäin liitto	5
Liiketyöntekijäin liitto	4
Kumi- ja Nahkатыöväen liitto	3
Kemiantyöntekijäin liitto	3
Paperiteollisuuden työntekijäin liitto	3
AKT	2
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto	2
SAK	2
Rautatieläisten liitto	1
Yhteensä	331

KOULUTUS VALIOKUNTA

Pentti Öhman	SAK (puheenjohtaja)
Eeva Hakala	Puutyöväen Liitto
Antti Heikkilä	Metallityöväen Liitto
Raimo Kantola	VTY
Eugen Kaukolampi	KTV
Pekka Kinnari	Merimies-Unioni
Risto Koskinen	Rakennustyöläisten Liitto
Unto Luhtasaari	Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto
Leena Kollonen	SAK (asiantuntijajäsen)
Toivo Kyllönen	SAK (asiantuntijajäsen)
Kirsti Palanko-Laaka	SAK (asiantuntijajäsen)
Pentti Vainio	TSL (asiantuntijajäsen)
Aulikki Liukko	SAK (teknillinen sihteeri)

Työehtosopimustoiminta

SAK:n valtuusto päätti 09.03.1974 äänestuksen jälkeen hyväksyä tulopoliittisen virkamiehen Seppo Lindblomin esityksen keskitetyksi tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi, jonka mukaan työehtosopimukset tuli solmia 22 kuukauden ajaksi. Ratkaisuun liitetyt määräykset taloudellisen kehityksen seuraamisesta ja sen aiheuttamista yhteisistä menettelytoivoista sisälsivät kuitenkin sopimusten tarkistamis- tai irtisanomismahdollisuuden vuoden 1975 alkupuoliskolla. Seuranneissa liittokohtaisissa soveltamisneuvotteluissa useimmat SAK:n jäsenliitot solmivat työehtosopimuksensa pääpiirteissään tulopoliittisen kokonaisratkaisun edellyttämälle tasolle. KTV:n ja VTY:n sopimusaloilla tosin jouduttiin ratkaisemaan joitakin alojen erityiskysymyksiä. Toukokuun alkuun mennessä olivat kaikki SAK:n jäsenliitot päässeet kokonaisratkaisun mukaisiin tai sen palankorotuslinjan jonkin verran ylittäviin työehtosopimusratkaisuihin.

Työehtoasianvaliokunta kokoontui kertomusvuoden aikana vain yhden kerran. Kokouksessa käsiteltiin irtisanomis- ja luottamusmiessopimusten uudistamisen edellyttä-

miä toimenpiteitä sekä eräitä työlaainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä. Työehtoasianvaliokunnan toimintaedellytykset ovat kertomusvuoden aikana häiriintyneet oikeudellisen jaoston työpaineen kasvun aiheuttamasta valmistelutyövoiman puutteesta sekä myös siitä, että valiokunnan toimiala on jatkuvasti supistunut SAK:n muiden osastojen ja toimielinten hyväksi.

Keskusjärjestö on solminut kertomusvuonna seuraavat sopimukset:

- SAK:n ja STK:n välinen työntekijöiden ansiotilastoja koskeva sopimus 03.06.1974,
- SAK:n, STTK:n ja STK:n välinen sopimus työsuojelutyöstä työpaikoilla 11.10.1974,
- SAK:n, TVK:n, STTK:n, Akavan ja Valtiovarainministeriön välinen työsuojelun yhteistoimintasopimus 13.11.1974.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 1974 oli 1784 työtaistelua, edellisenä vuonna 805. Työtaisteluihin osallistui vuonna 1974 370 300 työntekijää ja menetettyjä työpäiviä oli 434 600. Työtaistelut olivat suurimmaksi osaksi lyhyitä pistelakkoja, jotka tapahtuivat työehtosopimuksen voimassaollessa.

TYÖEHTO ASIAINVALIOKUNTA

Kunto Kaski	Liikelitto (puheenjohtaja)
Lauri Kuivanen	Metallityöväen Liitto
Olavi Dahl	KTV (20.11.-74 saakka)
Jouni Riskilä	KTV (20.11.-74 alkaen)
Martti Veirto	Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto
Aapeli Lankinen	Paperiteollisuuden työntekijäin Liitto
Karl Eriksson	Elintarviketyöläisten Liitto
Matti Ojala	Rakennustyöläisten Liitto
Edvin Kenraali	Puutyöväen Liitto
Pentti Erkkilä	Maaseututyöväen Liitto
Sulho Viljanen	Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto
Pekka Salokannas	Kemian Työntekijäin Liitto
Jukka Sädevirta	SAK (valiokunnan ulkopuolinen sihteeri)
Mikko Varis	SAK (asiantuntijajäsen)
Pekka Morri	SAK (asiantuntijajäsen)
Ismo Luimula	SAK (asiantuntijajäsen)
Sulo Koskela	VTY (asiantuntijajäsen) (Rautatieläisten Liitto)

Oikeudellisen jaoston toiminta

Oikeudellisella jaostolla hoidetut asiat jakautuivat vuonna 1974 lukumääräisesti seuraavasti:

SAK:n lausunnot	
viranomaisille	13
lausunnot jäsenliitoille	34
palkkasaatavien perintä	11
rikosasiat	5
siviilioikeudelliset	
asiat	17
työtuomioistuinasiat	59
vakuutus oikeudelle ja	
korkeimmalle oikeudelle	
vakuutusasioissa tehtyt	
valitukset	22
lausuntopyynnöt	
työneuvostolle	9
Osuuspankki Yhteistuen asiat	1
konkurssijutut	2
	171

Suurimmat muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ovat työtuomioistuintuttujen lukumäärän kaksinkertaistuminen ja konkurssien yhteydessä hoidettavien palkanperintäjuttujen loppuminen palkkaturvalain tultua voimaan vuoden alussa.

Lukumäärät tarkoittavat vuoden aikana vireille tulleita asioita. Oikeusjutut pyrkivät kestämään useita vuosia, joten niiden kokonaismäärä on esitettyjä lukuja suurempi. Esiintymisiä alioikeuksissa oli vuoden aikana noin 150.

Tilastoimatta on se suullinen neuvonta oikeudellisissa ja työehtosopimuskysymyksissä, jota on annettu jäsenliitoille, ammattiosastojen edustajille ja luottamusmiehillä sekä toimistossa että puhelimitse.

Lainsäädäntökysymykset

Kovin merkittäviä muutoksia ei varsinaisen työläisäädännön alueella tapahtunut vuonna 1974.

Vuoden alussa tuli voimaan uusi palkkaturvalaki, joka paransi työntekijän taloudellista turvaa melko tehokkaasti silloin, kun työnantaja ei kykene maksamaan jo ansaittua palkkaa. Valtio huolehtii tällaisessa tapauksessa enintään kolmen kuukauden palkkasaatavan maksamisesta työntekijälle.

Työtuomioistuinlakia uudistettiin ja se tuli uudessa muodossa voimaan lokakuun alussa. Muutokset vaikuttivat lähinnä siten, että työtuomioistuimen toiminta tehostui ja nopeutui — ja oikeudellisen jaoston työmäärä siten lisääntyi.

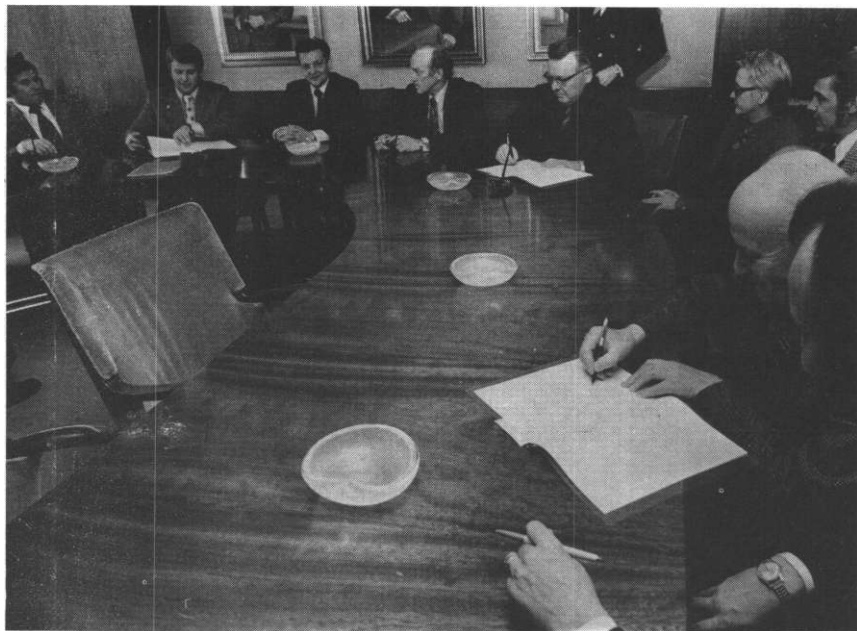
Syyskuun alussa tuli voimaan uusi vahingonkorvauslaki. Se sisältää monia työntekijöiden kannalta merkittäviä uudistuksia. Uuden lain mukaan on työntekijän työssään aiheuttamasta vahingosta ensisijaisesti korvausvelvollinen hänen työnantajansa. Työntekijän on pääsääntöisesti korvattava työnantajalle tämän ulkopuoliselle maksama vahingonkorvaus, jos työntekijä on aiheuttanut vahingon tahallaan. Jos taas vahinko on syntynyt työntekijän törkeästä tuottamuksesta, korvauksen määrä sovitellaan kohtuulliseksi. Jos työntekijä on syällinen vain lievään tuottamukseen, ei hänellä ole lainkaan korvausvelvollisuutta.

Toimintavuoden toukokuussa Korkein oikeus antoi yllättävän ja huolestuttavan enakkopäätöksen, joka koski uuden työsopimuslain 17 pykälän 1 momenttia eli ns. vähimmäispalkkasäännöstä. Tällä säännöksellä eduskunta lakia säätäessään pyrki huolehtimaan siitä, että kaikilla työaloilla olisi työnantajilla velvollisuus maksaa vähintään sensuurisia palkkoja kuin alan yleiseksi katsottavassa valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on sovittu. Palkkojen lisäksi säännös koskee myös muita työehtoja.

Korkein oikeus tulkitsi säännöstä niin, että työehtosopimusta on pidettävä "yleiseksi katsottavana" vain siinä tapauksessa, että sen soveltamispiiriin kuuluu "ainakin noin

puolet" alan koko työntekijämäärästä. Tämä tulkinta uhkaa romuttaa koko eduskunnan tarkoittaman turvajärjestelmän. Sitä tarvitaan juuri niillä aloilla, joilla työehtosopimusten sitovuuspiiri on pienin. SAK:n oikeudellinen jaosto on toisessa samankaltaisessa jutussa toimittanut Korkeimmalle oikeudelle

aineistoa, josta käy selville, että KKO:n ensimmäinen ratkaisu ei vastaa eduskunnan tarkoitusta eikä aikaisempaa oikeuskäytäntöä — ensimmäisen jutun työntekijäosallinen ei ollut järjestäytynyt eikä ammattiyhdistysliikkeen näkemyksiä siksi voitu KKO:lle toimittaa.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt SAK, STTK ja STK allekirjoittivat 11. 10. uuden työsuojelusopimuksen, joka korvaa järjestöjen välisen vuonna 1969 solmitun vastaavan sopimuksen. Sopimuksen uusimisen pääasiallisena syynä oli vuoden alusta voimaan tulleen työsuojelun valvontalain säännökset työpaikan työsuojeluyhteistyöstä.

Sosiaali- ja työsuojelujaoston toiminta

Keväällä sovittiin keskitetty kokonaisratkaisu, johon liittyi sosiaalipaketti. Keskeisenä oli työeläkeuudistus. Ratkaisuun sisältyi myös huomattavia perhepoliittisia parannuksia, joiden arvo, niiden ollessa täysimääräisinä voimassa noin 300—400 miljoonaa markkaa ja joista hallitus antoi esitykset eduskunnalle.

Työeläkkeiden tasokorotus

UKK-sopimuksessa päätettiin asettaa työryhmä valmistelemaan tarpeellisia työeläkelakien kehittämiskysymyksiä. Tältä pohjalta laadittiin työeläkeuudistus, jonka mukaan työeläkkeiden tasoa korotettiin 40 %:sta 60 %:iin palkasta. Vähimmäistyöeläke kohosi 22 %:sta 33 %:iin. Uudistus koskee 01.07.1975 jälkeen myönnettäviä eläkkeitä. Jo myönnettyjen juoksevien eläkkeiden vähimmäistaso korotettiin 16—22 %:sta 25 %:iin. Osaeläkkeen minimi nostettiin 19 %:sta 22 %:iin. Tämä merkitsi runsaan 3 %-yksikön maksun lisäystä työnantajan työeläkemaksuissa. Uudistukseen sisältyi myös työeläkejärjestelmän hallinnon kehittäminen ja työeläkejärjestelmän rahavirtojen ohjailu.

Uudistus vie työntekijöiden eläkkeet ajamittaan virkamiestason tuntumaan.

Työeläkkeiden tasokorotus toteutetaan nostamalla kertymäkerroin prosentista puoleentoista prosenttiin. Tällöin täysien ansaintavuosien antama työeläke nousee nykyisestä 40 %:sta 60 %:iin. Korotuksen vaikutus on suurin keskipalkkaluokissa olevilla työntekijöillä.

Työeläkeuudistuksen piiriin kuuluisi ensimmäisenä toteuttamisvuonna noin 50 000 työntekijää, mutta viiden vuoden kuluttua tasokorotuksen teho vaikutus kattaisi jo 160 000 palkansaajaa. Uudistuksen aiheuttama menonlisäys on vuonna 1980 vuositasolla noin 600 miljoonaa markkaa ja kasvaa tämän jälkeen voimakkaasti.

Sosiaalipakettiin liittyvät työmarkkinajär-

jestöt esittivät maan hallitukselle, että se suorittaisi seuraavia perhepoliittisia uudistuksia:

Lapsilisien korotus

Työssäkäyville vanhemmille mahdollisuus hoitaa äkillisesti sairastuvaa lasta

Lakimääräisen synnytysloman pidentäminen 7 kuukauteen

Äitiysavustuksen korottaminen

Lapsiperheiden asumistuen parantaminen

Työsuhteen jatkuminen 12 kuukautta synnytysloman yhteydessä.

Lapsilisää korotettiin 25 % siten, että 10 %:n korotus toteutettiin 01.07.1974 ja 10 % vuoden -75 alussa sekä 5 % korotetaan 1.7.1975. Hallitus myöskin lupasi palata asiaan mahdollisista lisäkorotuksista vuoden 1975 tarkistusneuvottelujen yhteydessä.

Äitysloma pidennettiin 72 päivästä 7 kuukauteen.

Lapsen syntymästä perheelle aiheutuvien kustannusten tasoittamiseksi suoritettavaa äitiysavustusta korotettiin 100 markasta 200 markkaan.

Lapsiperheiden asumistuki

Asumistuen saajien piiriä päätettiin laajentaa korottamalla asumistukeen oikeuttavia tulorajoja ja lieventämällä kuukausitulojen vaikutusta tuen saantiin. Tämän lisäksi hallitus lupautui heti, kun asumistukikomitean I osamietintö on valmis, ryhtyä sen mukaisiin toimenpiteisiin asumistuen laajentamiseksi.

Työmarkkinajärjestöt asettivat toimikunnan selvittämään toimenpiteitä, joilla voitaisiin helpottaa lasten äkillisen sairastumisen vanhempien työssä käynnille aiheuttamia ongelmia.

Lomaltapaluu-uraha

Lomaltapaluu-urahan saamisehtoja muutettiin siten, että lomaltapaluu-uraha maksetaan eläkkeelle siirtyvälle työntekijälle samoin kuin työntekijöille, jotka suoritettuaan asevelvol-

lisuutensa palaa työhön. Niissä tapauksissa, joissa lomaltapaluurahan maksaminen siirtyy pidemmälle kuin 5 työpäivän päähän vuosilomalta paluusta suoritetaan lomaltapaluurahasta ennakkoa.

Työmarkkinajärjestöt solmivat työpaikkaruokailua koskevan sopimuksen. Sen mukaan keskusjärjestöt ryhtyvät toimenpiteisiin tietojen levittämiseksi, asennekasvatukseksi ja yleensä työpaikkaruokailun kehittämiseksi.

Jäsenliitot ryhtyvät kehittämään työpaikkaruokailua ottaen huomioon alakohtaiset ja paikalliset olosuhteet ja erilaiset järjestämisedellytykset.

Työpaikoilla työpaikkaruokailua hoitaa työsuojelutoimikunta, ruokailutoimikunta tai jokin muu osapuolten välillä sovittava elin.

Eläkeuudistuksia

Työeläkeuudistuksen lisäksi työmarkkinajärjestöt päättivät asettaa useita työryhmiä selvittämään eläkekysymyksiä mm. sitä, miten työeläkelakien nykyinen eläkepalkan laske- mistapa voitaisiin saada oikeudenmukaisemmaksi, rintamasotilaslisän sisällyttämistä työeläkkeisiin ja työtapaturmien vaikutusta LEL-eläkkeiden suuruuteen.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen korvausmääriä korotettiin siten, että invalidi- etkorvauksen ylärajaksi tuli 20 000 markkaa ja vakuutetun perheelle tapaturmaisessa kuolemantapauksessa maksettava summa nousi 13 000 markkaan.

Työterveyskysymyksiä

Terveydenhoitolain 50 §:ssä on säädetty eräiden elintarvikkeita käsittelevien henkilöiden velvollisuudesta ennen työhön ryhtymistä hankkia lääkärintodistus. Sovittiin, että työnantaja suorittaa työsuhteeseen otetun työntekijän puolesta näistä todistuksista aiheutuvat maksut.

Sosiaalivaliokunnan työstä

Sosiaalivaliokunta kokoontui vuoden aikana 17 kertaa ja jäsenten lisäksi kokouksiin kutsuttiin useita asiantuntijoita eri liitoista ja kuultiin sosiaalipolitiikan asiantuntijoita.

Työsuojelukysymykset olivat tärkeällä sijalla valiokunnan työskentelyssä. Vuoden alussa tuli voimaan työsuojelun valvontalaki, joka aiheutti runsaasti asian käsittelyä ja tulkintoja. Vuoden alussa käsiteltiin työsuojeluvaltuutettujen vaalien käynnistämistä ja myöhemmin työsuojeluvaltuutettujen työhön liittyviä kysymyksiä mm. tähän tehtävään varattavan ajan käyttöä. Työsuojelusopimusneuvotteluja valmisteltiin sekä käsiteltiin työsuojeluhenkilöstön koulutuskysymyksiä.

Useaan otteeseen oli valiokunnassa esillä työsuojelulain valmisteluun liittyvät asiat sekä lakimääräisen terveyshuollon kehittäminen. Työterveyslaitoksen saattamista valtion hallintaan ja sen toiminnan tehostamista käsiteltiin myös valiokunnan kokouksissa. Ammattitautilain ja tapaturmavakuutuslain uudistamista kiirehdyttiin.

Alkoholin haittavaikutusten vähentämiseen työpaikoilla tähtäävään keskusjärjestöjen suositusten pohjalta jatkettiin työtä, jota pyrittiin viemään työpaikoille. Työpaikkaruokailun kehittämiseksi jatkettiin neuvotteluja keskusjärjestöjen välisessä työryhmässä.

Keväällä solmitun tulopoliittisen kokonaisratkaisun sosiaalipaketti oli vuoden alussa usein esillä valiokunnassa ja samoin vuoden lopussa varauduttiin tarkistusneuvotteluja varten. Erityisesti eläkekysymykset ja perhepolitiikkaan liittyvät asiat olivat esillä sosiaalipaketista neuvoteltaessa.

Sosiaalivaliokunta järjesti useita tilaisuuksia vuoden aikana. Mm. osaeläkeseminaarin Kiljavalla. Tiedotus- ja neuvottelutilaisuudet järjestettiin sosiaali- ja terveysministeriön, työsuojeluhallituksen, Työterveyslaitoksen ja Eläketurvakeskuksen henkilökunnan kanssa. Samoin oli yhteinen tilaisuus TVK:n sosiaalivaliokunnan kanssa Kiljavalla. Keskusteluja ja tiedotustilaisuuksia järjestettiin myös SAK:n järjestöosaston työntekijöille ja liittojen sosiaalialan työntekijöille.

Työsuojelu

Vuoden alussa astui voimaan työsuojelun valvontalaki. Sillä säädellään niitä toimenpiteitä, joiden avulla pyritään varmistamaan työn ja työympäristön tekeminen terveelliseksi ja turvalliseksi. Valvontalaissa ja sii-

hen liittävissä asetuksessa on määrätty ne muodot, joiden mukaan työsuojelun organisaatio tulee perustaa työpaikoille. Laki sisältää myöskin pakkokeinoja, joilla viranomaiset voivat pakottaa työnantajapuolen korjaamaan epäkohdat.

Lain työpaikkaorganisaatiota koskeva luku perustuu suuresti työmarkkinajärjestöjen vuoden 1969 tekemään työturvallisuussopimukseen. Laissa on kuitenkin useita pitemmälle meneviä säädöksiä, ja tästä johtuen SAK:n taholta esitettiin neuvotteluja työturvallisuussopimuksen muuttamiseksi työsuojelusopimukseksi. Neuvottelut etenivät suhteellisen verkkaisesti. Työsuojeluvaltuutettujen valintaan päästiin vasta maaliskuun vaiheissa. Tähän vaikutti ratkaisevasti se, että laissa oli lähes avoimeksi jäänyt työpaikkakäsite eli se, mihin yksikköön työsuojeluvaltuutetut tulisi valita.

SAK:n, STTK:n ja STK:n välillä allekirjoitettiin työsuojelusopimus 11.10.1974. Tämän jälkeen syntyivät sopimukset valtion ja kunnan aloille. Sen sijaan palvelualojen sopimusta ei saatu kertomusvuoden loppuun mennessä valmiiksi.

Lain ja sopimusten perusteella vuoden loppuun mennessä oli työpaikoille valittu runsaat 4 000 työsuojeluvaltuutettua. Tämä osoittaa, että työsuojelun organisointivaihe työpaikoilla oli edennyt suhteellisen hitaasti.

SAK:n Ammattiyhdistysopisto järjesti toimintavuonna 39 viikon mittaista työsuojelun peruskursseja, joille osallistui noin 1200 työntekijää. Kahden viikon mittaisia jatkokursseja oli 23 ja näillä opiskeli 800 peruskurssin käynnistä. Lisäksi järjestettiin kolme työsuojelun kouluttajakurssia. Yhteensä tämä merkitsi noin 90 kurssiviikkoa ja noin 15 000 kurssipäivää.

Valtioneuvoston 1972 asettama komitea, jonka tehtävänä oli laatia hallituksen esityksen muotoon uusi työturvallisuuslaki, jätti syyskuun 30 päivänä mietintönsä valtioneuvostolle. Lakiesitys noudattaa varsin pitkälle niitä tavoitteita, joita SAK on edellyttänyt.

Työsuojelun alalla oli myöskin runsasta kansainvälistä toimintaa. Suomesta matkusti ulkomaille työsuojeludelegaatioita ja vastavasti vierailtiin Suomessa tutustumassa maamme työsuojelun kehitykseen.

Työterveyshuolto

Työterveyshuollon piiriin kuuluneiden työntekijöiden lukumäärä lisääntyi vuoden 1974 aikana. Vuoden lopussa oli noin 800 000 toisen palveluksessa olevaa työntekijää jonkinlaisen työterveyshuollon piirissä. Tämä merkitsee noin 50 % toisen palveluksessa olevista työntekijöistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimesta oli koko kertomusvuoden ajan valmisteltu työterveyshuollon lainsäädäntöä. Vuoden loppuun mennessä valmistelutyö oli edennyt jo loppusuoralleen, mistä syystä on odotettavissa työterveyshuollon lakisääteiset ehdotukset vuoden 1975 ensimmäisellä puoliskolla. SAK:n hallitus käsittelee työterveyshuollon periaatteita toukokuussa.

Kannanotossa asetettiin kannattamaan lakisääteistä työterveyshuoltoa. Työterveyshuollon keskushallinto tulee järjestää työsuojeluviranomaisten toimesta. Työpaikkata-solla tulee työntekijöiden vaikutusvaltaa lisätä huomattavasti nykyisestäään.

Ammattitaitotoimikunta aloitti työskentelynsä helmikuussa. Toimikunta sai työskentelylleen jatkoaikaa vuoden 1975 toukokuun loppuun asti. Tavoitteena on uudistaa nykyinen ammattitautilaki vastaamaan viimeisintä työlääkietieteen kehitystä ja uudistaa nykyistä korvauskäytäntöä tasapuolisemmaksi. Samoin on tarkoitus liittää lainsäädäntöön myös määräyksiä siitä, että työntekijöiden hoitopaasymahdollisuus ammattitautitapauksessa turvattaisiin, tutkimuskustannukset korvattaisiin kaikissa tapauksissa ja korvauksen saamisen viivästyminen estettäisiin.

Työterveyslaitoksen toimintaa kehitettiin koko toimintavuoden aikana sen toiminta-ajatuksen mukaisiin tehtäviin. Tutkimustoimintaa suunnattiin työterveys- ja työsuojelualan tutkimuksiin sekä palvelutoiminnasta poistettiin sellaisia toimintoja, jotka eivät välttämättä liity Työterveyslaitoksen tehtäviin. Joulukuussa laitoksen hallitus lähetti kirjelmän sosiaali- ja terveysministeriölle, jossa toivottiin työryhmän asettamista valmistelemaan Työterveyslaitoksen siirtämistä valtion haltuun. Valtion rahoitus kattaa noin 60 % laitoksen menoista.

Yritysdemokratia

Sosiaalivaliokunta asetti syksyllä yritysdemokratiatoimikunnan. Sen tehtävänä oli valmista yritysdemokratia-asioita kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti. Toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Lauri Vilponiemi ja jäseniksi Antero Mäki, Seppo Juutilainen, Olavi Sulkunen ja Kauko Nevala. Sihteerinä toimi Lauri Kaarisalo. Toimikunta valmisti SAK:n kantaa yritysdemokratian sovellutuskomitean mietintöön. Toimikunta järjesti myös yritysdemokratia-seminaarin Kiljavalla lokakuussa. Osanotta-

jina oli noin 60 liittojen toimitsijaa ja ammattiyhdistysaktiivia.

Työpaikkaliikunta

Sosiaalivaliokunta asetti myös työryhmän valmistelevaan työpaikkaliikunnasta esitystä SAK:n seuraavaa edustajakokousta varten. Työryhmän puheenjohtajana toimi Lauri Kaarisalo ja jäsenenä Lauri Ihalainen, Marita Saarinen, Timo Rautarinta, Raimo Reijanen ja Markku Salonen. Työryhmän edellytettiin työskentelevän yhdessä Työväen Kuntoliiton kanssa.

SOSIAALIVALIOKUNTA

Matti Savola	SAK (puheenjohtaja)
Esko Tyvyärvi	Rakennustyöläisten liitto
Paavo Hyvönen	Metallityöväen liitto
Antti Hietanen	Paperiteollisuuden työntekeäin liitto
Simo Ström	Kemiantyöntekeäin liitto
Matti Haapakoski	Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto
Sulo Koskela	Rautatieläisten liitto
Toivo Ranta	SAK (sihteeri)
Veikko Varjus	KTV (asiantuntijajäsen)
Eero Rahkonen	VTY (asiantuntijajäsen)
Kauko Suhonen	Liikelitto (asiantuntijajäsen)
Markku Toropainen	SAK (asiantuntijajäsen)
Tarja Halonen	SAK (asiantuntijajäsen)

Teknillisen valiokunnan toiminta

SAK:n teknillinen valiokunta kokoontui kertomusvuonna yhdeksän kertaa. Valiokunnan jäsenten lisäksi osallistui kokouksiin myös eri alojen asiantuntijoita. Valiokunta käsittelee kokouksissaan pääasiassa rationalisointiin ja ergonomian soveltamiseen sekä niihin kohdistuvaa koulutustoimintaan liittyviä asioita. Kertomusvuoden muusta toiminnasta voidaan mainita seuraavaa:

Valiokunta vieraili 13.02.1974 Työterveyslaitoksen fysiologian osastolla tutustuen lähinnä sen ergonomijaoksen toimintaan.

Valiokunnan sihteeri osallistui koulutusvaliokunnan 06.—08.05. Siikarannassa järjestämään ammatillisen koulutuksen seminaariin.

Neuvostoliiton Yleisliittolaisen Keksijöiden ja Rationalisoijien seuran valtuuskunta vieraili SAK:ssa 19.08. Gueorguy Sovonovin johdolla. Valiokunnan edustajat selostivat vieraille valiokunnan tehtäviä ja toimintaa.

Valiokunnan lähettämä valtuuskunta vieraili DDR:ssä 09.-14.09. ammattiyhdistysliikkeen vieraana. Valtuuskunta tutustui ergonomiatoimintaan useissa eri teollisuuslaitoksissa.

Valiokunnan jäseniä osallistui 30.09.-02.10. Rationalisointineuvottelukunnan opintomatkalle Ruotsiin ja Tanskaan. Matkan aikana tutustuttiin mm. Volvon Kal-

marissa sijaitsevaan uuteen autotehtaaseen.

Kertomusvuoden aikana järjesti valiokunta jäsenliittojen toimitsijoille kaksi ergonomian informaatiokurssia. Kursseille osallistui yhteensä 31 toimitsijaa. Kurssit pidettiin 08.-10.10. ja 16.-18.12. Keurusselän lomahotellissa Keuruulla. Luennoitsijoina toimi alan asiantuntijoita Työterveyslaitoksesta.

Ammattiyhdistysliikkeen palkkaus- ja työntutkimusseminaari pidettiin Keurusselän lomahotellissa 15.—16.10. Seminaariin osallistui 28 henkilöä. Alustuspuheenpuorojen pitäjänä toimivat ammattiyhdistysliikkeen omat ja ulkopuoliset asiantuntijat.

Rationalisointineuvottelukunnan eri puolilla maata järjestämiin rationalisointi-informaatiotilaisuuksiin osallistui valiokunnan jäseniä aikaisemman käytännön mukaisesti.

Kertomusvuoden aikana uudistettiin Ammattiyhdistysopistossa järjestettävien työntutkimuksen jatkokurssien runko-ohjelma. Kurssin opetussisältöä muutettaessa kiinnitettiin huomiota erityisesti työpaikoilla toimivien luottamusmiesten tarpeisiin. Uusi runko-ohjelma otettiin käytäntöön vuoden viimeisellä työntutkimuksen jatkokurssilla.

TEKNILLINEN VALIOKUNTA:

Into Mäkinen

Viljo Järvinen

Edvin Kenraali

Eero Lehtonen

Rainio Lindell

Seppo Niemi

Pertti Viinanen

Antti Mattila

Raimo Huitula

Raimo Kärkkäinen

Metallityöväen liitto (puheenjohtaja)

Kumi- ja Nahkathyöväen liitto

Puutyöväen liitto

Elintarviketyöläisten liitto

VTY

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen liitto

Paperiteollisuuden Työntekijäin liitto

SAK (01.03.1974 alkaen sihteeri)

Ammattiyhdistysopisto (01.04.1974 alkaen, asiantuntijajäsen)

SAK (asiantuntijajäsen)

Tiedotus- ja julkaisu-toiminta

Viime vuosina voimakkaasti kehittynyt ammattiyhdistysliikkeen tiedotustoiminta saavutti kertomusvuoden aikana uusia ulottuuksia, mikä johtui ennenkaikkea siitä, että monet ammattiliitot päättivät kehittää informaatiotaan. Ammattiyhdistystiedottajien lukumäärä lisääntyi huomattavasti, mikä on selvästi näkynyt myös kaikissa joukkotiedotusvälineissä. Tiedottajien lukumäärän lisääntyminen aiheutti sen, että tiedotusvaliokunta joutui tarkastelemaan ammattiyhdistystiedottajien yhteistoimintaa ja koulutuskysymyksiä aivan uudelta pohjalta. Lukuisissa tiedottajien yhteisissä kokouksissa vuoden aikana kiinnitettiin erityisen voimakkaasti huomiota nimenomaan koulutuskysymykseen. Tiedotusvaliokunta päätti periaatteessa siitä, että niin lehden toimittamiseen liittyvää teknistä koulutusta kuin yleensäkin tiedotustoimintaan liittyvää koulutusta pyritään vuosittain erityiskursseilla jatkuvasti lisäämään. Ensimmäiset kurssit pidetään vuoden 1975 puolella.

SAK:n äänenkannattaja Palkkatyöläinen on perinteisesti vuosikymmenien ajan ollut myös monien liittojen tiedotusväline. Kun tiedotustoiminnan, nimenomaan jäsenistöön suunnatun, merkitys on viime vuosina selvästi korostunut, Palkkatyöläisen takana olleista liitoista suurimmat ryhtyivät suunnittelemaan omaa lehteä. Tämä merkitsi sitä, että Palkkatyöläisen asema keskusjärjestön äänenkannattajana piti harkita uudelleen. SAK:n hallituksen työvaliokunnan kehotuksesta tiedotusvaliokunta asetti keväällä työryhmän pohtimaan kysymystä. Päädyttiin ratkaisuun, jonka mukaan Palkkatyöläinen muutetaan vuoden 1975 alusta aikakauslehtityypiksi kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyväksi lehdeksi. SAK:n hallitus hyväksyi ehdotuksen syyskuussa ja ensimmäinen uusi muotoinen lehti ilmestyi joulukuksi nimellä SAK Palkkatyöläinen.

SAK:n ulospäin suuntautuneessa tiedotustoiminnassa pääpaino kohdistui ennen muuta

suurten joukkotiedotusvälineiden, päivälehtien, radion ja tv:n uutis- ja ajankohtaislähetysten "muonittamiseen". Samoin kiinnitettiin erityistä huomiota alueradiotoimintaan, joka vuosi vuodelta on jatkuvasti kehittynyt. Tässä mielessä tiedotusvaliokunta päätti ryhtyä tiiviimmin vaikuttamaan paikallisjärjestötasolla alueradioiden ja ammattiyhdistysväen yhteistoiminnan kehittämiseen. Vuoden aikana järjestettiin kolme alueradiotilaisuutta; Oulussa, Lappeenrannassa ja Helsingissä. Toimintaa jatketaan vuoden 1975 aikana.

SAK toimitti tiedotusvälineille vuoden aikana aineistoa n. 800 liuskaa ja järjesti kaikkiaan 18 tiedotustilaisuutta. Samaan aikaan julkaistiin erilaisia ohjelma- ym. materiaalia kymmenin tuhansin kappalein. Kustannusosakeyhtiö Tammen ay-kirjasarjan toimittaminen yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa kehittyi huomattavasti Tammen julkaisussa mm. Luottamusmiehen käsikirjan ja Ay-tiedon aakkoset, joiden menekki muodostui varsin huomattavaksi.

Työväenlehtikampanjaa jatkettiin edellisvuosien tapaan. Työväenlehtien kustantajilta saadun tiedon mukaan miltei kaikkien työväen poliittisten päivälehtien levikkiluvut ovat nousussa. Kymenlaaksossa Eteenpäinlehti on noussut talousalueensa ykköslehdiksi, mihin vaikutusta on ollut runsaasti myös ammattiyhdistysliikkeen kampanjalla. Työväenlehtipäiviä vietettiin useilla paikkakunnilla samalla kun valmistuttiin vuonna 1975 järjestettävään työväenlehistön 80 vuotispäivään. Ammattiyhdistyslehistön yhteinen painomäärä nousi vuoden loppuun mennessä yli miljoonan kappaleen.

SAK:n tiedotustyöryhmä

kokoontui vuoden aikana säännöllisesti käsittellen useita sisäiseen tiedottamiseen liittyviä kysymyksiä. Ryhmän "äänenkannattajan" Lenkki-lehden painosmäärä nousi vuoden lopulla yli 4000 kappaleen.

Uutistoimisto APN:n hallituksen puheenjohtaja I. I. Udaltsov vieraili maassamme joulukuun alkupäivinä. SAK:n tiedotusosasto järjesti APN:n ja SAK:laisten ammattiyhdistyslehtien keskeisen neuvottelutilaisuuden, johon osallistuivat myös APN:n Helsingin toimiston edustajat. Kuvassa vas. APN:n Helsingin toimiston johtaja V. N. Zaitshikov, puheenjohtaja Pekka Oivio, puheenjohtaja I. I. Udaltsov, puheenjohtaja Arvo Hautala, lehdistösihteeri Raimo Laine APN:n Helsingin toimistosta sekä tiedotuspäällikkö Sakari Montonen.

Palkkatyöläinen

ilmestyi vuoden aikana 8 kertaa 8 sivuisena, 29 kertaa 12 sivuisena 9 kertaa 16 sivuisena, 3 kertaa 20 sivuisena sekä kerran 24- ja 32

sivuisena. Painosmäärä oli korkeimmillaan 115 000.

Löntagaren

ilmestyi 31 kertaa 4 sivuisena, 19 kertaa 8 si-

TIEDOTUS VALIOKUNTA

Sakari Montonen	SAK (puheenjohtaja)
Arvo Wallin	Rakennustyöläisten liitto
Arjo Söderblom	Metallityöväen liitto
Pauli Nieminen	Kirjatyöntekijäin liitto
Pentti Kinha	Puutyöväen Liitto (26.11. saakka)
Viljo Leinonen	Puutyöväen Liitto (26.11. alkaen)
Alvar Lankia	Kiinteistötyöntekijäin liitto
Mauri Kukkonen	KTV
Raimo Kantola	VTY
Kerttu Vainio	SAK (sihteeri)

vuosena ja kerran 16 sivuisena. Painosmäärä 15 500.

Tiedotussopimus

Vuoden aikana valmistui ammattiyhdistysliikkeen ja Tampereen Yliopiston yhteistyönä tutkimus työpaikkojen tiedotustoiminnasta. Osittain sen antamiin tuloksiin ja osittain erilaisilla kursseilla, kokouksissa ja seminaareissa saatuihin tietoihin nojaten tiedotusvaliokunta ehdotti SAK:n hallitukselle, että

työnantajapuolelle esitetään neuvotteluja yrityksen sisäistä tiedotustoimintaa koskevan vuonna 1970 solmitun sopimuksen muuttamiseksi ja täydentämiseksi. Erityisesti muutosesitykset koskevat tiedottamisen ajankoh-
taa, tietojen salassapitovelvollisuutta sekä eri henkilöstöryhmien oman tiedotustoiminnan kehittämistä yrityksissä. SAK:n hallituksen hyväksyttyä valiokunnan esityksen loka-
kuussa, neuvottelut uudistuksista alkoivat vuoden 1975 alussa.

Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestön perustava kokous pidettiin 04.11. -74. Kokouksessa oli edustettuina 22 SAK:n jäsenliittoa sekä keskusjärjestö. Järjestön toiminnajohtajana toimii Ensio Tuominen.

SAK:n talousvaliokunta

Talousvaliokunta on antanut suosituksia liitoille konttoritekniiikan rationalisointiin ja yhtenäistämiseen liittyvissä kysymyksissä sekä antanut suosituksia järjestötoimintaan liittyvien sisäisten maksujen yhtenäistämiseksi ja liittojen vakuutusasioiden järjestämiseksi.

Ammattiyhdistysväen lomanvieron järjestäminen on työllistänyt talousvaliokuntaa kuluneena vuonna huomattavassa määrin. Lomanviettomahdollisuuksia on pyritty lisäämään järjestämällä SAK:n ja Lomaliiton yhteistyö uudella ja jäsenistöä paremmin palvelulla tavalla. SAK:n hallitus on myös talousvaliokunnan esityksen pohjalta perus-

tanut oman lomajärjestön — Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL:in — pyrkimyksenään jäsenistön lomanviettomahdollisuuksien taloudellinen parantaminen.

Edellisenä vuonna aloitettua jäsenliittojen ja osastojen kirjanpitokäytännön yhtenäistämiseen pyrkivää toimintaa on jatkettu järjestämällä edelleen kirjanpitokursseja sekä laatimalla liitoille ja osastoille tuloslaskelmasuositus.

Talousvaliokunta on kertomusvuonna selvitetty Kiljavan Ammattiyhdistysopiston laajentamisen rajoituskysymyksiä.

TALOUSVALIOKUNTA

Rauno Kousa	SAK (puheenjohtaja)
Matti Kanerva	Rakennustyöläisten Liitto
Väinö Arvola	VTY
Erkki Korhonen	Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto
Esko Kotilainen	Puutyöväen Liitto
Pentti Kymensalo	Metallityöväen Liitto
Vilho Pekkonen	Sähköalantyöntekijäin Liitto
Martti Rauhamo	Elintarviketyöläisten Liitto
Sakari Savio	Yhteistuki (sihteeri)

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK päätti liittyä Kansa-yhtiöiden osakkaaksi 21. 11. 1973 ja suositteli sitä myös jäsenliitoilleen. Kansa-yhtiöiden ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi asian vaatimat yhtiöjärjestysmuutokset tammikuun 25. päivänä 1974. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvisti 13.02.1974 uudet yhtiöjärjestykset. Torstaina 14.02.1974 allekirjoitettiin yhteinen julkilausuma yhteistoiminnan periaatteista. Julkilausuman allekirjoittivat SAK:n puheenjohtajat Niilo Hämäläinen ja Arvo Hautala sekä Kansan hallintoneuvoston puheenjohtaja kauppaneuvos Erkki Luoto ja toimitusjohtaja Erkki Pesonen.

Toimistovaliokunnan toiminta

Toimistovaliokunta on kokoontunut kertomusvuoden aikana 24 kertaa ja sen pöytäkirjoihin on merkitty 191 pykälää. Toimistovaliokunnan tehtävänä on ollut valmistella

asioita SAK:n hallituksen ja työvaliokunnan käsiteltäväksi sekä juoksevasti päättää SAK:n sisäiseen toimintaan liittyvistä asioista.

TOIMISTOVAIIOKUNTA

Pekka Oivio	puheenjohtajana 1. 12. alkaen
Niilo Hämäläinen	puheenjohtajana 31. 11. saakka
Arvo Hautala	
Veikko Ahtola	1. 12. alkaen
Pekka Morri	
Simo Elomaa	
Rauno Kousa	
Irene Vähätalo	teknillinen sihteeri

Kansainvälinen toiminta

Vuoden 1974 tammikuu merkitsi historiallista vaihetta Euroopan ammattiyhdistysliikkeessä. Tammikuun 19. päivänä pidettiin Genevessä Euroopan ammatillisten keskusjärjestöjen johtohenkilöiden tapaaminen, ensimmäinen laatuaan sitten 40-luvun lopulla tapahtuneen hajaannuksen alun. Tapaamisessa käytiin yleiskeskustelu ay-liikkeen yhteistyöstä maanosassamme. Sen pohjalta päätettiin järjestää työympäristökysymyksiä käsittelevä maanosamme kaikkien keskusjärjestöjen yhteinen kokous. Tätä Euroopan ay-kokousta valmistelemaan nimettiin kansainvälisen työjärjestön ILO:n hallintoneuvoston neljän eurooppalaisen työntekijäjäsenen muodostama työryhmä. Nämä edustavat Neuvostoliiton, pohjoismaiden, Englannin ja Saksan liittotasavallan ay-liikettä. Kesällä 1974 tämä työryhmä päätti suositella kokouksen ajankohdaksi 28. 02.-01. 03. 1975, paikaksi Genevää, ja kokouksen perusasiakirjojen valmistelu aloitettiin. SAK:ta edustivat 19. 01. 1974 pidetyssä tapaamisessa mm. puheenjohtaja Niilo Hämäläinen ja sihteeri Simo Elomaa.

Euroopan ay-johtohenkilöiden tapaaminen järjestettiin kansainvälisen työjärjestön 2. Euroopan aluekokouksen yhteydessä. Edellisestä aluekokouksesta oli kulunut jo lähes 20 vuotta; muissa maanosissa ILO:n alueellinen toiminta on ollut vilkkaampaa. Aluekokous suosittelee ILO:n neuvoo-antavan komitean perustamista Eurooppaa varten ja aluekokouksen pitämistä säännöllisesti. Työntekijävaltuutettuna kokouksessa oli kansainvälisten asiain sihteeri Kari Tapiola ja neuvonantajina SAK:n talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen ja sosiaalis sihteeri Paavo Hyvönen (Metallityöväen liitosta).

Vuoden 1974 alkupuolella SAK:n hallitus teki päätöksen liittymisestä Euroopan Ammatilliseen Yhteisjärjestöön (EAY). SAK oli täysivaltaisena jäsenenä mukana EAY:n kongressissa, joka pidettiin Kööpenha-

minassa toukokuun lopussa. Kongressissa käytiin yleiskeskustelu järjestön toimintaohjelmasta; keskustelussa SAK:n puolelta korostettiin sitä, että EFTA-maiden järjestöjen erityisnäkökohtiin on kiinnitettävä huomiota ja että jännityksen lieveneminen kansainvälisessä ay-liikkeessä on tärkeää EAY:llekin. Järjestön ensimmäisen puheenjohtajan Victor Featherin (TUC, Englanti) seuraajaksi valittiin Heinz-Oskar Vetter (DGB). Kongressi hyväksyi myös ns. kristilliset järjestöt mukaan EAY:n toimintaan ja teki myönteisen periaatepäätöksen Italian CGIL:n jäsenyydestä (CGIL on MAL:n liittännäjäsen). SAK on enisjaisesti koordinoinut toimintaansa EAY:ssa sen muiden pohjoismaisten jäsenjärjestöjen kanssa.

EAY:n kongressissa SAK:ta edustivat Niilo Hämäläinen, 3. puheenjohtaja Pekka Oivio, Simo Elomaa ja Kari Tapiola. Hämäläinen toimi joulukuun alkuun asti SAK:n edustajana EAY:n johtokunnassa, minkä jälkeen Oivio tuli hänen tilalleen. Varamiehenä on ollut Tapiola.

Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö PAY piti säännönmukaiset johtokunnan kokoukset Oslissa maaliskuussa ja Reykjavikissa elokuussa. PAY ja Saksan Liittotasavallan DGB pitivät kaksi yhteisneuvottelua, toisen Tukholman lähellä tammikuussa ja toisen Hampurissa syyskuussa. Englannin TUC:n pääsihteeri Len Murray oli PAY:n vieraana Tukholmassa huhtikuun loppupäivinä. Näissä keskusteluissa Euroopan ay-liikkeen yhteistyö ja taloudelliset näkymät olivat etualalla. PAY:n johtotason valtuuskunta vieraili heinäkuun alussa Neuvostoliitossa. Valtuuskuntaan kuuluivat järjestön puheenjohtajan tehtävät kesästä 1974 ottanut Ruotsin virkamiesjärjestön TCO:n puheenjohtaja Lennart Bodsröm, Norjan ja Ruotsin keskusjärjestöjen puheenjohtajat Tor Aspöngren ja Gunnar Nilsson, Niilo Hämäläinen sekä PAY:n pääsihteeri John Svenningsen. Sven-

ningsenin palattua Tanskan LO:hon hänen tilalleen tuli syksyn alusta norjalainen Rikhard Traelnes.

PAY piti keväällä Göteborgissa työkoouksen, jossa käsiteltiin toimeentuloturva työsuhteen katketessa. Syksyn työkokouksessa Helsingin lähellä käsiteltiin monikansallisia yrityksiä, joista PAY julkaisi laajan raportin ja hyväksyi periaatteellisia toimintalinjoja. PAY:n johtokunnan jäseninä olivat vuoden aikana Hämäläinen ja Elintarviketoimilaisten puheenjohtaja Jarl Sund.

Keskusjärjestön edustajina ILO:n työkooukseen Geneveen kesäkuussa osallistuivat Kari Tapiola, lakimies Olavi Sulkunen ja tutkimussihteeri Mauri Kavonius Metallityöväen liitosta. Työkokouksessa hyväksyttiin mm. sopimus ja suositus palkallisesta opintolomasta. Ensimmäisessä käsittelyssä olivat siirtotyöläisten asemaan liittyvät kysymykset. ILO:n työkokous hyväksyi myös päätöslauselman työympäristökysymyksistä.

Kahdenpuolisella tasolla SAK osallistui aktiivisesti syksyllä vietettyihin välirauhan ja Suomi-Neuvostoliitto-Seuran perustamisen 30-vuotisjuhliin. SAK järjesti syyskuussa tämän merkeissä sen ja jäsenliittojen henkilökunnalle juhlatilaisuuden. Ammattiyhdistysliike tuki juhlapäivää viettävää Suomi-Neuvostoliitto-Seuraa yli 80 000 markan lahjoituksella. SAK:n, TVK:n ja VZSPS:n perinteellistä ystävyysviikkoa marraskuussa — joka oli järjestyksessä jo 20. ay-ystävyy sviikko — vietettiin 30-vuotisjuhlille omistetuin tilaisuuksin Tampereella, Rovaniemellä, Loivisassa, Jyväskylässä ja Mäntässä. VZSPS:n valtuuskuntaa ystävyysviikolle johti sihteeri I. Vladitsenko.

Suomen ja Neuvostoliiton ammattiliittojen yhteisen neuvottelukunnan 19. kokous pidettiin Obnäsissä 10.—11. 12. Kokouksessa hyväksyttiin vaihto-ohjelma vuodelle 1975, yhteinen tiedonanto, ja lisäksi käytiin perusteellinen keskustelu kansainvälisestä tilanteesta. VZSPS:n valtuuskuntaa johti puheenjohtaja A. Selepin ja sen jäseninä olivat sihteeri P. Pimenov, Leningradin alueen ay-neuvoston puheenjohtaja V. Provotorov ja kunnantyöntekijäin liiton puheenjohtaja G. Sorokina. Suomen puolelta osallistuivat SAK:n ja TVK:n kansainvälisten asiain valiokunmit/toimikunnat puheenjohtajiensa Pekka Oi-

vion ja Oso Laakson johdolla.

Uutena yhteistyömuotona valtuuskuntien vaihdon lisäksi aloitettiin seminaarin järjestäminen SAK:n ja VZSPS:n kesken. Kesällä pidettiin työsuojeluseminaari Neuvostoliitossa, ja siihen osallistujat olivat pääasiassa työsuojeluvaltuutettuja. Joulukuun alussa pidettiin SAK:n ja VZSPS:n nuorisoseminaari Keuruulla.

Ruotsin LO:n puheenjohtaja Gunnar Nilsson vieraili marraskuussa Helsingissä, ja puheenjohtaja Hämäläinen suoritti marras-joulukuun vaihteessa vierailun Nilssonin luona. SAK ja Ruotsin LO järjestivät Ruotsissa olevien suomalaisten työntekijöiden asemaa ja pohjoismaista työmarkkinapolitiikkaa käsittelevän seminaarin marraskuussa Joutsenlammella. Niinikään marraskuussa oli Norjan LO:n johto (puheenjohtaja Aspergren, varapuheenjohtaja Odd Hjdahl, taloudenhoitaja Einar Strand ym.) SAK:n vieraana. Norjan LO:n 75-vuotisjuhille huhtikuussa osallistuivat SAK:sta Hämäläinen, Elomaa ja Tapiola.

Muista kahdenpuolisista yhteyksistä vuodelta 1974 voidaan mainita puheenjohtaja Hämäläisen vierailut Saksan Liittotasavallan ja Bulgarian keskusjärjestöissä. Kummankin kanssa sovittiin vastavierailuista vuonna 1975. VAKL:n pääsihteeri Otto Kersten vieraili valtuuskunnan kanssa Helsingissä helmikuun lopussa. Toukokuussa Hämäläisen johtama ryhmä keskusteli Roomassa Italian kolmen keskusjärjestön federaation (CGIL-CISL-UIL) kanssa. Elokuussa puheenjohtajat Hämäläinen ja Arvo Hautala vierailivat Unkarissa. Syyskuun alussa Suomessa vieraili ensimmäisen kerran Kuuban ammatillisen keskusjärjestön CTC:n valtuuskunta.

SAK:n edustajana Rostockissa järjestetyssä perinteellisessä Itämeren viikon työläiskonferenssissa piti alustuksen Kari Tapiola. SAK ja jäsenliitot lähettivät totuttuun tapaan laajan ja edustavan valtuuskunnan tähän tilaisuuteen. Työläiskonferenssin muut pääalustajat diivat FDGB:n puheenjohtaja Herbert Warnke ja Norjan LO:n sihteeri Olav Carlsen. SAK:n ja FDGB:n vaihto-ohjelma vuodelle 1975 sovittiin joulukuussa Berliinissä käydyssä neuvottelussa, johon osallistuivat Elomaa ja Tapiola SAK:sta. Kum-

matkin olivat samassa kuussa myös keskusjärjestön lähettämänä Jugoslavian ammattilittojen edustajakokouksessa.

SAK:n solidaarisuusrahastosta luovutettiin 1974 aikana 100.000 markkaa Chilen maanpakolaisolosuhteissa toimivan keskusjärjestön CUT:n työn tukemiseksi. Lahjoituksen otti vastaan Taksvärkki-keräyksen pääjuhlaan Suomessa osallistunut CUT:n puheenjohtaja Luis Figueroa. Pohjoismaiset järjestöt osallistuivat myös Oslossa loka-kuussa pidettyyn VAKL:n ja CUT:n yhteiskokoukseen, ja PAY on tukenut taloudellisesti CUT:n tiedotustoimintaa.

Solidaarisuusrahastosta luovutettiin myös 70 000 markkaa Etelä-Vietnamin väliaikaisen vallankumoushallituksen tiedotustoimiston tukemiseksi. SAK:n kansainvälisten asiain valiokunnan ohella rauhantoimikunta toimi aktiivisesti vuoden aikana. Rauhansasiain neuvottelukunnan laajennetussa kokouksessa Porissa helmikuussa alustivat Chilen pakolainen, entinen ay-toimitsija Sergio Valdes, rakennusliiton 2. puheenjohtaja Matti Ojala sekä Kari Tapiola. Rauhansasiain neuvottelukunnan syyskokouksessa alustivat suurlähettiläs Jaakko Iloniemi sekä pääsihteeri Christina Porkka (SNS).

KANSAINVÄLISTEN ASIAIN VALIOKUNTA

Niilo Hämäläinen	SAK (27.11. saakka)
Pekka Oivio	SAK (27.11. alkaen)
Arvo Hautala	SAK
Pekka Morri	SAK
Simo Elomaa	SAK
Kari Tapiola	SAK
Jarl Sund	Elintarviketyöläisten Liitto (31.10. alkaen)
Olavi Keitele	Merimies-Unioni (31.10 alkaen)
Sulo Penttilä	Metallityöväen Liitto
Veikko Ahtola	Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto
Aarno Aitamurto	Rakennustyöläisten Liitto
Raili Blom	SAK (sihteeri)

¥

RAUHANTOIMIKUNTA

Unto Luhtasaari	Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto (puheenjohtaja)
Uuno Syrjä	SAK:n rauhanasiain neuvottelukunta
Eeva Hakala	Puutyöväen Liitto
Ilmari Kosonen	Metallityöväen Liitto
Raimo Lindell	VTY
Kaj Laxen	Metallityöväen Liitto
Matti Haapakoski	Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto
Anna-Liisa Saarela	Rakennustyöläisten Liitto
Toivo Pirinen	Elintarviketyöläisten Liitto
Reyo Hyytiä	Kemian Työntekijäin Liitto
Olli Panu	SAK (sihteeri)
Helena Korhonen	SAK (teknill. siht.)

Suomen ja Neuvostoliiton ammatillisten keskusjärjestöjen 18. yhteiskokous pidettiin Suomessa 10.—11. 12. 1974. Kokouksessa käsiteltiin mm. SAK:n, TVK:n ja VZSPS:n vaihto ohjelmaa vuodeksi 1975. Neuvostoliiton valtuuskuntaa johti puheenjohtaja A. N. Selep. Valtuuskuntaa olivat vastassa kentällä SAK:n sihteeri Pekka Morri (vas.), puheenjohtaja Arvo Hautala ja puheenjohtaja Pekka Oivio (oik.). Puheenjohtaja A. N. Selepinin hymy kertoo lämpimästä ja ystävällisestä tapaamisesta.,

Jäsenistö ja hallintoelimet

Jäsenliitot

Vuoden päättyessä kuului SAK:n 28 jäsenliittoa. Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät vuosikirjan lopussa olevista taulukoista.

Hallitus ja valtuusto

Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 19 kertaa.

SAK:n puheenjohtajana toimi 30. 11. saakka Niilo Hämäläinen ja 1. 12. lähtien Pekka Oivio, II puheenjohtajana Arvo Hautala ja III puheenjohtajana 30. 11. saakka Pekka Oivio ja 1. 12. lähtien Veikko Ahtola.

Puheenjohtajien lisäksi ovat hallituksen työskentelyyn osallistuneet varsinaisina jäseninä:

Penttilä Sulo, Ahtola Veikko, Happonen Aarre (1.9.) saakka, Kujanpää Väinö, Keitele Olavi, Pohjolainen Erkki, Veirto Martti, Virtanen Pekka, Raatikainen Helvi, Dahl

Olavi, Kaski Kunto 01.09. lähtien, Koskinen Aarne, Norrmen Sigurd, Elomaa Simo, Kosonen Ilmari, Aitamurto Aarno, Ronkainen Viljo, Sund Jarl, Huhtamäki Väinö, Aronen Kalevi.

Hallituksen jäsenten henkilökohtaisina varajäseninä ovat olleet: Malmivuori Tapio 12. 12. saakka, Kinha Pentti, Markkola Paavo, Kuivanen Lauri, Korhonen Erkki, Mäkinen Eino, Sainio Risto, Keijonen Unto, Mäki Antero, Heinonen Helvi, Aaltonen Elsa, Vainio Harry, Koskinen Risto, Perä-Kasari Kaarlo, Nieminen Holger, Puttonen Unto, Sunell Matti.

Hallituksen yleisvarajäseninä ovat olleet: Koski Onni, 1. 9. saakka Vilponiemi Lauri, Karisalmi Yrjö 1. 9. saakka Hietanen Juhani, Arvola Väinö, Lehtonen Eero, Tyvijärvi Esko, Tuomi Tauno, Teikari Pekka, Helo Pentti, Anttila Toivo, Oksanen Veikko, Kannisto Tuulikki, Laine Unto, Erkkilä Pentti, Ojala Matti, Nieminen Ilmari, Ruotsalainen Erik, Lehtonen Uuno, Yrjälä Irene, Savinen Antero.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjest SAK r.y:n ylimääräisessä valtuuston kokouksessa 21. 10. 74 valittiin yksimielisellä päätöksellä keskusjärjestön uudeksi puheenjohtajaksi Pekka Oivio ja kolmanneksi puheenjohtajaksi Veikko Ahtola. Toisena puheenjohtajana jatkaa edelleen Arvo Hautala. Puheenjohtajatoverit kokouksen väliajalla Kiljavan maisemassa. Vas. Niilo Hämäläinen, Pekka Oivio, Arvo Hautala ja Veikko Ahtola.

Valtuuston ylimääräinen kokous pidettiin Kiljavalla maaliskuun 9 päivänä ja sääntömääräinen toukokuun 25 päivänä.

SAK:n valtuustoon ovat kuuluneet: Puheenjohtajana Pekka Oivio ja varapuheenjohtajana Arvo Elf

Varsinaiset jäsenet:

Auto- ja Kuljetusalan Työntekeväliitto r.y.

Ruotsalainen Eerik

Westman Kalevi

Nummila Eero

Moisio Onni

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Heikkilä Jouko

Valio Veikko

Nysten Nils

Heini Tenho

Eerola Matti

Wilkman Jaakko

Immonen Tauno

Mansikka-aho Aimo

Varsinaiset jäsenet:

Henkilökohtaiset varajäsenet:

M

Suonien Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Haarre Mertsä

Rimmi Eila

Kellari Anni

Heikkinen Paavo

Vainonpää Kalervo

Ruokonen Unto

Hakala Kalevi

Jokel Reijo

Laitinen Saimi

Lehtonen Sulo

Olsamo Osmo

Rautio Toivo

Kuusela Reijo

Kangasniemi Enni

Nieminen Kurt

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y.

Karisalmi Yrjö

Tuominen Erik

Pohja Sinikka

Ojala Aulis

Puhakainen Vilho

Haapakoski Matti

Korpela Kari

Rahikka Kirsti

Frilander Aino

Ilmailualan Unioni r.y.

Henriksson Weikko

Perttula Vilho

Nurmi Raimo

Suomen Jalometallityöntekäin Liitto r.y.

Straden Kauko kuollut 28.6.

Kauppi Eino

Pakkanen Erkki

Järjestötoimitsuain Liitto r.y.

Suikkanen Esko A

Virtanen Yrjö

Suhonen Ulla

Kemian Työntekäin Liitto r.y.

Koski Eija-Liisa

Piepponen Sulo

Kärkkäinen Valfrid

Juvonen Aarre

Stram Sulo

Tarvainen Muisto

Mänttari Aarre

Lehtilä Kalevi

Hopeakivi Kaiku

Suomen Kiinteistötyöntekäin Liitto r.y.

Mauno Esko

Peltola Teuvo

Stigell Severi

Lehtonen Pekka

Verta Teuvo

Liehu Ahti

Varsinaiset jäsenet:

Henkilökohtais<

Suomen Kirjatyöntekäin Liitto r.y.

Koskinen Aarne

Suominen Toive

Lehto Erkki

Tuomi Tauno

Levo Pentti

Salminen Viljo

Lahtinen Pekka

Iso-Kulmala Olavi

Haataja Atte

Kumi- ja Nahkätöväen Liitto r.y.

Kivikoski Maire

Mattila Ahti

Tuominen Hilkka

Salonen Petri

Kurki Aimo

Vihermaa Reino

Suomen Kunnallisten Työntekäin ja Viranhaltijain Liitto r.y.

Andersson Reino

Ovaskainen Saimi

Kaivola Kauko

Laulunen Pentti

Lehto Terho

Ahvenainen Oiva

Mäkynen Lauri

Törnqvist Lauri

Leppälä Emil

Korhonen Paavo

Sinisalo Viljo

Kattainen Orvo

Bussman Hugo

Forsell Ritva

Harju Anna-Liisa

Mäntynen Osmo

Kuosma Jouko

Silta Eino

Jalonen Reino

Suominen Esko

Andersson Helmer

Marjanen Timo

Pöyhönen Oiva

Kanerva Kyösti

Suopelto Teuvo

Löfgren Evert

Leinonen Pentti

Äimälä Pentti

Antikainen Juh

Turunen Toivo

Jääskeläinen Veikko

Ollikainen Augusti

Laitinen Veikko

Suomen Lasi- ja Posliinistöväen Liitto r.y.

Laine Jaakko O

Mäntysalo Pentti

Antosalo Viljo

Liiketyöntekäin Liitto r.y.

Keskinen Ebba

Hallikainen Viljo

Nielsen Marjatta

Korpinen Irma

Lujanen Hellin

Laurikainen Leo

Hytönen Toivo

Huupponen Sulo

Mäkinen Erkki

Varsinaiset jäsenet:

Iltanen Armas
Virtanen Alpo
Talvisilta Kullervo
Mäkinen Osmo

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Tuomi Pekka
Parviainen Sirkka-Liisa
Sipponen Olavi
Hanka Elvi
Huttunen Pauli
Tenhovirta Auno
Korpelin Emil
Verkkonen Kauko

Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.

Kontturi Kaino
Merikukka Sakari
Mäkipaaso Lauri
Reinikainen Juho

Immonen Teuvo
Torssonen Jarkko
Grönqvist Kaarlo
Merikukka Jaakko
Juntunen Olavi
Haverinen Eelis
Paananen Erkki
Penttinen Kalevi

Suomen Merimies — Unioni r.y.

Nikula Lauri
Herdin Robert
Anttila Reijo

Kinnari Pekka
Löfström Holger
Imppu Antero
Raanti Ensio
Taberman Martti
Kauppila Mauri

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

Kuusio Matti
Auvinen Arvo
Eerola Elli
Sinivuo Olavi
Rutanen Matti
Hotakainen Kimmo
Eerola Tenho
Suuronen Antti
Gustafsson Eero
Jantunen Alpo
Häikiö Heikki

Kuromaa Reino
Halme Kalervo
Stendahl Rudolf
Uski Pertti
Puranen Väinö
Vallenius Kaj
Päivärinta Hilikka
Salmikivi Jorma
Pulkinen Reino
Helminen Olli
Jaakkonen Matti
Ronkainen Arvo
Härmä Paavo
Palmu Tauno
Lähteenaho Kauko
Koivuniemi Aarne
Sinivaara Aatos
Kaunisvirta Esko
Kantanen Toivo
Skants Arvo
Kilpi Veli
Lahti Pentti

Varsinaiset jäsenet:

Ahokas Ossi
Mäkelä Kalevi
Joutsjoki Eino
Talvitie Helge
Haverinen Otto
Koski Helvi
Vilokkinen Johannes

Nahka- ja Kumialojen ammattiliitto r.y.
Lassinen Erkki

Paperiteollisuuden Työntekäin Liitto r.y.

Mikkola Taisto
Vainonen Alpo
Halinen Pentti
Lehto Veikko
Seppänen Jaakko
Mäkelä Allan
Raivio Simo

Puutyöväen Liitto r.y.

Verronen Taisto
Vesimäki Kauko
Hietasaari Veikko
Haverinen Pekka
Immonen Pentti

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekäin Liitto r.y.
Hiltunen Vilho

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Haapavuori Antti
Koivisto Reino
Sauvola Matti
Jokisalo Risto
Hämäläinen Veikko
Lahtinen Pertti
Kuosmanen Tauno
Moilanen Kalle
Ronkainen Leo
Puumalainen Matti
Juurinen Terttu
Martikainen Eila
Pyykkö Markku
Luukkonen Väinö

Tuominen Jaakko
Suhonen Ella

Sakki Onni
Juva Unto
Pulli Vilho
Riikonen Onni
Kokkonen Kauko
Inkiläinen Matti
Viinanen Tauno
Korpioja Reino
Kytömäki Erkki
Lahti Esko
Etumäki Kauko
Laine Ilmari
Karjalainen Paavo
Hassinen Urho

Mäkelä Leevi
Myllylä Eero
Hallberg Oiva
Kainulainen Tauno
Kotilainen Esko
Salminen Simo
Tingander Erkki
Lahtinen Esko
Rytty Onni
Koljonen Kalle

Kuparinen Kalevi
Tusa Sakari

Varsinaiset jäsenet:

Andrejev Aila
Pirttikangas Pentti

Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Elf Arvo
Lehtikangas Reino
Lampelo Sanni
Junkkari Kyösti
Kolsi Sulo
Mäki Erkki
Tamminen Kauko

Vierula Aarre
Lehto Eino
Aaltonen Pekka
Nieminen Esko
Kotiharju Martti
Alanoja Hannu
Hyvärinen Otto
Ojala Matti

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Mariluoto Pirkko
Rinne Eevi
Keinonen Osmo
Hipsi Eino
Jääskeläinen Erkki
Honkanen Osmo
Holopainen Simo
Toivola Eino
Pulkkinen Matti
Kinnunen Helge
Hirvonen Martti
Pajunen Aarne
Salama Aarni
Turunen Eero
Lehti Lauri
Laine Veikko
Mäkelä Timo
Hemminki Pentti
Eriksson Birger
Liimatainen Heimo
Aalto Aarre
Vilenius Atte
Ceder Veikko
Brännfors Arvo
Tuukkanen Keijo
Kämppe Vilho
Höglund Eskil
Tofferi Reimi
Peltonen Erkki
Ojanen Leo
Henttu Eino
Oikarinen Antti
Ahava Niilo
Ristiaho Eino

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.

Haaja Tapani

Toivonen Kauko
Wiksten Erkki

Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.

Pekkonen Vilho
Hakala Pekka
Kaipainen Urpo

Varjonen Heikki
Henttonen Onni
Kymäläinen Juhani
Lyytikäinen Viktor
Löthman Veijo
Järvinen Uno

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.

Kanninen Kalervo

Hänninen Hemmo
Palomäki Mikko

Varsinaiset jäsenet:

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.

Mäkinen Eino

Hyvönen Matti

Mauri Teuvo

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.

Järvinen Irja

Leino Else

Järvinen Aura

Kalliomäki Elli

Nissinen Hilikka

Mannila Kaarina

Lahtinen Greta

Rinne Tauno

Portin Lars

Renfors Toini

Räsänen Leena

Sylgren Taisto

Rostedt Eino

Nieminen Tapio

Marjamäki Kauko

Salo Tauno

Korvenoja Vilho

Vienonen Katri

Toimittajaliitto r.y.

Massinen Aimo

Jaakkola Reino

Lindfors Aarre

Virkamiesten ja Työntekijöiden Yhteisjärjestö VTY r.y.

Koski Onni

Marttinen Eino

Niittoaho Keijo

Keijonen Unto

Aalto Veikko

Pesu Sulo

Koskela Sulo

Leskinen Aarne

Kola Seppo

Markkola Paavo

Aarnio Aimo

Merikari Heikki

Löytönen Yrjö

Rantanen Ensio

Aikio Eelis

Lehto Kaarlo

Salpakoski Aarne

Ihalainen Eino

Kiuru Tauno

Silvennoinen Vilho

Myllynen Aimo

Roivas Väinö

Arvola Väinö

Pirhonen Teuvo P

Kangas Esko

Syrjänen Lasse

Aalto Lasse

Soininen Tenho

Helo Pentti

Kumén Niilo

Nieminen Mauno

Martikainen Olavi

Lehtinen Toivo

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Walin Arvo

Lehtinen Aino

Leinonen Viljo

Suomen Laivanpäälystöliiton edustaja puheoikeudella

Henrikki Rislakki

Suomen Muusikkojen Liiton edustaja puheoikeudella

Jorma Taivainen

Henkilökunta

Vuoden 1974 lopussa oli SAK:n palveluksessa 93 henkilöä, eläkkeellä 9 ja perhe-eläkettä sai 4 henkilöä.

HALLINTO-OSASTO

Yleinen jaosto

- puheenjohtaja Pekka Oivio
- sihteeri Irene Vähätalo
- II puh.joht. Arvo Hautala
- sihteeri Sirpa Iloa
- III puh.joht. Veikko Ahtola
- sihteeri Pekka Morri
- sihteeri Anneli Roine
- sihteeri Simo Elomaa
- sihteeri Raija Pitkänen

Kansainvälisten asiain jaosto

- Kansainväl. asiain, siht. Kari Tapiola
- Kansainväl. jaoston siht. Helena Korhonen
- Kielenkääntäjä Raili Blom

Koulutusjaosto

- Koulutussihteeri Pentti Öhman
 - Koulutustoimitsija Leena Koljonen
 - Koulutustoimitsija Toivo Kyllönen
 - Koulutusjaoston sihteeri Aulikki Liukko
- Talouspoliittinen jaosto
- Talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen
 - Tutkimussihteeri Matti Hannula
 - Tutkimussihteeri Ismo Luimula
 - Talouspoliittisen jaoston sihteeri Aulikki Liukko

Taloulosasto

- Talouspäälikkö Rauno Kousa
- Toimistopäälikkö Ensio Tuominen
- Isännöitsijä Aimo Parrila
- Kirjanpitäjä Riitta Mänttari
- Kassanhoitaja Ritva Virolainen
- Virkailija Else Aro
- Konekirjoittaja Aino Davidsson
- Konekirjoittaja Aino Peltonen
- Konekirjoittaja Raili Törnström
- Vanhempi virkalija Leena Bloigu

- Virkailija Taimi Visa
- Virkailija Pirjo Haapanen
- Virkailija Irma Hägglund
- Virkailija Paula Kivivuori
- Arkistinhoitaja Seija Malinen
- Keskushoitaja Seija Kettunen
- Vahtimestari Leo Paukku
- Autonkuljettaja Esko Peura
- Emäntä Toini Löytönen
- Lähetti Ari Ahlfors
- Lähetti Kaisa Sember
- Lähetti Ritva Arvila
- Siivooja Maire Bergqvist
- Siivooja Tarja Kokko
- Siivooja Raija Korkalainen
- Siivooja Tuulikki Kivisaari

Järjestöosasto

Järjestöjaosto

- Toimitsija Maunu Alppinen

PIIRITOIMISTOT

Jyväskylän piiritoimisto

- Piiritoimitsija Juhani Surakka
- Toimistoapulainen Raili Närhi

Lappeenrannan piiritoimisto

- Piiritoimitsija Kai Ritala
- Toimistoapulainen Leila Oderma

Rovaniemen piiritoimisto

- Toimistoapulainen Kerttu Lahtinen

Tampereen piiritoimisto

- Piiritoimitsija Teuvo Lehtinen
- Toimistoapulainen Kirsti Bister

Vaasan piiritoimisto

- Piiritoimitsija Erkki Varpula

Varkauden piiritoimisto

- Piiritoimitsija Onni Puustinen
- Toimistoapulainen Helga Vänttinen

Naisjaosto

- Naiss sihteeri Helvi Raatikainen
- Toimitsija Vieno Hämäläinen

Nuorisajaosto

— Nuorisosihteeri Lauri Ihalainen

Ruotsinkielinen jaosto

— Ruotsinkielinen sihteeri Kurt Gustafsson
— Virkailija Anne-Marie Vuorinen
— Järjestöosaston sihteeri Maija-Liisa Kekkonen

Työehtosopimusosasto

Työehto- ja oikeudellinen jaosto

— Vastaava lakimies Mikko Varis
— Lakimies Olavi Sulkunen
— Lakimies Arjo Suonperä
— Lakimies Tarja Halonen
— Lakimies Jukka Sädevirta
— Lakimies Kirsti Palanko-Laaka
— Lakimies Juhani Hämäläinen
— Virkailija Marjut Vainio
— Työehtosopimusosaston sihteeri Ritva Kivelä

Sosiaali- ja työsuojelujaosto

— Sosiaalis sihteeri Matti Savola
— Asiantuntijalääkäri Markku Toropainen
— Työturvallisuussihteeri Raimo Kärkkäinen
— Yritysdemokratias sihteeri Lauri Kaarisalo
— Rationalisointisihteeri Antti Mattila
— Toimitsija Toivo Ranta
— Sosiaali- ja työnsuojelujaoston sihteeri Irma Hursti

Tiedotus- ja julkaisuosasto

— Tiedotuspäällikkö — Päätoimittaja Sakari Montonen
— Tiedotussihteeri Tom Saxén

Lenkki

— Toimitussihteeri Kirsti Kekkonen

Palkkatyöläinen

— Toimitussihteeri Jouni Jokisalo
— Toimittaja Olli Paunu
— Toimittaja Kerttu Vainio

Löntagaren

— Toimitussihteeri Tom Saxén
— Toimittaja Christina Nordgren-Ra
— Virkailija Marja-Leena Kanerva
— Tiedotus- ja Julkaisuosaston sihteeri Hilka Jukarainen

Osoiteosasto

— Osoitevirkailija Helvi Teppo
— Osoitevirkailija Orvokki Väisänen

Kuntokeskus

Vt. Esimies Ensio Tuominen
Toimitsija Raili Pakarinen
Virkailija Raili Karonen
Virkailija Saimi Meronen
Siivooja Eira Eriksson
Siivooja Sirkka Jyrkänne
Siivooja Katri Rask

Yhdistykset, säätiöt, yhtiöt, osuuskunnat ja kv. ammatilliset järjestöt SAK:n jäsenyys/osakuus

A. YHDISTYKSET

Aikakauslehtien Liitto, Invalidiliitto, Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto, Kotineuvontaliitto, Lomaliitto, Pohjola-Norden, Rationalisointiliitto, Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö, Suomen Festivaaliyhdistys, Suomen MTM-yhdistys, Suomen Pakolaisapu, Suomen Työn Liitto, Suomen YK-liitto, Suomi-Neuvostoliitto-Seura, Tapaturmatorjunta, Työväen Kuntoliitto, Työväen Kuvataidetoimikunta, Työväen Sivistysliitto, Vuokralaisten Keskusliitto.

B. SÄÄTIÖT

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö, Asuntosäätiö, Kansan Sivistysrahaston Kannatusyhdistys, Kansan Sivistysrahaston Säätiö, Tarjoilupalkkiorahasto, Työterveyslaitoksen Kannatusyhdistys, Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen Kannatusyhdistys.

C. YHTIÖT

Aremainos, Hakaniemen Merikiinteistö, Kansa-yhtiöt, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Matkatoimisto Lomamatka, Matkatoimisto Matkarengas, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö.

D. OSUUSKUNNAT

Osuuspankki Yhteistuki, Valtakunnallinen Vuokralato-Osuuskunta.

E. KANSAINVÄLISET AMMATILLISET JÄRJESTÖT

EAY, PAY, TUAC, VAKL

SAK:n edustajia toimikunnissa, komiteoissa, neuvottelukunnissa ym.

pj = puheenjohtaja

vpj = varapuheenjohtaja

A

AE-keskustoimikunta: Aarne Etelä, Helvi Raatikainen ja Tom Saxén

— työvaliokunta Helvi Raatikainen

Aikuiskoulutuskomitea: Pentti Öhman

A-klinikkasäätiö, valtuuskunta 1974—77: Toivo Ranta

Ammatillisten oppilaitosten yleissivistävän opetuksen uudistamistoimikunta: Pentti Öhman

Ammatinvalinnanohjausneuvosto: Lauri Ihalainen (Leena Koljonen)

— työvaliokunta Lauri Ihalainen

Ammattienedistämislaitos-säätiö, hallintoneuvosto 74—77: Ari Kekkinen, Antti Mattila (Kaarlo Perä-Kasari)

Ammattikasvatusneuvosto, ammattiope-
tuksen jaosto 74—76: Leena Koljonen (Toivo Kyllönen)

Ammattikurssiasiaain neuvottelukunta: Leena Koljonen (Lauri Ihalainen), Risto Koskinen (Harry Vainio)

Ammattitautilainsäädäntöä tarkistava to-
imikunta: Markku Toropainen

Aremainos, johtokunta: Sakari Montonen
(pj), Rauno Kousa

Asuntosäätiö, valtuuskunta: Niilo Hämäläinen ja Arvo Hautala

— hallitus Rauno Kousa (vpj).

Asuntotuotantoneuvottelukunta: Pekka Morri (Teuvo Lindström)

Ay-vahinkolautakunta (ay-liike ja Kansa-
yhtiöt): Jukka Sädevirta, Esko Honkavaara,
Kauko Suhonen

C

Chilen pakolaistoimikunta: Kari Tapiola

E

EFTA:n konsultatiivinen komitea: Antero Tuominen

62

Elinkeinohallitus, lisätty istunto
4/74—4/77: Pekka Morri (Jorma Reini, Jaan Vingaasar), Matti Hannula (Antero Tuominen, Mauri Kavonius), Ismo Luimula (Aarno Aitamurto, Eero Hovi)

Eläkejärjestelmien indeksisidonnaisuus-
säännösten uudistaminen ja yhtenäistäminen
tulopoliittisen kokonaisratkaisuun liittyvien
sopimuskohtien mukaisesti -komitea 10/74:
Matti Savola

Eläkejärjestelmäkomitea: Matti Savola

Eläketiedotustoimisto, johtokunta: Sakari Montonen

Eläketurvakeskus, edustajisto 74—76:
Pekka Oivio, Simo Elomaa, Sulo Penttilä,
Lauri Vilponiemi (Esko Suikkanen, Jarl Sund, Pekka Virtanen, Matti Haapakoski)
— eläkelautakunta 74—76: Antti Hietanen,
Paavo Hyvönen, Erkki Lassinen (Markku Toropainen, Toivo Piironen, Esko Honkavaara)

— hallitus 74-76 Arvo Hautala (Ilmari Kosonen), Veikko Ahtola (Matti Veirto)

— tiedotustoimikunnan neuvottelukunta:
Sakari Montonen

— tilintarkastaja Rauno Kousa

Ennakkoperintätoimikunta: Sakari Savio
(Olavi Sulkane)

Eroraharahasto, hallintoneuvosto 73—75:
Niilo Hämäläinen, Veikko Ahtola, Aarre Happonen, Arvo Hautala, Jarl Sund (Ahti Fredriksson, Väinö Kujanpää, Erkki Pohjo-
lainen, Simo Elomaa, Viljo Ronkainen)

— työntekijäosaston johtokunta: Lauri Kaarisalo (Tarja Halonen), Lauri Kuivanen (Aarne Koskinen), Arvi Hampinen (Väinö Huhtamäki)

— työntekijäosaston johtokunnan lisäjä-
senet: merenkulkuala, Lauri Nikula (Pentti Ojanen), maatalousala, Pekka Virtanen (Raimo Lindlöf),

rakennusala, Lauri Anttila (Esko Tyvijär-
vi),

satama-ala, Pekka Teikari (Eerik Ruotsa-
lainen)

Etelä-Suomen sairausvakuutusalueen sai-
rausvakuutuslautakunta -76: Lauri Kaa-
risalo (Lauri Ihalainen)

Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö, joh-
tokunta: Niilo Hämäläinen (Pekka Oivio)

G

GATT-valtuuskunta: Antero Tuominen
(Kari Tapiola)

H

Hakaniemen Merikiinteistö, hallitus: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Rauno Kousa, (Pekka Morri, Simo Elomaa)

Helsingin työvoimapiirin neuvottelukunta: Aarne Etelä, 7/74 alkaen Maunu Alppinen (Veikko Väleranta)

— ammattikurssijaosto: Aarne Etelä, 7/74 alkaen Lauri Ihalainen

Henkisen maanpuolustuksen suunnittelukunta: Niilo Hämäläinen (Aarre Happonen), Holger Nieminen (Helvi Raatikainen)

— järjestöjaosto: Sakari Montonen
Hintaneuvosto päätt. 3/74: Nils Nilsson (Mauri Kavonius ja Esko Honkavaara), Pekka Morri (Antero Tuominen ja Matti Hannula), Ismo Luimula (Aarno Aitamurto ja Pentti Lundström)

Hintavalvontalain neuvottelukunta: Matti Hannula (Antero Tuominen), Ismo Luimula (Aarno Aitamurto)

I

ILO-neuvottelukunta: Matti Savola, Kari Tapiola, (Lauri Kaarisalo, Paavo Hyvönen)
Invalidihuoltoasiain neuvottelukunta 74-76: Matti Savola

K

Kansalaisjärjestöjen kansainvälisen toiminnan komitea: Leena Koljonen

Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto: Helvi Raatikainen

Kansan Sivistysrahasto, hallitus: Pentti Öhman

Kansaneläkelaitos, lisätty hallitus: Emil Strand, Matti Savola

— kuntoutusasiain neuvottelukunta 72-74: Matti Savola

— työterveyshuollon kehitystä seuraava neuvottelukunta 4/74—3/77: Markku Toropainen

Katastrofiluonteisten työtapaturmien tutkimustoimikunta: Matti Savola

Kauppaoppilaitosten yhteiskuntatalouden opetussuunnitelmatoimikunta: Pentti Öhman

Kehitysalueiden neuvottelukunta: Pekka Virtanen (Ismo Luimula)

— elinkeinopoliittinen jaosto: Ismo Luimula

Kehitysyhteistyöasiain neuvottelukunta: Kari Tapiola

Kemian Työntekijäin työttömyyskassa — tilintarkastaja Rauno Kousa

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Aura, hallitus: Arvo Hautala

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kalervo, hallitus: Pekka Morri

KEVSOS-valtuuskunta: Simo Elomaa ja Antero Tuominen

— teollisuustyöryhmä: Antero Tuominen
Kirjanpitolautakunta: Ensio Tuominen

Kotimaisen tuotannon valtuuskunta: Helvi Raatikainen, Sakari Montonen (Ismo Luimula)

— kampanjatoimikunta: Tom Saxén
Kotineuvotaliitto, hallitus: Vieno Hämäläinen

Kristillis-yhteiskunnallinen Työkeskusliitto: Helvi Raatikainen

Kuluttajaneuvosto: Helvi Raatikainen (Vieno Hämäläinen), 11/74 alkaen Mikko Varis (Matti Hannula) ja Kerttu Vainio (Kirsti Ryynänen)

Kuluttajien vakuutustoimisto, hallitus: Helvi Raatikainen

Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, kilta-toimikunta: Vieno Hämäläinen

Kunnallinen ruokahuoltotoimikunta: Toivo Ranta

Kunnallinen virkariitalautakunta 74—76: Olavi Dahl (Veijo Jalava ja Väinö Arvola)

Kustannusosakeyhtiö Tammi, johtokunta: Sakari Montonen

L

Lasi- ja Posliinityöväen Työttömyyskassa, tilintarkastaja: Rauno Kousa

Lomaliitto, hallitus: Rauno Kousa (pj)

— työvaliokunta Rauno Kousa

— liittovaltuusto: Simo Elomaa

M

Maatalouden hintatoimikunta: Pekka Morri, Simo Elomaa

Maatalouden markkinointitoimikunta: Pekka Morri (Antero Tuominen), Ismo Luimula (Olavi Sulkanen)

— lihajaosto: Pekka Morri

Maatalousalan työeläkekassa, valtuuskun-

ta: 74—76, Rainio Paurila (pj), Helvi Raatikainen (Liisa Salmesoja), Einari Kultanen (Kaarlo Grönqvist), Väinö Savela (Kalle Tuominen), Maria Tjäderhane (Rauha Andelin), Olavi Kiislakari (Erkki Paananen), Vilho Ahonen (Erkki Hämäläinen)

— hallitus: Pentti Erkkilä (Kaarlo Tamme-
la), Rudolf Salminen (Linda Tiittanen),
Pekka Virtanen (Raimo Lindlöf)

Maataloustuen jakoperustetoimikunta:
Antero Tuominen

Maataloustuotteiden hintamarginaaleja
selvittelevä neuvottelukunta: Matti Hannula
Matkailuasiain neuvottelukunta (74—76)
Toivo Ranta

Matkatoimisto Lomamatka, johtokunta:
Rauno Kousa

Matkatoimisto Matkarengas, hallitus:
Tarja Halonen

Mekaanisen puualan työttömyyskassa, ti-
lintarkastaja Rauno Kousa

Metsäalan työeläkekassa, valtuuskunta
74—76: Eelis Mononen (Heikki Ohtonen),
Pekka Juho (Reino Leppänen), Tommi Rinne
(Pauli Pettersson), Lauri Nikula (Reino Re-
ponen), Antti Mattila (Matti Hannula), Juho
Reinikainen (Veikko Rytty)

— hallitus: Matti Savola (pj), Veikko Ah-
tola (Esko Suikkanen), Kaarlo Tammela
(Pentti Erkkilä), Pekka Virtanen (Raimo Lin-
dlöf)

O

Osuuspankki Yhteistuki, hallintoneuvos-
to: Elsa Aaltonen, Arvo Hautala, Sakari
Montonen, Pekka Morri, Pekka Oivio, Helvi
Raatikainen

— johtokunta: Rauno Kousa, Simo Elo-
maa

— tiedotusjaosto: Sakari Montonen (pj)

P

Paineastialautakunta: Matti Kopperi

Palkansaajaväestön maataloustuloneu-
vottelukunta: Pekka Oivio (pj), Simo Elomaa
(Jarl Sund), Veikko Ahtola (Sulo Penttilä,
Pekka Morri (Nils Nilsson), Mauri Kavonius
(siht)

Palkkaturva-asiain neuvottelukunta:
Mikko Varis (Tarja Halonen), Pekka
Hynönen (Matti Malmi)

Paperiteollisuuden Työntekijäin Työttö-

myyskassa

— tilintarkastaja Rauno Kousa

Pohjois-Suomen Teollisuusopiston Säätiö,
hallintoneuvosto: Antti Mattila

Pohjola-Norden edustajisto: Helvi Raati-
kainen

Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö,
johtokunta: Niilo Hämäläinen ja Jarl Sund
(Pekka Oivio)

— tiedotusvaliokunta: Tom Saxén

Pääkaupunkiseudun ammattikurssisäätiö,
hallitus: Leena Koljonen (Risto Koskinen)

— valtuuskunta: Leena Koljonen (Risto
Koskinen), Pentti Öhmän (Lauri Ihalainen)

R

Rakennusalan työeläkekassan valtuuskunta
74—76: Aarno Aitamurto (puheenjohtaja),
Vilho Rajala (Lauri Kirvesniemi), Veikko
Väliranta (Yrjö Kaivola), Leo Hakala (Kosti
Jokela), Kirsti Palanko-Laaka (Arvo Kor-
honen), Aimo Myllynen (Arvi Tahvanainen)

— hallitus: Matti Ojala (Viljo Lehtinen),
Kaarlo Hautakangas (Sulo Koskela), Mauri
Nisula (Onni Lindfors)

Rakennuskustannusindeksitoimikunta:

Ismo Luimula

Rationalisointiliitto, hallitus: Antti Mattila
Rautatieläisten työttömyyskassa, tilin-
tarkastaja: Rauno Kousa

Rautatieläisten Kustannus Oy, tilintarkas-
taja: Rauno Kousa

Ruokaperunatoimikunta: Pekka Morri

S

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta
6/73—6/76: Toivo Jahn, (Raimo Kantola)

Satama-alan työeläkekassa, valtuuskunta
74—76: Raimo Holopainen (Seppo Anti-
kainen), Matti Jormanainen (Esko Helander),
Nils Taivassalo (Kalevi Koskela), Mauno
Tölli (Eero Porkka), Eino Koponen (Reijo
Lehtonen), Leo Roppola (Toivo Veteli)

— hallitus: Lauri Kaarisalo (pj), Pekka
Teikari (Arttu Alila), Jorma Lehtinen (Aatos
Mäki-Paavola), Eerik Ruotsalainen (Gösta
Mauno),

SEV-komissio: valtuuskunta: Simo Elo-
maa ja Antero Tuominen ulkomaankauppa-
työryhmä Antero Tuominen

Siirtolaisasiainneuvottelukunta: Antero
Tuominen (Matti Savola)

—julkaisujaosto Tom Saxén
Sijainninhajausasiainneuvottelukunta:
Matti Hannula (Mauri Kavonius), Ismo Luimula (Eero Hovi)

SITRA, TA=projektia valvontatoimikunta: Matti Hannula

— Futures-projektia valvova toimikunta: Matti Hannula

Standardointikomitea: Raimo Kärkkäinen
Suojalaite Oy, tilintarkastaja: Rauno Kousa

SAK-KANSA-yhtiöt, neuvottelukunta: Elsa Aaltonen, Lauri J. Havia, Rauno Kousa, Holger Nieminen, Matti Ojala, Sulo Penttilä, Matti Savola ja Kauko Suhonen

— tiedotusjaosto: Tom Saxén

SAK-LTK, suuri neuvottelukunta: Matti Haapakoski, Arvo Hautala, Niilo Hämäläinen, Kunto Kaski, Pekka Morri, Pekka Oivio, Jarl Sund

SAK-STK, rationalisointineuvottelukunta 9/74-8/77: Antti Mattila, Eero Lehtonen, Into Mäkinen, (Seppo Niemi, Edvin Kenraali, Pertti Viinanen), Raimo Kärkkäinen, (siht)

SAK-STK, suuri neuvottelukunta: Pekka Oivio, Arvo Hautala, Veikko Ahtola, Aarno Aitamurto, Simo Elomaa, Kunto Kaski, Aarne Koskinen, Pekka Morri, Seppo Niemi, Sulo Penttilä, Viljo Ronkainen, Esko Suikkanen, Jarl Sund ja Lauri Vilponiemi

SAK-STK, tilastolautakunta: Mauri Kavonius (Lauri Kuivanen), Pekka Morri (Antero Tuominen), Jouko Mäkelä (Ismo Luimula, siht)

SAK-STK, ruokailua kehittävä työryhmä: Toivo Ranta

Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö: Veikko Ahtola (pj), Rauno Kousa (vpj)

— hallitus: Simo Elomaa, Matti Haapakoski, Matti Niinimäki, Matti Savola, Kauko Suhonen, Jarl Sund

Suomen Festivaaliyhdistys, hallitus: Lauri Ihalainen

Suomen MTM-yhdistys: Antti Mattila

Suomen Pakolaisapu, hallitus ja työvaliokunta: Tarja Halonen

Suomen Standardisoimislautakunta 74-76: Antti Mattila

Suomi-DDR, TTT-komissio: Antero Tuominen

Suomi-Ruotsi, työnvälityssopimus

— seurantaryhmä: Antero Tuominen
Sähkö- ja lämpötariffitoimikunta: Antero Tuominen

T

Talouselämän johtamiskoulutuksen neuvottelukunta: Antero Tuominen

Talousneuvosto: Nils Nilsson (Pekka Morri), Arvo Hautala (Ismo Luimula)

Tammen ay-kirjalisuutta toimittava työryhmä: Pentti Öhman

Tapaturmatorjunta, valtuuskunta: Niilo Hämäläinen

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto, neuvottelukunta: Aarre Happonen, Martti Veirto, Pekka Virtanen, Matti Savola, Lauri Vilponiemi

Tapaturmavakuutusyhtiöiden asuntotuotantotyöryhmä: Antero Tuominen

Tarjoilupalkkiorahasto: Ahti Fredriksson (pj), (Pekka Morri)

Tarkastuslautakunta 72—76: Matti Savola
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta,

— työmarkkinajaosto: Vieno Hämäläinen

— koulutusjaosto: Leena Koljonen

Teknillinen korkeakoulu, asiantuntijaneuvosto: Antero Tuominen, Pentti Öhman

Teknillisen alan oppilaitosten opetus-suunnitelmia uudistava toimikunta Raimo Kärkkäinen, Antti Mattila

Teknillisten turvallisuusmääräysten neuvottelukunta: Antti Mattila (Raimo Kärkkäinen)

Teollisuustoimikunta: Antero Tuominen

Tilastoneuvosto: Ismo Luinula

Tullitariffilautakunta: Antero Tuominen (Unto Luotola)

Tulopoliittinen selvitystoimikunta: Pekka Morri (Antero Tuominen, Matti Hannula), Ismo Luimula (Gunnar Asplund, Jouko Mäkelä)

Tuotantokomiteoiden Keskustoimikunta 72—74: Eino Yrjönen, Aapeli Lankinen, Viljo Ronkainen, Ari Kekkinen (Väinö Kujanpää, Lauri Kirvesniemi, Pentti Lundström ja Unto Puttonen)

Tuottavuus -lehti, toimituskunta: Jouni Jokisalo

Työeläkekassat, tilintarkastaja Rauno Kousa

Työeläkelaitosten Liiton luotonannon periaatteita käsittelevä neuvottelukunta: Arvo

Hautala, Antero Tuominen

Työelämän suhteita tutkiva neuvottelukunta: Matti Savola, Jukka Sädevirta

Työllisyysasiain neuvottelukunta: Pekka Morri (Antero Tuominen ja Matti Hannula) Arvo Elf (Kalevi Väisänen ja Jouni Kivivuori)

— työllisyysjaosto: Pekka Morri

— maa- ja metsätaloustieteiden neuvottelukunta: Pekka Virtanen

— teollisuusjaosto: Mauri Kavonius

— korvausjaosto: Arvo Elf

— maataloustaloutta harjoittavien tulorajaperusteita tutkiva toimikunta: Arvo Elf

— asuntojaosto: Pekka Morri

— palveluelinkeinojen jaosto: Jan Furstenborg

— virastotyöjaosto: Kyllikki Raikonen

— nuorisotyöjaosto: Pekka Morri

Työmarkkinaopin työryhmä 72—74: Lauri Ihala

— Työmarkkinatoimikunta

— neuvottelujärjestystyöryhmä: Kirsti Palanko-Laaka (siht), Aarne Koskinen, Antero Mäki, Olavi Sulkunen

— työehtosopimustyöryhmä: Arjo Suonperä, Lauri Kuivanen

— työriitalakityöryhmä: Mikko Varis, Jukka Sädevirta

— Neuvottelujärjestystyöryhmä (SAK-LTK), Kunto Kaski ja Matti Haapakoski

Työneuvosto: Tarja Halonen (Arjo Suonperä)

— teollisuuslaitokset ja muut työaikalaian alaiset liikkeet, laitokset ja yritykset: Lauri Kuivanen (Kalevi Aronen)

— Kauppaliikkeet ja toimistot: Kauko Suhonen

— Maatalous: Pekka Virtanen (Juhani Hietanen)

— naisten yötyö: Elsa Aaltonen (Helvi Raatikainen)

Työnvälityssasiain neuvottelukunta: Pekka Morri (Antero Tuominen)

— työlopastaajat: Antero Tuominen

— tiedotusjaosto: Tom Saxén

Työpaikkaterveydenhuoltotoimikunta: Matti Savola

Työperäisen syöväntorjuntaa ja kontrolia koskevan ILO:n yleissopimuksen n:o 139 ratifiointimahdollisuuksia selvittävä työryhmä: Markku Toropainen

Työrikoskomitea: Mikko Varis, Jukka Sädevirta (siht)

Työsuojelunvalvontalautakunta: Antti Matila (Into Mäkinen)

Työsuojelukomitea: Jukka Sädevirta

Työsuojeluneuvottelukunta -75: Lauri Kaarisalo (Markku Toropainen), Raimo Kärkkäinen (Pekka Ahmavaara)

— työvaliokunta: Lauri Kaarisalo

— lakijäsenistö: Lauri Kaarisalo

— tekninen jaosto: Markku Toropainen

— koulutus- ja tiedotusjaosto: Kalevi Väisänen

Työturvallisuuslaitos, hallitus: Matti Savola

— Oulun osaston neuvottelukunta: Kalevi Hakala

— tutkimustoimikunta: Markku Toropainen (Raimo Kärkkäinen)

— kansainvälinen jaosto: Raimo Kärkkäinen

Työturvallisuusneuvosto: Raimo Kärkkäinen, Matti Savola

Työ Terveys Turvallisuus -lehti, toimitusneuvosto: Raimo Kärkkäinen (Markku Toropainen)

Työturvallisuuslakien ja työlainsäädännön vaikutusta alueelliseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen tutkiva toimikunta: Matti Savola

Työturvallisuuslakien neuvottelukunta 72—74: Matti Savola (Harry Vainio), Lauri Kaarisalo (Erkki Lassinen)

Työturvallisuuslakien 74—76: Kunto Kaski, Aapeli Lankinen, (Edvin Kenraali, Pekka Virtanen, Aarno Aitamurto ja Lauri Kuivanen)

Työturvallisuuskeskus, keskustuimikunta ja työvaliokunta: Raimo Kärkkäinen

Työturvallisuuslain uudistamiskomitea

— asetustoimikunta: Jukka Sädevirta

Työvoimaneuvosto: Pekka Morri (Teuvo Lindström), Matti Ojala (Ismo Luimula)

— liikkuvuusavustaja: Pekka Morri

— ulkomaisen työvoiman jaosto: Antero Tuominen

Työväen Akatemia, Hallintoneuvosto: Pentti Öhman, Leena Koljonen

Työväen Kuntoliitto

— hallitus ja työvaliokunta: Olavi Sulkunen

— tilintarkastaja: Sakari Montonen (Paavo Friman)

Työväen Sivistysliitto
 — liittotoimikunta: Leena Koljonen (vpj),
 Pentti Öhman
 — työvaliokunta: Leena Koljonen
 — elokuvatoimikunta: Kirsti Palanko-Laaka
 — ay-toimikunta: Leena Koljonen
 — työväenliikkeen radio- ja tv-toimikunta: Sakari Montonen
 — ruotsinkielinen sihteeristö: Tom Saxén (pj), Rauno Kousa, Kurt Gustafsson
 Työväen Taloudellinen Tutkimuslaitos, johtokunta: Niilo Hämäläinen, Pekka Morri ja Simo Elomaa
 — tutkimusjaosto: Antero Tuominen ja Ismo Luimula
 Työväen Urheiluliiton nuorisovaliokunta: Lauri Ihalainen

U

Ulkomaankaupan neuvottelukunta: Niilo Hämäläinen

V

Vaasan lääninhallitus
 — läänin teollisuustoimikunta: Kalervo Haka, 10/74 alkaen Erkki Varpula
 — läänin ja piirihallintoviranomaisten neuvottelukunta: Kalervo Hanka, 10/74, alkaen Antti Koivumäki

Vajaakuntoisten työhönsijoittamisasiain neuvottelukunta Raimo Kärkkäinen (Kalervo Kanninen)

Vakuutusalan kuluttajaneuvottelukunta: Helvi Raatikainen

Vakuutusosikeus 74—76: Markku Toropainen ja Olavi Sulkunen, (Raimo Lindlöf, Kirsti Palanko-Laaka, Toivo Piironen, Erkki Lassinen, Ari Kekkinen ja Esko Tyvijärvi)
 — TEL- ja LEL-asiat: Lauri Kaarisalo (Kirsti Palanko-Laaka)

Vakuutusyhtiö Vernandi, hallitus: Helvi Raatikainen

— eläkeasiain neuvottelukunta: Helvi Raatikainen

Valtakunnallinen Vuokratalo-Osuuskunta
 — hallitus Rauno Kousa

— tiedotustoimikunta Sakari Montonen (vpj)

Valtion Hankintakeskus, johtokunta

Rauno Kousa

Valtion nuorisoneuvosto: Lauri Ihalainen
 — tutkimusjaosto Lauri Ihalainen

Valtion viljavarasto: Pekka Virtanen, Arvo Hautala

Valtion Virkariitalautakunta, Pekka Oivio (Unto Keijonen ja Paavo Markkola)

Vanhustyön keskusliiton eläkkeelle valmentautumisneuvottelukunta: Veikko Varjus
 Vankilatyökomitea: Toivo Ranta (Olavi Sulkunen)

Virkaehtokomitea Pekka Oivio, 9/74 alkaen Lauri J. Havia

Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö

— tilintarkastaja Rauno Kousa
 Vuoden 1974 kalleusluokitustoimikunta: Pekka Morri

Vuokralaisten Keskusliitto 74—76
 — valtuuskunta: Pekka Morri ja Ismo Luimula

— johtokunta: Pekka Morri
 Vuokraneuvosto: Matti Hannula (Olavi Sulkunen ja Tarja Halonen)

— kiinteistö kustannusjaosto: Matti Hannula

— vuokrasuhdejaosto: Olavi Sulkunen

Y

YK- naisten vuoden komitea: Vieno Hämäläinen

Yleisradion aikuisopetuksen neuvottelukunta: Leena Koljonen

Ympäristösuojeluneuvosto: Lauri Kaarisalo (Toivo Ranta)

Yritysdemokratian sovellutuskomitea: Lauri Vilponiemi (Tarja Halonen), Kauko Nevala (Olavi Sulkunen)

YTK-komitea Matti Hannula (Antero Tuominen)

*Klasko
Ink's tattoo*

Miehä % Naisi

$$\begin{array}{r} \downarrow \\ 539300 \end{array} \quad \begin{array}{r} \downarrow \\ 345807 \end{array} \quad \begin{array}{r} \downarrow \\ 885107 \end{array}$$

Liittojen jäsenmäärät vuonna 1974 verrattuna vuoteen 1973

Liitto	1973	1974	lisäys tai vähennys vuoteen 1973 verrattuna		%
AKT	33 578	34 124	+ 546		1,6
Elintarviketyöläisten	32 000	37 100	+5 100		15,9
Hotelli- ja Ravintola	30 772	34 000	+3 228		10,5
Ilmailualan Unioni	1 772	1 836	+ 64		3,6
Jalometallityöntekijäin	1 137	—	—		—
Järjestötoimitsijain	137	181	+ 44		32,1
Kiinteistötyöntekijäin	8 856	9 975	+1 119		12,6
Kemian Työntekijäin	16 895	18 518	+1 623		0,9
Kirjatyöntekijäin	20 301	22 253	+1 952		9,6
Kumi- ja Nahkatyöväen	12 943	12 798	— 145		1,1
KTV	89 000	97 223	+8 223		9,2
Laivanpäällystö	2 975	2 937	— 38		1,3
Lasi- ja Posliinityöväen	5 691	6 104	+ 413		7,3
Liiketyöntekijäin	68 500	76 143	+7 643		11,2
Maaseututyöväen	26 980	23 996	—2 984		11,6
Merimies-Unioni	12 525	12 619	+ 94		0,7
Metallityöväen	134 024	141 000	+6 976		5,2
Nahka- ja Kumialojen	4 000	3 746	— 254		6,4
Muusikkojen	—	1 757	—		—
Paperiteollisuuden	46 309	47 569	+1 260		2,7
Puutyöväen	48 396	47 622	— 774		1,6
Rakennustyöläisten	95 596	92 437	—3 159		3,3
Sos.dem. Sanomalehtimies	219	207	— 12		5,5
Sähköalantyyntekijäin	21 409	22 518	+1 109		5,2
Teknisten ja Erikoisammattien	3 633	4 426	+ 793		21,8
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen	46 350	45 780	— 570		1,2
Tekstiililaitosmiesten	1 087	1 203	+ 116		10,7
Toimittaja	89	98	—		—
VTY	81 988	86 738	+4 750		5,8
Yleinen Lehtimies	195	199	+ 4		2,1
	847 357	885 103	+34 146		4,5

